

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

[Super Infortiato 2]

Bartolus <de Saxoferrato>

[Venedig], 30. Juni 1493

Ad legem falcidiam.

[urn:nbn:de:bsz:31-319543](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-319543)

XI

ut no. ibi. **Uel** dic q ille qui implet conditionē cōsequit aliq
qd ex cā onerosa: ut ibi. secus si ex cā lucratiua: ut hic.
Op. ad vltimū notabile qd dicit qd modus quāq de
futuro nō impedit trāsmiſſionē: ut h a p rario sensu. nā
imo videt q hereditas non possit restitui: nisi ei cui te/
stator iusserit restitui: ut. l. mulier. §. ex affe. de iur. dot.
Rūdeo nō pōt restitui alij: sed est in rē suā. pecu. ut ibi. s3
heredi q repñtat psonā defuncti: ut h. Sed op. heredi/
tas nō adita nō trāsmittit: ut. l. i. §. in nouissimo. C. de
cadu. tol. eadē rōne nec fideicommissū d3 trāfire cū fidei/
commissarius quodāmodo sit heres: ut. l. si filius. §. i. qd
cū eo: r. j. ad treb. l. postulatē. §. i. Glo. fatef cōtrarium
z hoc nō d3 exponi sic: qd si sic exponeret esset male po/
sitū: z ita t3 glo. in. l. cū filio. §. de le. i. Ita t3 h3o in sum/
ma. C. de fideicō. circa finē colūne. Cōtrariū est ue/
ritas: z ita tenēt oēs doc. ut patet in. l. cogi. §. idē metia/
nus: r. l. postulatē: r. l. puilegia. ad treb. r. l. apud iul. §.
antistia. eo. ti. r. ibi no. r. pbat per hāc. l. r. est casus in. l.
. iij. r. l. si in psonā. C. de fideicō. r. l. si impator. ad orſu/
cia. r. h3. r. alij moderni hoc tenēt in. l. cū filio. §. de le.
i. Ad rōnem quā dicit sicut hereditas nō trāsmittit an/
te aditionē: sic nec fideicommissū. **Op.** rñdet q hereditas
ante aditionē nō trāsmittit: qd heres nullū ius h3. Sed
si decedat infra añū qui daf ad deliberādū infra illū an/
num trāsmittit: ut. l. cum antiquioribus. C. de iur. deli.
S3 fideicommissari h3 actionē ex testō: z iō illa actio trā/
mittit: ut dicit dy. h. r. ego scribo in. l. cū filio. §. de leg. i.

Inuitis **Op.** r videt q heredes
inuiti nō pñt reuocare cū te/
neant actione in factū: ut. l. iij. §. fi. §. di. ob cāz.
So. de rigore pñt de eqtate repellunt fm glo.

Ubi sub conditione. Nota
hunc
tex. r habuistis in. l. cū seruus: r. l. si cui. §. e. Dic
dicit q d3 pbare q nihil subtraxit qñter pbat. Rūdeo
probatu eoipso q non pbatu cōtrariū: ut. l. sup seruis
C. qui militare non pos. li. xij. **Quero** qualiter pote
rit pbare q istud qd scripsit est verū. Dic qdā sunt pſo/
ne q non tenent: z eaz stat iuramento: ut. l. sigs p redē
ptione. C. de do. r no. in. l. i. j. si cui plus q per. l. fal. S3
in casu legis nostre dico q pbatu eoipso q pbat q bo
nus vir tñ expēdit in hoc. h est casus in. l. fi. C. de ali.
pu. pre. et tunc credo q nō sufficeret dicere expendi tñ
in illa domo: z tantum expendisset bonus vir: ut pbat i
. l. i. C. de ero. mili. an. li. xij. quod tene mēti: qd notabile.

Mes. Lōditio indiuidua plurib' appo
sita nō potest nisi ab oibus impleri.
diuidua nō ex cā diuidit tā ex parte implētū q ex
parte eoz in quorum personis debet impleri. hoc dicit
usq ad. §. prius. **Op.** dicitur hic q conditio īdi
uidua non potest impleri per vnum contra. C. e. l. pen.
Sol. fateor q potest impleri per vnum: ut pfit sibi tñ:
ut ibi. non aut ut profit oibus: nisi contraria sit uolun/
tas defuncti. ita probatur ibi: z in eo quod dicit glo. q
prodest omnibus male dicit: z de hac materia qualiter
scindatur ius implendi. dicit. §. e. l. cui fundus.

Priscus respondet. Statuliber
d3 rōnez red
dere vbi iudici videbitur. h. d. **No.** hanc. l. r facit ad
materiam. l. item illa. §. de consti. pecu. facit etiam ad to
tum ti. C. vbi de crimi. agi. oportet.

Um filius. Non dicit quis posse ad
ministrare res suas ante
viceſimū quintum annū. h. d. r est notabilis tex.

Ad legem falcidiam. Rubrica.

Dicitur est supra de legatis ueruz: qd de legatis de
trabit falcidia. igif seqf videre d lege falcidia.

Ex. l. sequenti.

Quare ista lex appelleretur falcidia: ibi. **Quero.** Et an
cū statutū dispōit illud plus q est statutū de iure cōi an

fit statutū vel lex: ibi. **Quero.** Et de dictōe vsqz vide i fi.
Ex falcidia lata est.

I diuidit i tres ptes. Prio ponit ordo quo
lex falcidia fuit intro ducta. vsqz ibi q primo
capite. ibi ponit mēs: r uerba primi capitis.
vsqz ibi scōo. ibi ponit mens: r vba scōi capitis vsqz ad
. §. l. fal. **Quero** qre ista lex appellat. l. fal. Glo. dicit q
appellat a falcidio pſule sicut publiciana. Sed ptra iste
falcidius nō d3 posse tollere legē. xij. tab. ipso iure sicut
nec ptor pōt ius ciuile tollere: ut. §. quos autē. insti. de
bo. pos. r pbat in. l. filius. §. s3 quēadmodū. j. d bo. pos.
cōtra tab. r. l. ex duobus. §. de vulg. r pu. Sol. fateor q
ptor ipso iure nō pōt tollere ius ciuile. sed p exceptionē
sic. sed iste falcidius fuit consul q pōt ipso iure ius ciuile
tollere. Alij dicit q iste falcidius fuit tribunus. Ita ha/
bet in decreto. ij. di. c. quedā. Alij dicunt q. l. fal. dī a fal
ce: qd sic faly refecat granuz ita lex falcidia refecat lega/
tum. Quidā dānant istā opi. qd in pmo capite istius. l.
nō refecat legata: z tñ lex falcidia appellat. Sed rñdeo
h3 nō refecet: tñ animū refecādi habuit. Itē qd pncipali
ter ad hoc inducū vt refecaret ideo ab eo noief. argu. l.
queritur hermafroditū. §. de sta. ho. hec plus placet q
pma: qd video q treb. appellat falcidia: ut. l. pater filiū
in pñ. j. e. r. l. titia. vbi appellat lex falcidia trebellianica
ut. l. iubemus. C. ad treb. r sic dico q largo supro voca/
bulo qd refecat pōt dici falci. qd facit p statutis que
sunt in aliquib' pñibus. dicit statutū q filia femina sit cō
tēta dote p falcidia de debita in bonis pñf. dicit filia ego
uolo legitimā meā: qd nō est fal. S3 qdā doc. bene dter
minat q ppter cōem vsū loquēdi itelligat falcidia. l. le/
gitima. iō de legitima itelligat. ar. l. cū dlaniois. §. afinā
. §. de fun. insti. Preterea vba dōent itelligi fm qñlita/
tē pſone ad quā referant: ut. l. plenum. §. eqtj. de vsu. r
ha. r. l. sigs exheredato. §. irritū. §. de iniur. test. Pro h
ego do gl. in. l. si pſonus. j. de do. r h3o videt ponere i
sūma in auē. de here. r fal. §. q pmo capite. **Op.** r vi
det q h3 facultatē legādi a lege. xij. tab. vt. j. de vbi sig.
l. obuenire: r insti. e. in pñ. Gl. so. ddit. i. datā affirmavit
h3 ergo qd pſatem cōdēdi testm ex. l. xij. tab. vt ex. l. fal.
Alterius op. r videt q qlibet ciuis nō pōt hoc face/
re: ut. l. si qramus. C. de tes. so. vt in glo. **Op.** insti. de
le. §. legari. Sol. vt in gl. **Quero** si statutū dispōit il
lud qd prius erat dispōitū d iure cōi. an sit statutū: an
lex. hoc est vtile scire ppter multa q pñt occurrere. Joā.
an. in. c. i. e. d pñt. li. vi. t3 q statutū sit ius cōe. r q sit ve
rū pbat p. l. ius ciuile. §. de insti. r iur. r. l. si creditor.
. §. de le. i. qre ius gētium alterat cū aliqd adijcū uel de
trabit. ita r ius ciuile: nisi aliqd addat vel detrahat p
ius municipale remanet ius ciuile: r p hoc ista lex. h3 ex
positionē gl. In cōtrariū. qd si testator dispōit fm ius
cōe: ut qd veniētes ab intestato instituit valet vt ultima
uolūtas: ut. l. ij. §. d iniur. tes. r. l. gallus. p totā. l. §. d lib.
r post. Preterea nil phibet dduci statutū ciuitatis. istō
qd est d iure cōi. sic nō phibet deduci in stipulationē vt
in aliā pñtionē: ut in. l. ij. circa pñ. j. de noua. r. l. stipu/
latio. §. facta. j. de vbi. ob. p istas vltimas rōnes pbo q
statutū sit ius municipale a simili: r addat nouaz formā
agēdi: ut cōditōe ex statuto agat q pñs poterat de iure
cōi agere: r p hoc ista. l. fm istā expositionem quā fecit.
Itē sup eodē h3 locū ius ciuile: r pſonus: ut in bo. pos.
fm tab. r gl. dñi Jo. an. puto uerā in casu in quo loqf p
ur ad supiora referf. **Altiō** vide hic dictionez vsqz.
d cuius significato pōit Ja. de are. h3 r Ly. et in. l. a cali
gato. C. de nup. dixi in. l. pſonus. §. de leg. iij.

Ex. §. sequenti.
An illud q refecat per falcidiam sit naturaliter debi
tuz: ibi. **Quero.**

Secūdo capite. **Op.** in auē. de
triē. r semis. post pñ.
r. C. d inof. tes. in auē. nouissima. So. hic loqf i qñta de/
bita iure istitutiōis: ut in gl. **Scōo op.** q si liccat cape

a Uti s
q condi
tione.
quero quali
ter. Quali
ter pbetur
que diligen
ter expēdit
z vide bar.
in. l. cū seru
§. e. r imo.
h. r vide qd
no. Bar. in
. l. si aut. C.
ad macedo.
r Bar. in. l.
vnuus. si cui
plnsqz p. l.
fal. r qd ibi
dixi r qñter
pbent expē
se i meliora
tōe rei bal.
in. l. si p em.
pri. de cui. r
vid bar. i. l.
fi. §. in cōpu
tatione. d iu
re delibe. r
ibi bal.
b Altes.
t ab oi
bus i
pleri. vide
qd dixi post
bar. i. l. si mi
hi r titio. de
vbo. obli. r
ponit bal. in
. l. i. in. viij.
q. C. quan
do nō petē.
par.
c De hac
materia vid
bar. i. l. si pe
culiū seruo.
d statulib.
d **Prisc**
rñdet. hñc
text. allegat
bal. in. l. i. in
. vij. q. C.
de insti. r sub
sti. r allegat
Bar. i. l. in
v. qro iudex
de lib. leg.
e **Pro fal
cidia.**
ADDE
pau. de cast.
pñ. exviiij.
f **Statutū**
dispōit AD
DE Jo. an.
in. c. i. de fi.
pſby. in no.
uella in. vj.
r in ti. de te
sta. in rubri.
bal. in. l. i. C.
d pñt. pecu.
Alex. h3 r Fe
ly. pleniss.
me m. c. i. in
ultima char
ta extra d re
scriptis.
g **Uisqz**
ADDE de
hac dictōe
r multū alijs
Old. cōsilio
xviij.

Lex fal. ADDE q. Pau. d. ca. inducit huc tex. ad. q. q. si testor dñs plures filios illos instituit & grauauit q. si decede ret sine liberis restituat hereditatez titō. Si vn⁹ ex predictis fratrib⁹ erat cōstitut⁹ in sacris q. nō cēset ille gra uatus: quia nō poterat licite gene rare filios ad qd vide q. voluit Ro. p. ccc. lxxviiij.

ut. l. nō dubiū. C. de leg. So. itellige hāc fm illam q. de beat. cape de volūtate heredis scripti uel re uacātē: ut. l. pe. j. de le. uel q. testator pmisit: ut. l. ticia cū testō. §. i. s. d. le. ij. als si ex istos casus caper pderet legatū: ut. d. l. nō dubiū. Quero an istō qd refecat p falcidiā sit naturaliter debitū. Et gl. t. q. sic: ut. l. cū q. s. C. d. iur. & fac. igno. & l. cuius p. errorē. j. d. reg. iur. & l. i. s. d. p. di. inde. doc. ultramō. tenēt p. trariū p. istā. l. qm nō pmittit dispo nere: nisi vsqz ad doct. rātē: & qm resistit obligatiōi natura lis obligatio impedit: ut. l. si nō sortē in p. n. s. d. con di. inde. sed hic resistit. ergo rē. Preterea istud. pbatur in. l. linea margaritarū. j. co. & Ly. tangit in. l. cū q. s. sed semp reprobauit: & dico q. nō ē dubiū naturale: ut tex. C. e. l. i. ubi dicit si heres dat sciētē ultra tūc nō uidetur donare. ergo aliquo iure est dubiū alias donatio ē. dixi uobis in. l. patronus. §. i. j. de do. Ad rōnem vltimō. dic q. l. fal. nō resistit obligatiōi. s. assistit: q. dicit ita tñ p. quarta rē. Sed cōtra istam so. facit isti. e. §. i. vbi dicit tex. q. lex fal. pbibet. i. nō pmittit. sicut dicim⁹ in. l. stipu latio. §. alteri. j. d. uer. ob. Ad. l. linea. rñdeo q. dñium re scindit sed nō obligatiōē naturālē: q. remanet natura lis obligatio prout erat primo.

Ex. §. sequenti. Si fiat statutū q. statutū loquē d. cōiunctis hēat locū in omnibus: & p. oia in extraneis qualiter intelligit.

Lex fal. Ad testm p. fictionē legis cornelie cō firmatū p. tinet lex fal. b. d. C. op. & vi detur q. oēs leges testamētarie nō pnt habere locuz: ut. l. si q. exheredato. §. irritū. s. d. iniur. test. & l. iij. s. uerb. si. So. vt in glo. q. ille respiciūt veritatez & hec lex respic it fictionē. ista p. banf per. l. si q. exheredato. §. quonē s. s. de iniur. te. & h. no. Mar. ad hoc q. tota die fit in ci uitate ista fuit statutū factū q. statutū quod loquitur de cōiunctis habeat locū in oibus & p. oia in extraneis itel ligit in casibus in qbus pōt hēre locū: q. si esset in statu to pmo q. in p. sanguineis p. p. r. s. p. promittat nō pōt ha bere locum in extraneis: & p. hoc. l. ista. C. op. qd est fm fictionē d. s. stricte accipi: & nō recipit extēsiōē: ut. l. mu lieri. & titio. s. ti. i. facit. l. vrānius: & quod ibi dixi. j. de fi deius. h. dicit cōtrariū. So. nō recipit extēsiōē. s. actiue hoc est: ut ipsa fictio extēdat ad alia: ut in p. trarijs. Sed extēdit passiuē. hoc est ut alie leges testamētarie ad ipaz extēdanf hoc tetigi in. l. ij. s. de le. i. & pono in. l. oēs po puli. circa materiā interpretatiōis. Bone filiussa. pōt fa cere testamētū p. formā statuti. habebūt ne locū in eo le ges q. loquūt de testō. Lerte sic.

Ad eos qui omiffa. Falcidia h. lo cū in legatis q. de iure p. torio tñ debent: & in his quoruz dies cedit ab adita hereditate: & in his q. ex post facto: an debent ap paret. h. d. C. op. q. nō valet legatū factū ei q. est apud hostes: q. nō est capax: vnde videt obstarē quod habui stis in. §. in extraneis. in. l. de here. & quali. & dif. So. cō firmat p. fictionem postliminij: vt uidi stis in. l. nulla. §. i. s. de heredi. in. l. i.

Ex. §. sequenti. Legatum deo an videat legatuz ecclesie: & an hic. §. fit correctus.

Ad municipiū. C. opp. de. §. sinaut he res in auē. de eccle. ti. vii sumit auē. si mulier. C. eo. Glo. sol. q. h. loq. qm relinqt deo. ibi ad pias cās. Istā so. reprobat gl. p. l. si q. ad de elinādā. §. pe. C. d. epif. & de. Alij dicit q. ē dñia an reli quas deo vel ecclesie. Sz ista nō est uera: q. qm relinqt deo videt relictū ecclesie. ut in. §. si q. in noie in auē. de eccle. ti. Alij dicit: & tenēt q. ista corrigif p. illā: & istā te net gl. h. Alij vt d. d. dicit q. ille. §. sinaut loquit in be redibus q. fuerūt in mora soluēdi: & vidi multos doct. hoc dicentes: & glo. recitat in. l. si q. ad declinandā. C. d. epif. & de. & doc. vt Ja. bu. dicit istā eē veraz de iure. sed q. Ly. dixit p. trariuz in auē. similiter. iō ego non audeo dicere cōtrariū. Sed mihi videtur q. in corpore non di

catur q. sit in mora. s. q. p. falcidiā recusabat soluere: & si cēt in mora aliquo mō puni: ut probaf ex eo qd seqt i illo. §. & ex. §. qui eū pcedit. ego credo q. ista lex sit cor recta: & ita cōmuniter tenetur. Quero quid de quar ta debita iure nature. Et dic ut in glo. & simile in. d. l. si quis ad declinandam. Quero vtruz trebellianica ces set in relictis ad pias causas. dicam in. l. marcellus. §. quod aut. j. ad treb.

Ad solū. Omnia legata q. debēt de subst. itia testōris p. falcia p. tinet ad. l. fal. b. d. C. Ex. §. sequenti.

An de mortis cā capione detrahaf falcidia.

Item si ita. Si legatum soluaf ante q. aliud transfūdaf lex falcidia locū h. se cus si postea. Itē qd mortis cā daf ad euitādū alteri⁹ le gati p. stationē ad. l. fal. nō p. tinet. h. d. Diui d. in duas pres. pmo loq. quādo legatū icipit a pcedēti dispōne. scōo quādo incipit a pcedenti p. ditione. scōa ibi. Idē q. erit. C. No. vnū h. videt velle q. ex mortis cā capio ne nō strahaf fal. C. Primo op. q. relictū nō valet: q. videt q. sit relictū noie pene: vt. l. i. de bis q. p. no. So. fm tēpora antiquissima nō valet. sed fm tpa s. for. sic: vt hic: nisi pcederet dispositio obprobriosa: vt not. s. tit. i. l. multa. p. Dy. C. op. dicit in pmo casu penū eē i lega to. Cōtra in. l. i. s. de penu. le. So. ibi a cōditione. h. a di spositione nō est verū: q. ibi a dispositione. Dicit gl. nō est p. tra: q. dicit nō pōt peti. ergo nō est i legato. s. statū dicit. C. op. q. vsqz ad interpellationem possit soluere. Itē usqz ad litis pte. vt. l. si penū. j. qm di. le. ce. Sol. gl. & fatef p. trariū: & sic gl. videt dicere q. tex. non bñ dicat. Sz certe iuriscōsultus bñ dicit: & dico q. d. z itelligi q. pōt soluere vsqz ad interpellationē: ut. l. si penū. Sz iterpel lari nō d. z incontinētī: s. aliquo spacio p. miffo: ut. l. qd di cimuz. j. de sol. Itē vsqz ad litis pte. si alia interpellatio nō pcederet. C. Venio ad aliā gl. & glo. inuit q. duo sūt legata. Cōtra de. l. cū p. miffo. j. qm di. le. ce. Sol. duo sūt legata. s. h. in effectu vnū ē: & ista est vritas. C. Alio op. de. l. si penū. j. qm di. le. ce. Gl. so. q. h. h. nūq. potuit peti tñ fuit in obligatione ciuili: & naturali. Alij sūt i alia opinione q. nūq. fuit in obligatione. Sz est p. tra. d. l. si pe nū: & vide istā gl. t. ergo gl. q. qm icipit a pcedēti dispo sitione nūq. est in petitiōe. s. in obligatiōe ciuili: & natu rali: & ista videt p. pari p. d. l. si penū. qm di. le. ce. Cōtra istā so. ē glo. in. l. obligationuz fere in si. j. de act. & ob. q. interim est in petitiōe. Alia glo. est i. l. si duo. s. p. socio. Dy. & Ja. de are. in. l. ita stipulat. j. de s. obl. videntur istas gl. tenere. do. d. d. i. d. l. ita stipulat. reducit istas gl. ad p. cor. & dicit qm q. volo petere quo ad effectuz p. se cutiōis: & tūc nō pōt fieri: vt p. se q. tur: & nō est: q. lite pte stara sup. penu statuz nouaf p. ma obligatio: & incipit obe ri q. t. itas. nō ergo in snia poterit amodo deduci qd desi nit eē in obligatiōe. ita loq. h. & l. i. s. d. pe. le. Qm q. pe to quo ad effectū iducēde nouationis seu trāfactiōis: et tūc istud bñ possū facere: & sic loq. glo. p. traria: & p. hoc iste tex. & hoc approbo in. d. l. ita stipulat. C. Sz i istō op. sortiter lex dicit q. si lego penū: & si penū nō dederit heres centum dato q. p. muz legatum videtur adēptum sub p. traria cōditione: ut. l. aliquādo. s. ti. i. p. cōsequens videtur datū sub cōditione cōtraria: ut. l. si penū. de pe. le. & p. dente conditione datum non est in petitione nec in obligatione: ut. l. cedere diē. j. de verbo. signi. Quid dicemus. quidam habent in additiōe. Dy. & videtur di cere q. ideo hoc: quia talis conditio post mortem lega tarij legatum nō suspēdit: q. legatario moriente certuz est q. ei penus nō soluetur. Sed certe licet hoc sit veruz tñ segtur per hoc q. non impeditur trāmissio. nō autē sequitur q. detur petitiō. vt dixi. s. ti. i. l. heres meus. dic ergo q. tex. dicit legatū est qd trāstulerit. Ad cōtrariū rñ deo q. v. sub p. ditiōe adēptū. s. tūc cū extiterit p. ditiō & hoc videtur velle tex. in. l. cōtraria. ibi eo casu quo cen tū rē. & sic est aliud isto casu quādo in penā heredis nō soluētis sit trāmissio quo casu primū legatū non desinit

X

esse purū z sic pōt peti. hic secus si legatum ex alia cau-
sa sub cōditiōe adimaf seu transferaf. **Quero** utrū
de mortis causa capiōe detrahaf falcidia. **Uidef** q nō
ut hic. z. j. e. l. accept. **Cōtrariū** uidef. C. e. l. pe. **Et** hoc
determinauit glo. **Ad** istā. l. rīdet q hoc est ppter mo-
rā heredis. **Ad**. l. accep. rīdet glo. q becibi: que heres
accepit nō dat. **Tāgitur** latus in. l. qui precio. s. d. do.
cau. mortis. z. insti. e. s. i. z. l. y. in. l. q. mortis. C. e. By.
reassumēdo oīa dicta glo. dicit sic. quādoqz heres acci-
pit mortis cā: z nō cōputaf i falcid. ut. l. accep. z. l. i. quar-
ta. j. e. **Quādoqz** heres dat: z tunc aut heres dat con-
tra defuncti uolūtātē aut preter z nō detrahaf fal. ut. l.
qui precio. de do. cau. mor. **Quādoqz** dat fm uolūtātē
defuncti: z tūc aut fuit in mora z nō detrahaf fal. aut in
mora nō fuit z detrahaf. **Sed** ista uerba uident cōtra
f. idēqz erit. **Glo.** uoluit ad cōtrariū respōdere idēqz
. s. si tamē mora iā facta sit. **Sed** certe uidetur q tractat
iuriconsultus. **Idēqz**. s. ad detrahendū falcidiaz. z sic
nō est uera distinctio **By.** **Preterea** falcidia refecat le-
gatū ipso iure: ut. l. plautius. z. l. linea margaritaz. j. e.
sed tūc heres nō pōt eē i mora: qa nulla est petitio: ut. l.
si pupillus. j. de h. bo. obli. **Preterea** q mora nō pri-
uet falcidia est expressum in. l. cū pater. s. i. j. eo. **Quid**
dicemus. **Ia.** de are. i. d. l. qui pōcio. dicit quādoqz mor-
tis cā: z tunc nūquā detrahaf falci. ut hic. **Quādoqz** datur
ob aliā cām: z tunc bene detrahatur fal. ut. l. pe. C. eo. z
ista est uera z eā teneatis quā **Bl.** tenebat. z hoc dixi in
. d. l. qui pōcio. **Quero** qualiter dicit iputari. **Respon-**
deo dicitur iputari quādo falcidia detrahaf. nō impu-
tari itelligitur quādo falcidia nō strahitur. z istud col-
ligitur ex duabus glo. una est super uerbo iputari. alia
super uerbo nec in falci.

Si usufructus legatus sit

Si aliquod diuiduū sit legatum de ipso detrahaf falci.
nō de estimatiōe ipsius. s. i diuiduo utrūqz estimatur:
ut sciaf an falcidia locū habeat. **h. d.** **Nota** primo q
usufructus ē diuiduus z alie fuitutes i diuidue. **Itē** no-
ta q de diuiduis de ipsa re detrahaf falcidia. de indy-
uiduis de estimatiōe detrahatur falcidia. **Itē** nota q
oīa estimatur: ut sciaf an falci. debeat detrahi. **Cōp.**
de. l. stipulatiōes nō diuidūt. j. de h. bo. obli. **So.** oēs
fuitutes sunt i diuidue excepto usufructu: ut hic. z rō ē
qa usufructus tantā utilitatē affert i parte respectu par-
tis quantā i toto respectu totius. i alijs seruitutibus nō
est sic: ut pbat in. l. in executiōe. s. secūda spēs. j. de ver-
bo. obli. **Cōp.** de usu z habi. l. usus partis. **So.** glo.
q usufructus differt ab operis. sed i diuidua habentur
ut ope. **Cōp.** s. de ope. seruo. l. pe. **So.** ut in glo. et
bene **Cōp.** de ope. l. i. si aī. **So.** ut in glo. **Cōp.** de
. l. i stipulatiōibus. s. oparū. j. de h. bo. obli. **So.** ut i glo.
Cōp. hic q usufru. dz estimari. qro qliter fiet estima-
tio. **Et** dicit glo. q ex q̄litate rerū zc. ut i glo. **Similem**
glo. habes in. l. unū. s. de usufru. **Sz** si hoc est q estima-
tio debet fieri hoc mō erit dare q si pprietas ualeat q̄r-
tā q tunc nō detrahaf falcidia. **Et** glo. dicit fateor con-
trariū. z est ter. in. l. oīum. s. de usufru. accref. **Alte-**
rius **By.** itelligit istā glo. qn solus usufru. est relictus
z nulla alia res. **Sed** si ponemus usufructū z alia le-
gata esse relicta: tūc eē pōt q detrahaf fal. lz ualet p-
prietas q̄rtā. **Sed** op. q id qd est sine utilitate nō cō-
putaf in quartā: ut. j. e. l. i q̄rtā. **So.** ut glo. qa illud qd
est sine utilitate uel spe illud i quartā nō cōputaf: ut. l.
in quarta. j. e. s. hoc ē certū q extinguit usufructū lz de
se nō fit. **Cōp.** hic q debēt oīa legata estimari. qro
qd ad ppositū posito q sciaf quātū est in legatis quō
poterit sciri q sunt i hereditate. p̄bato q sunt in legato.
Nō ergo sequif si tantū est z nō plus. **Dic** q de hoc est
glo. in. l. cū de lege. s. de proba. **Et** ista lex pōt induci
an ex legato ope cōstituat ius in re. **Et** hic ter. uidef q
nō. **Utrū** opera sit idē qd ius. **Glo.** tāgit i. l. i. s. d. usu-

fru. le. z de ope. seruo. l. ij. uidef contradicere q sit ius
dicā in. l. ij. s. de usufru. lega.

Si quis creditori. Si debitor le-
representacionis cōmodū defalcatur. **h. d.**

Si legatarius. Heres errās repetit a
legatario ultra q̄ hz se
cū dū. l. falci. qro que actio ē ista. z dicit glo. q est cōdi-
tio idebiti. z istud ē uerū qn heres tradidit ut suā. s. he-
redis. secus si ut suā. s. legatarij. qa tūc nō trāstulit do-
miniū: ut. l. iij. s. subtilius. s. de cōdi. ob cau. **Itē** tunc
p rei uen. possum petere. hoc mō itelligit **Ia.** de are.
Cōp. C. de iur. z fac. igno. l. cuz testm. z. s. de iurifdi.
om. iudi. l. si p errorē. **So.** ut i glo. z bene tene mēti.

Interdum omnino. Quādo alia
legata debe-
antur ex substitutiōe cōditiōis euētū legata prima pre-
stantur cautione recepta. hoc dicit.

Id quod ex substitutione.

Bona q ad heredē pueniūt ex substitutiōe vulgari cō-
tribuuntur cū herede ex institutiōe. **Idē** in legatis nisi
sint noiātim relicta. **Cōp.** s. de le. i. l. lz. **So.** hic dixit
tantū uel equialēs. iō ab alio nō debetur. z uide glo.
que icipit ut ipse. **Sz** itelligo q statim quādo eū nomia
uit ab eo tātū uidef relinquere: ut. l. si plures. s. d. le. iij.

Si coheredis mei. Si portio gra-
uata accrescit
nō grauate p ius accrescēdi nō est locus cōtributioni.
hoc dicit. **Cōp.** de. l. si alterutro. j. eo. **So.** itellige hic
ter. fm illū qui suppleaf ex ista distinctiōe. s. glo. tangit
hoc. j. e. l. q si alterutro. z ibi dicā. **Cōp.** C. de leg. l. i.
So. id qd facit princeps hz uim legis. s. alius. s. iustinia-
n⁰ rescripsit cōtra eū qa isti iurifcōsulti mādato iustinia-
ni fecerūt: ut. l. ij. s. merito. C. de ueteri iur. enucl.
Ex. s. sequenti.

Si ciuitas uniu duas uillas quarū una erat pinguis
alia erat grauata an creditores possint uenire cōtra bo-
na omnium: ibi. **Sed** formo.

Si coheredem meum. Si por-
tio accedit portiōi postquā legata ceperunt deberi ab
utroqz coherede nō est locus cōtributioni. **h. d.** **Cōp.**
de eo qd uidistis no. s. s. pxi. z. s. id qd ex substitutiōe.
So. hic ceperūt a coherede deberi. z iō nō fit cōputa-
tio. in. s. proxi. nō ceperūt deberi. satis cogitau i pos-
sem istos casus aptaf ad aliā materiā z nō potui. **Sz**
formo unā. q. **Ciuitas** pufina uniuic duas uillas simul
z una erat multū grauata debitis. alia erat multū pin-
guis. qro an creditores possint uenif ptra bona oīuz.
Ad dices q ista unio pōt fieri trib⁰ modis. **Ano** mō
pone noiā q una uocet. a. z alia. b. z tūc pōt itelligi q
. a. uniaf cū. b. z. b. cū. a. uel vtraqz simul. z ē dñia i hoc
z isti modi pbat i corpore: ut iudi. sine quoquo sus-
fra. s. illō. z. s. hoc aut. z plene. C. de metropol. l. i. li. xi.
z plenius eē ne se. va. c. i. **Posses** tu dicere. casus ē hic
cū accedat grauata non grauate: ut in. s. si coheredis.
Alius dicit q nō hz locū cōtributio: qa iā icēpit debe-
ri: ut i. s. si coheredē. **Sz** nullus bñ dicit qa illa iura ha-
bēt locū i legatis z vltimis uolūtātib⁰: qa in alijs semp
fit cōtributio oīum si ad pauperē uadāt diuitie unde-
cūqz: ut. l. q dotis. s. so. ma. z. l. si. s. finaūr dubius. C.
de iure deli. **Sz** ad ppositū qn unif grauata nō graua-
te: qa ista unio fit a superiori de necessitate crederē q nō
grauata possit ipetrare sepationē: ut. l. i. i. s. j. de sepa-
ra. i alijs oīibus credo q uilla locuplex nō teneaf ad d-
bita antiqua: qa uilla representat uicē persone: ut. l. mor-
tuo. j. de fideius. z. l. pponēbas. s. de iudicijs. z sic est
acsi n⁰ homo ueniret ad istā ciuitatē: qa ad debita an-
tiqua nō teneret: ut. l. puidendū. C. de decu. z. l. i. C. vt
nullus ex uicarijs p alienis vicarijs dōbitis molestet. li.

**De mor-
tis cā. AD/
DE** ut per
bal. confilio
ccccxxx. iij.
libro. z Ro.
cōfilio. lxxxv.
z. lxxxix.

q. Tenet by. ADDE q. idē sequitur Ro. confilio c. lxxv.

.xj. et hoc tenet By. in l. incola. j. ad municipa: **Sin annos.** Dicemus plene de ista materia in l. ticio. j. eo.

Id quod. C. Op. et uidet q. istud qd heredi debet detrahatur: ut l. stichu. §. in alieno. j. de so. So. si habes hereditari. stat. pprie si habes heredi. l. iure hereditario.

Ex. §. sequenti.

AN heres possit plus expendere i monumento q. testator iusserit. et an q. alius expedit i monumento possit ab herede repetere. et an expesa monumenti detrahatur ut es alienu. et an falcidia detrahatur de ipesa monumenti.

De impensa. Impesa monumenti et funeris necessaria facta ab herede detrahatur: ut es alienu. Item pecunia legata ad monumentu defalcatur nisi q. tenuis sit necessariu. h. d. Diuiditur in duas ptes. Primo loquitur de impesa facta ab herede. Secundo de pecunia legata alteri ad faciendum monumentu. secunda ibi: iccirco. Itē prima subdividit i duas ptes: q. primo ponit dictu sabinu. secundo dicitur marcelli. C. Op. et uidet q. marcellus corrigit sabinu. sed dicit q. sabinu loquitur i monumento necessario. marcellus i no necessario: ut apper. p. l. nec aplius. C. Op. de. l. cu testō. j. de hb. signi. Glo. dicit hic expedit minus. ibi plus. Sz qd ad factu an heres possit plus expedere q. testator iusserit. Et dicit q. pot. i preiudiciu ipsi heredis no legatarioru. de hoc hic loquitur. C. Alteri op. de. l. hereditas. §. i. s. de peti. here. Glo. ibi et hic se iuoluit: sed trussa est: q. hic q. ritur an oducat ut es alienu et an detrahatur fal. ibi q. ritur utru alius ipediens possit ab herede repetere. nil ergo illud cu isto. Ad ppositu breuiter no istud declaro ista materia per. q. et primo q. ro quatu heres pot. soluere i monumento in preiudiciu sui. Et dicit quatu vult testator. vñ minus et no plus pot.: ut l. cu testō. j. de hb. fig. sz si min. dixit q. deberet tuc equu expedit: ut l. at si quis. §. equu. s. de religi.

Quero an qd alius expedit in monumento possit ab herede repetere. Et dicit aut expedit plus q. testator vult et no repetit: ut l. q. aliena. §. i. s. de nego. gest. aut tantu quantu dixit testator expedit: et tuc aut vult repetere ac. neg. gest. et pot.: ut l. hereditas. §. i. s. de peti. heredi. Aut vult ac. funeraria repetere: et tuc no. nec illud quod est equu no tantu qd testator iussit: ut l. at si quis. §. equu. s. de reli. et eo casu quo totu repetit e ueru. nisi heres potuisset falcidia detrahere: q. tantu repetit.

Quero an expesa monumenti detrahatur ut es alienuz. Et dicit aut est necessaria respectu funeris et ut es alienu detrahatur: ut s. in prin. Aut no est necessaria: et tunc no detrahatur ut es alienu: ut in s. marcellus. **Quero** an falcidia detrahatur de ipesa monumenti. Et dicit aut sunt legata ad monumentu necessariu et no detrahatur: ut in prin. §. Si sint legata ad monumentum uoluntariu defalcabitur: ut alia legata: ut hic.

Heres institutus. Heres acquirat ex sui puidetia uel alterius stultitia no computat i bonis. h. d. tene meti ista legē p ea facit. l. ueditor ex hereditate circa mediū. s. de here. uel ac. vñ.

Item si reipublice. Dicit By. iste casus no repetitur alibi.

Ex. l. sequenti.

AN si mihi debetur res ex contractu sub conditione eueniente conditione mutetur dominium.

Quando legato. Pot. quis cam dñij no mutare ca noua extrinsecus supueniente. h. d. C. Op. et uidetur q. imo qd dicatur dñs ex utraqz ca: vt. l. iij. §. ex plurimis. j. de acqui. pos. So. ibi possessio pot. haberi ex plurib. casis dñij no. C. Op. de. l. i. numeratiōib. j. de so. So. ibi loquitur i pluribus casis cōcurrentibus in

idē tempus. hie diuersis rēbus: ut no. in. d. §. ex plurimis. C. Op. de acqui. pos. l. qd meo. So. pot. ex ca extrinsecus ueniente: ut hic. C. Op. de. l. cu res. s. de ac. emp. So. ut glo. et bene. C. Op. de. l. huiusmodi. §. stichuz. circa fi. s. de leg. i. So. ibi mutat casum in fi. et ista opi. tibi reprobauit ibi. dicit breuiter ut ibi dixi ista lex loquitur quando debet mihi res ex ultima uoluntate. **Quero** qd si debet mihi res ex contractu an existere conditione mutet ca prioris dñij. Et uidet q. no: q. ex ultima uoluntate transit dñij ipso iure. sz i contractu no sine traditione. in contrariu est scitas: q. ueniente conditione mutatio dñij et ex noua ca habeo: ut i glo. in. l. iij. §. ex plurimis. j. de acqui. pos. et casus e i. l. sub conditione. j. de so. plene distigue: ut in. d. §. ex plurimis.

Erhis. No vitia res si uenit i eu casum i que no potuit ichoari si casus supuenies tedit ad eundē effectū cu primo. h. d. C. Op. de. l. iter stipulatē. §. sacra. j. de h. ob. et l. uranius. j. de fideiuf. Breuiter casus supuenies tedit ad eundē effectū cu pmo. hoc determinat By. in. c. actus legitimi e. de reg. iur. li. vi. **Quero** an rei dominiu habeat ex casis diuersis. Et uidet q. sic q. concurrunt i idē tempus: ut l. i. numeratiōib. j. de solu. glo. determinat cōtrariu et male in. l. iij. §. ex plurimis. j. de acqui. pos. et ibi p. By. reprehenditur.

A. l. fal. eris. **Quero** quid vult dicere lex.

Bi. glo. ipse solus et. ista glo. reprehendit alio mo solus. l. deducit et. ut glo. q. ea reprehendit. Tertio mo legat ut ipse solus oducat que testator dānat et licet alij teneatur habet regressuz. C. Op. de. l. cu ab uno. §. de. le. ij. So. ibi spale fauore dotis. C. Op. et uidetur q. detrahatur de alijs coheredibus: ut l. si filia. §. pap. s. fa mi. her. Glo. dicit fateor q. ipse detrahatur a coheredibus: q. uidet esse grauatus liberare eos. Sz alij coheredes no faciunt mentionē de ere alieno: q. no ipsi sz alij sunt grauati. idē no. in. d. l. cu ab uno. Sz op. certu est q. oēs coheredes tenentur p hereditarijs partiōibus et liberatio uidet eis legata a coherede. ergo apper. q. coheredes capiunt liberationē iure plegati. Sz tuc arguo qd iure plegati capiunt no computat in qrtā: ut l. id aut. et l. qd aut. et l. in quartā. j. eo. Videt ergo q. oēs debet habere rōnē eris alieni. nec legatarij possunt dice ali. e grauatus. Quid dicem. Nescio qd dicam nisi reduca me ad cautionē q. in casu qñ testator grauatur unu: vt soluat es alienu ex mēte testatoris q. alij no habent rōnē eris alieni. ad hoc. j. e. l. cu quo.

Ex. l. sequenti.

Fructus an dicatur pars rei et an ptus ancille.

A. l. fal. placuit. Ista est singularis lex.

et h. d. Fructus pendentes dicuntur pars rei et re faciunt pcciosiorē. secus i partu existente i uētre. h. d. **Quero** q. fructus dicuntur pars rei. habes in. l. fructus pendentes. s. de rei vñ. et l. si. §. pe. j. q. i frau. credi. Itē nota q. no dicit partus pars rei: ut hic. et l. partu. j. de hb. sig. et l. res aliena. §. sceuola. j. de vsuca. C. Op. et videtur q. ptus pars rei dicat: ut l. i. §. ex hoc rescripto. s. de vñ. ispi. So. illud e veru quatu ad illud edictu. se cus quo ad alia. C. Op. s. de. le. ij. l. qd ex paphila. Bi. glo. aliud i emptione et aliud i herede. Nil e dicere. dicit q. ibi no e pcciosior ancilla ppter partu: sz carior emaf. nil eni adest ei ppter q. ipsa sit magis pcciosa q. partus no est eius pars. et id no e aliq. ps q. facit ea pcciosiorē. nec of pcciosior: sz ppter aliquā qlitatē ea emaf cariorē sz fundus e pcciosior i se. C. Op. de. l. q. i utero. s. de sta. bo. So. ut glo. quod tene meti.

Uod supra. Glo. ponit casum dupliciter. et de primo sum cōtentus et est iste casus o materia. §. quod vulgo. j. l. proxima.

b. C. Sui puidetia. ADDE inquantum aler. t. agit an acquiritur ex usufructu filium sint cōdicanda q. posui p. ip. in. l. cu o. j.

Fragmentary text from the right edge of the page, including words like "ad legem", "fructus", "ancilla", "partus", "pcciosior", "emaf", "fundus", "pcciosior", "utero", "sta. bo.", "glo.", "casum", "dupliciter", "primo", "sum", "cōtentus", "est", "iste", "casus", "o", "materia", "§.", "quod", "vulgo", "j.", "l.", "proxima".

A ratione.

Si seruus sub condi. Istud qd si extaret non estimaret heredi non imputat. alias secus est si est pemptu. h. d. C. Op. s. de nox. l. si heres. so. illud contingit propter dolum heredis. C. Op. j. e. l. si seruus. So. ut ibi qd concordat non discordat. C. Ultio iste. s. uidef facere contra duo mea dicta i materia de euictioibus. Dico qd in ultimis voluntatibus i legatis p aduentu conditionis non fingitur retro: ut. l. si matri. s. queadmodu. j. de ex. rei iudi. r. l. i. s. ad syll. hic uidef contra. Itē dico re perēpta nō hz locū fictio: ut retro fingat: ut. l. hac scriptura. s. ad. l. acquil. r. l. ul. C. d. sen. pas. r. ibi doc. no. hic dicit cōtrariū. Sed ad cōtraria respōdeo qd hic nō fingitur retro. Sed rō ē qd si res esset hodie nō estimaretur: ut. j. e. l. s. si seruus.

Imperator marcus. Ex facto qd trahit originē testatore uiuente nō cōputatur in quartā. h. d. cum. s. sequenti.

Si seruus testamento. Istud peremptu nō estimat qd si extaret nō estimaret. h. d. In tex. ibi necaret. q post aditā hereditatē ultio supplicio subiiciatur. C. Op. qd quid perit morte: pit heredi: ut. l. in rōne. in prin. j. e. Glo. huius cōtrarij timore vult dicere qd cōcordat cū illa. r. iō lege iterrogatiue istū tex. r. uide istā glo. q incipit cū adit hereditas r. c. Dy. repre hēdit istā glo. r. dicit qd istud est cōtra casum. l. eris alie ni. j. e. Itē in. s. i. s. e. l. loquit qd cōditio extiterit: r. tūc nullo mō estimat. sed quādo deficit cōditio tūc estimatio fieret si uiuere. r. hoc vult tex. r. iō puto uerum dicere. Dy.

Ex. s. sequenti.

Et an heres nō cōficiēs inuētariū teneat ad solida legata r. priuē fal. ibi. Sed cōtra. Et an iuentariū pupilli pfit substituto: ibi. Uenio. Et an si pupillus nō fecit inuētariū substitutus sic possit strahere integrā falcidiā: ibi. Quero. Et an cū substitutus facit iuentariū dbeat i illo ponere bona q erāt tēpore mortis defuncti uel pupilli: ibi. Quero qd. Et an cū institutus i primo gradu fecit inuētariū postea p restitutionē abstinuit uel repudiavit an iuentariū pfiat substituto vulgariter: ibi. Uterius. Et an cū institus sub cōditioe pēdēte cōditioe petit fm tabulas r. facit inuētariū si postea extat cōditio pfit iuentariū: ibi. Quero. Et an cū tutor facit iuentariū pro pupillo illud sufficiat: ibi. Quero tutor. Et an iuentariū heredis pfit si deicommissario: ibi. Quero si heres. Et an fideicommissario possit ex psona sua facere inuentarium: ibi. Quero.

Quod uulgo dicitur itab.

Iste. s. ex difficilis r. iuuenis horribilis r. sequēs uide tur horribilior: r. breuiter. h. d. In testamento patris et filij una falcidia locū hz r. legatorū r. bonorū fit cōtributio r. in detrahēda falcidia tēpus mortis patris ispicif r. bonorū augmētū uel diminutio post cōtingēs nō pdest nec nocet legatarijs. h. d. Diuidit i qttuor partes s. Dy. pmo ponitur vulgaris regula usqz ibi: quāuis. Ibi ponit pms effectus regule usqz ibi: fm q. Ibi ponit secū dus effectus regule r. eius exēpluz usqz ibi: nec adire. Ibi rñdef tacite obiectioi usqz ad. s. si filio. Ibi i tex. pstat noie legati ibi: patrimoi: qd illud habz locū ipecto tpe pnti nō augmēto uel diminutioe post cōtingēte. Itē ibi sub cōditioe si casus pupillaris substitutiois euenerit. Itē ibi intelligitur. r. iō cū uideant vno testō relicta tēpus mortis patris ispicif nō augmētum uel diminutio postea cōtingēs. C. Nota qd iste substitutus d. z. legata q a pupillo ceperūt deberi: ut es alienuz. Itē nota qd ispicif tps mortis patris nō augmētū con-

tingēs uel diminutio. C. Op. ad pma partē: qd patris r. filij diuerse sunt hereditates: ut insti. de vul. substi. s. igif. r. s. s. vul. r. pup. l. ij. s. si prius. s. si plures sunt hereditates. ergo plures falcidie: ut. l. i. i. singulis. j. e. Glo. rñdet i positioe casus: quia hz plures sint hereditates. vñ ē testamētū: ut. l. pns r. filij. s. de vul. r. pup. s. i. in stat qd istud nō uidef bñ dictū cū debem⁹ ispicere magis hratē hereditatis q unū testm: ut. d. l. in singulis. Rñdeo ideo hec ratio pluralitatis hereditatis nō ispt cif: qd testator oēs istos mixtim in unū testm cōsiderauit cū mixtio fit secuta hz locū ptributio. s. si qd istoz deficeret qd mixtim nō cōsiderauit uel qd non fit facta mixtio: tūc ispicitur plures hereditates: ut i sequēti cōtrario uidebitis. C. Op. s. l. pri. ubi nō fit contributio bonorū pns r. filij. Rñdeo ibi testator substituit exheredato. hic filio instituto. uide rōne: qd quādo filio exheredato substituit nō vult qd misceatur bona filij cū bonis pns. iō sunt due hereditates cū hic pater nō cōsiderauit qd mixtio fieret. s. cōtra istud uidebit. j. e. l. in fi. Rñdeo r. dico qd hac. l. s. si. testator voluit relinquere legata ab instituto r. substituto. r. iō appet qd cōsiderauit cōtributioe r. respexit istud quo erit heres filij sui. sed. s. l. pri. nō relinquit legata i secūdis tabulis. r. iō testator nō habuit respectū ad tps quo bona cōmiscens. i duobus ergo casibus testator cōsiderauit. Primus casus ē qd instituit filiu. secū dus ē qd nō instituit: s. i substitutioe reliqt legata: ut hac. l. i. fi. C. Op. de. l. si filij q patri. s. de vul. r. pup. So. ibi nō adiuit filius pns hereditatē. Rō qd nō ē facta cōtributio: qd bona nō sunt mixta seu vnita. iō ibi sunt due hereditates. hic hō filij extitit heres pns r. adiuit r. bona sunt cōmixta. C. Uēio ad sam ptē r. op. glo. qd tex. sibi met cōtradicat. dicit lex qd est ut es alienū r. postea fit cōtributio. Contra qd es alienū ante oia deducit: ut. l. irritū. r. l. i. iponedā. C. e. ti. r. s. e. l. i. fi. So. glo. dupliciter r. uide istā glo. q incipit. s. uidef heclra. r. pma so. glo. ē. r. dicit qd tūc habet loco eris alieni qd legata oia possunt solui. bōa so. est. s. uidef modici effectus: qd fm hoc ē idē qd i oibus alijs legatis qd legata respectu ipsius heredis debent ut es alienū: ut. l. i. C. de bo. auc. iudi. pos. Dy. uidetur aliter sol. r. fatef qd ab ipso instituto debet ut es alienū. s. a filio debet ut legatū. s. qd ex psona filij detrahif falcidia. iō fit cōtributio r. ex eo detrahif falcidia. s. hoc nō est uerū: qd si ex psona filij straheret falcidia detineret: ut ipse filius. qd nō ē uerū: ut hic. itē filius nō cōtribueret cū legatis substituti r. sic nec substitutus qd ē falcidie: ut h. d. C. Op. j. pri. s. uidebitis. j. in h. itaqz r. r. r. qd substitutus ex psona sua strahit: aduerte r. dicit qd Dy. bñ dicit qd ex psona pupilli dō heres detrahere fal. qd pupillo erat cōditionalis. qd si ueniret cōditio pupillaris substitutiois deberet posse diminui: ut. l. i. s. l. terdū. s. de vul. r. pup. r. hz ista cōditio posset in pupillo existere. tū ē ex psona pupilli. sic dicimus i. l. hereditatis. j. qui. ex cau. in pos. ea. r. l. i. C. ut ac. ab here. Nota tex. qd ē. j. s. pri. qd dicit qd ex psona sua detrahif ē uerū nisi i legatis relictis a pupillo: qd tūc ex psona pupilli. r. sic mixtim: ut ibi dicā statim. C. Op. de. l. i. s. i. p. r. s. de le. i. ubi dicit qd qd sunt relicta alia legata a substituto ea qd sūt relicta ab instituto nō uide tur dberi a substituto. hic aut dō cōtrariū. So. Dy. duobus modis r. qd libet ē h. a. ibi loquit qd relinqtur eidem. hic qd diuersis psonis. Uel aliter ibi i vulgari substitutioe loqtur i quo casu nō ceperūt dberi ab instituto. h. hō loqtur i pupillari substitutioe quo casu ceperūt dberi ab instituto. ideo substitutus d. z. C. Op. de. l. si fundus sub cōditioe. s. si pater. s. de le. i. ubi nō icipiūt deberi a substituto. So. Dy. qd nō ceperūt dberi a substituto pupillariter post quā ceperūt ab instituto. So. Dy. intelligif qd nō ceperūt deberi a substituto tāquā a se. s. tāquā a psona instituti sic. C. Op. j. proxi. s. vbi nō fit cōtributio. So. ibi etāt plures substituti hic vn⁹. r. ibi uidebitis. C. Op. j.

tt ij

Legata fo-
lida. ADDE
fm bal. in l.
filiu que ba-
bent que re-
fert hic alex.
hoc esse ver-
nisi legatarij
cofiteant q
heres no oc-
cultavit bo-
fm q habet
i. s. sancim
in auc. de be-
redi. z fal. ad
q uide q co-
fultit idem
bal. confilio
.cxliij. iij. li
bro. Et q
pumpt. iur.
z de iur. ad-
mittatur pre-
fumptio i co-
trarium vo-
luit idem bal.
confilio. liij.
primo libro.
Quero
beres. AD-
DE ultra a-
lex. i bac. q.
ang. confilio
.xxxj. z iqua-
tu alex. poit
quinqz opi.
an filius de
restituendo
grauatus d-
trabat duas
quartas ad-
de uide dnm
Oltra. cofi.
.cxli. pe. de
anch. cofilio
.xxvi. pau. d
ca. cofi. xcij.
z. ccl. ang. co-
filio. cl. z fe-
queti z cofi.
.cxv. bal. co-
filio. cx. z co-
fi. clxxxij.
pmo lib. in-
quatu etiam
alex. uiderur
trafire cum
opi. q ascen-
detes no de-
trahit duas
quartas. cuz
fint rogati
restituere die
q Ro. cofi.
lio. clxxx. z
prie i prin. z
cofi. cxxxix.
z ibi feqrur
opi. canonij.
flay qua etia
fequit pau.
d ca. confilio
.ccliij. i fi.

.e. l. s. quefitu. So. hic loqtur de cotributiōe fienda de
relictis a substituto i primis tabu. z de relictis ab istiru
to i secundis. s. quefitu. loquit d cotributiōe no fiēda de
relictis a substituto i primis tab. z de relictis ab eodē i se-
cūdis tabulis. z ibi uidebitis rōnē. ¶ Venio ad tertiaz
prem in n. fm que. op. z uidef q noceat diminutio po-
stea cōtingēs: ut. l. i. rōne. s. diligēter. j. e. Breuiter ibi
cōtingit diminutio circa re legatā. hic circa alias res he-
reditarias. uel si uelis dicere q hic no fit diminutio re-
spectu quote sed respectu quāritatis: ut iste fundus est
mibi legatus z tres ptes sunt diminute: tūc de alia que
remāsit tāta habebūt legatarij mō quāā pmo habuif-
sent. ¶ Alterius op. s. e. l. s. iperator. z. s. cū quidam.
So. hic loquit de diminutiōe q cōtingit post mortē de-
functi nec habuit originē i uita defuncti: ut i cōtrario.
¶ Circa hoc opp. de. l. z si. cōtra. s. de vul. z pup. z. l.
ab exheredati. s. d. le. i. z. l. plautius. s. ti. i. So. ibi dimi-
nutio fit p legis dīpositiōe q dīpositio legis emana-
uit ppter factū defuncti q exheredauit quez no debuit
uel pterijt: hic post mortē cōtingit diminutio. ¶ Alte-
rius op. z uidef q augmētū post cōtingēs profit lega-
tarijs: ut. l. in lege fal. placuit. s. eo. So. ibi lz no habue-
rit originē i uita defuncti. hic no. ¶ Sz cōtra hoc op.
de. l. serui q apud hostes. j. e. So. lz no habuerit ibi ori-
ginē i uita defuncti tū fingit habet post fictionē postij-
minij. iō pdest legatarijs. ¶ Op. s. e. i. prin. z. j. e. l. no
est nouū. z. l. ex affe. ubi si legatarius repudiat prodest
alijs legatarijs. Rūdeo pmo q legatario repudiāte nil
accrescit hereditati: sz declaraf nil diminutū esse. uel alī-
ter legatario repudiāte fingit retro: ut. l. serui filij. s. i.
s. de le. i. z. l. quidā. s. de re. du. merito cū fingit retro
zē. ut dixi. s. in pri. cōtrario. ¶ Cōtra istud op. alteri
de. l. qd de bonis. s. fructus. j. e. z. l. in lege falcidia no
habet. z. l. paulus. ij. rīso. ubi fructus postea pcepti p-
sunt legatarijs. So. ibi loquit de augmēto qd obuenerit
ex ipsa re legata. hic loquit de augmēto extrinsecus
obueniente. ¶ Ultio op. de. l. cū quo. i. prin. j. e. Breuiter
rūdeo ibi no cōtingit augmētū circa res heredita-
rias: sed circa bona debitorū hereditaria: rōnē ibi vi-
debitis. ¶ Venio ad ultimā pte q est subtilis z utilis.
dic q pstatur ultra qdrantē z ultra primonij uires. Lō-
tra. j. ad treb. l. i. s. is q. ubi etiā in testō mūltis no debē-
tur ultra uires primonij. Rūdet glo. q debētur ultra
uires patrimonij z ultra dodrantē. z uide glo. q incipit
bñ dixit zē. Ego itelligo istā glo. sic q no debet ultra
patrimonij qd testator reliqt tpe mortis sue. nā licz sit
ultra patrimonij qd reliqt pupillis no curo: qa tāquaz
es alienū soluit z sic pupillus tenebat ad solida legata
z iste substitutus tenet excepta falci. ad tps mortis re-
lata. ¶ Op. de. l. q doris. s. so. ma. z. l. si testō. C. d iur.
deli. So. aliud ē i creditoribus qb qd tenet insolidū.
sz legatarijs ultra uires patrimonij no. ¶ Sz cōtra hoc
op. i auc. de here. z fal. s. si no no fecerit. posito. C. e.
auc. sz cū testator. So. illud ē uerū hodie qū heres no
fecit inuētariū: qa tūc ad solida legata tenet. h. d. glo. z
bñ. Sz Ray. scribit hic unā mirabilē opi. z dicit q fuit
opi. Guil. de cu. z dicit q heres p no factā cōfectionez
inuentarij p dit falci. no q ultra uires patrimonij tenea-
tur: ut pbat tex. nā fuit iductū inuētariū: ut heres pos-
set fal. detrabere ut i corpore d here. z fal. sup rubrica.
Si igit no facit puef fal. ¶ Preterea q no implet uolūtātē
defuncti no puaf bonis suis sz hereditate sic: ut in cor-
po. de here. z fal. s. si qd aut no iplēs. multo magis iste
q no facit inuētariū no priuaf suis bonis: sz falci. Istō
dictū Ray. legēdo pīs tenebat. Ego dico cōtrarium
qa. s. si no no fecerit. dicit cōplebit legata z fideicomis-
sa. z tex. i auc. sz cū testator. dicit q solida legata presta-
bit. ipe rūdet usqz ad uires patrimonij. Sz pbo p rōnē
urgētē. Tex. i auc. de here. z fal. s. sancimus. psumit
heredē subtrahere bona. z iō no hz falcidiaz: qa bona
sunt sufficiētia legatis. ergo ex delicto suo heres ex pre-

sumptiōe iuris tenet ad solida legata. Ad primā rōnē
rūdeo uerū ē q inuētariū est inductuz: ut habeat falcid-
diā. tū si no fecit inuētariū ppter hoc no tenet ad soli-
da legata. imo hoc ē ppter id qa psumit q subtrahit.
Ad auc. hoc apli. z. s. si qd aut no iplēs. rūdeo q no
est illa psumptio q subtrahit. z iō soluz falci. priuatur.
¶ Alteri op. C. de iur. deli. l. fi. s. in cōputatiōe. z. s.
finautē legatarij. z ibi de bonis hereditarijs. hic de bo-
nis suis. So. ibi heres fecit inuētariū. hic loquit de eo
qui inuētariū no fecit. z iō ibi ad solida legata no tene-
tur. ¶ Venio ad. q. z pmo qro circa istū. s. qd si pupil-
lus fecit inuētariū an substituto hoc sufficiat si ipse in-
uētariū no fecit. Breuiter no insisto credo q debeat ali-
uētariū substitutus facere. alias teneat ad solida lega-
ta. z ratio qre fit inuētariū ē ne heres subtrahat bo-
de qbus debet solui legatarijs: ut i. s. sancim. i. corpo.
eo mō pupillus posuit bona pris z testatoris non bo-
na sua: sz qa substitutus tenet soluere de bonis ipsi pu-
pilli si bona testatoris no sufficiūt. iō qa no posset sub-
trahere here. de bonis pupilli eget nouo inuentario.
¶ Quero qd si pupillus no fecit inuētariū: substitut^o fe-
cit. an detrabat itegrā falci. Et breuiter rūdeo si pupil-
lus no fecit inuētariū poterit petere restitutionē: ut in
auc. e. s. pupillus. eodē mō substitut^o ex psona pupilli
pōt petere restitutionē: ut inuētariū faciat: ut. l. no solū.
s. de i. re. resti. Sz si omitteret ex psona pupilli z face-
ret ex psona sua: tūc legata relicta a pupillo itegra de-
bētur qa no est factū inuētariū. tū ex psona sua qa fecit
inuētariū detrabat falci. z istud qd soluit primo legata-
rijs pupilli no nocet legatarijs qb d3 ex substitutione:
qa ppter delictū suū cōtingit z post mortē testatoris:
ut in. s. z hoc dicim^o i corpo. e. z. j. e. l. i. rōne. in prin. z
l. q rōne. s. interdū. ¶ Quero qū substitut^o facit inuēta-
riū q bōa ponet. uel q erāt tpe mortis testatoris uel pu-
pilli. Et uidef q tpe mortis testatoris ispicit p hūc. s.
Sz credo quātū ad legatarios pupilli sufficeret. sz non
quātū ad creditores pupilli. Et iō dico q oia bona d3
ponere: qa si vnū relinqret qd no poneret tota falcidia
puaret fm quosdā: ut i auc. e. s. sancim. ergo zē. lz de
iure. C. aliud esset: ut. l. si. illo. C. de iure deli. qd quali-
ter fit dicemus. j. e. l. paulus. i. prin. ¶ Alteri qro istitu-
tus i pmo gradu fecit inuētariū. postea p restitutionem
abstinit uel repudiavit an illud inuētariū pficiat sub-
stituto vulgariter. Et uidef q sic: qa qequid iterim fe-
cit hz ratū: ut. l. iterdū. C. de in. re. resti. z. l. quotiēs. C.
de acquir. here. Breuiter dubito i isto passu: qa oia q
sunt facta ab instituto sunt rata uerū ē facta circa here-
ditatē no circa se. l. psonā suā: qa istud beneficiū rescin-
dit. sz ille. ll. loquunt qū sunt iualida ea q facit circa ali-
os no circa se. z iō qa no suz bñ clarus sub dōcto relin-
quo. ¶ Quero aliqs istitut^o sub cōditiōe pēdēte condi-
tiōe petit bonorū pos. sz tab. z facit inuētariū an sibi suf-
ficiat si postea extat qditio. Et dico q sic: qa illa bono-
rū possessio quā petit fm tab. cōuertit i legitimā adie-
ctionē extitēte cōditiōe: ut. l. ij. s. si sub cōditiōe. j. d. bo.
pos. fm ta. ¶ Quero tutor fecit inuētariū p pupillo uel
cura. datus bonis fm q tenet ex forma. l. ij. j. d. cur. bo.
dā. utrū pfit pupillo: ut uideaf heres cū bñficio inuen-
tarij. Credo q no. z rō ē ppter solēnitatē qa alia solēni-
tas reqreref i cōfectione inuētarij ab herede q illa q req-
rif i cōfectione inuētarij a tutore. Solēnitās inuētarij ab
herede ponit i. l. sancim. C. de iur. deli. cōiuncta auc.
sz cū testator. C. e. merito sibi no pdest inuētariū tuto-
ris cū no habeat illas solēnitates. ¶ Quero heres facit
inuētariū z postea restituit vniuersali fideicomissario he-
reditatē. Et ista. q. fuit tacta p do. Vāber. d rāponib^o.
Ja. de bel. ponit istā. q. in auc. e. s. si uero non fecerit.
Ray. ponit istā hic lz non faciat mētionē de illis. Bre-
uiter bñficiū inuentarij hz heres: ut heres. z habet illud
bñficiū ex sua puisione z non uenit i sua hereditate. sz
illa q heres habet ex sua puisione non trāseunt i fidei-

commissariū facta restitutiōe p trebel. s; ē opus noua ces-
sione: ut. l. si heres pecuniā. j. ad trebel. l. heres a debito
re. in prin. j. de fideicō. et sic bñficiū iuentarij nō trāsit i
fideicōmissariū nisi cedat ab herede fideicōmissario.
Hoc ēt ponit i Spe. de instru. edi. §. dicto. §. qd si he-
res. S; dices tu ad qd pdest istud si cedat. Dico qd si
cedat istud ius pdest sibi ppter creditores ne isolidū
creditorib; teneat. et ēt ppter fal. i qbus casib; pōt de-
trahi: ut. l. lex falciā. §. nūquā. j. e. ti. ¶ Quero si he-
res nō fecit inuētariū an vniuersalis fideicōmissari; pōt
sit ex sua psona facef. Hoc dicit qd sic ex egrate qa ha-
bet loco heredis: ut. l. fili. §. i. s. qd cuz eo. et j. ti. ij. l. si
postulāre. h. d. Ja. de bel. i corpo. e. §. sancim;. et tūgit
Spe. in. d. ti. de instru. edi. §. dicto. §. qd si heres nō fe-
cit. Sed ego dico sic qd hereditatis restitutiō pōt fieri
incōtinēti: et tūc fateor qd fideicōmissariū pōt facef i-
uētariū: qa heres poterat iure hereditario facef. ergo
i fideicōmissariū p trebel. trāsbibit: ut. l. i. post pri. ad trebel.
Si nō hereditas nō est restituta incōtinēti: s; tps facien-
di inuētariū trāsbibit: et tūc ex psona heredis nō pōt.
S; puto qd ex psona sua possit facef fideicōmissariū p
rōnē datā p alios doc. et p aliā rōnē qa inuētariū ē idu-
ctū: ut fiat ne heres habeat necesse petere tps delibera-
di: ut. l. sancim;. §. finaut dubi;. C. de iur. deli. sed ista
dliberatio ita cadit i fideicōmissariū put i heredes: qa
pōt pati dānū: ut. l. i. §. i. d. iur. deli. cū sua glo. ergo ap-
paret qd istud bñficiū p̄sulit fideicōmissario: ut heredi.
et est expressum. insti. d. fideicō. li. §. si qd una. et no. j. ad
trebel. l. i. §. si is in glo. i vbo puenit. secus i herede. lega-
tariū aut h; necesse facef qa sentit cōmodū. S; unū
fateor qd fideicōmissariū nō teneat isolidū qa inuē-
tariū fecit heres q nō fecit isolidū teneat ppter debi-
tū suū: ut hic et dicimus i corpo. d. here. et fal. ¶ Alti-
mo moueo unū dubiū. d; in isto. §. qd bona patris et filij q
erāt tpe mortis cōtribuunt. S; quō ē possibile qd iste fi-
lius haberet aliqua bona cū qequid h; p̄i querit. Bre-
uiter potes itelligere qd iste tex. pōt itelligi qd hic filius
erat miles et pupillus qd esse pōt: ut. l. vlti. C. d. test. mi.
et l. sed et si milites. §. finaut. s. d. ex cu. tu. et iō pōt habef
peculia castrētia. hodie cōstat qd pōt h; aduētita.

Si filio suo. Ad euidētiā scias qd in toto
isto libro nec forte i toto cor-
pore iuris est difficilior tex. et iō legā tex. huius. §. p pti-
culas apostillādo. et breuiter. h. d. p pte institutus i se-
cūdis tab. solus grauat ex sua psona dūtaxat. coheres
nō q cōtributiōe facta repit eē grauatus ex sua ac pu-
pilli psona fal. psequit. h. d. Diuidit i duas ptes. Pri-
mo loquit de eo q est grauatus ex sua psona tū. Se-
cūdo loquit de eo q est grauatus mixtim ex psona sua
et psona pupilli. fa ibi: qd tū dicimus. Itē sub diuidit
pma i q̄tuor: qa pmo ponit qd. fo allegatio p una par-
te. tertio solutio qōnis. q̄rto rō solutionis. fa ibi: et faci-
le. tertia ibi: sed verior. q̄rta ibi: ut enī. Itē fa ps sub di-
uidit in qnq; p̄tulas. Primo ponit qd. fo allegatio
cōtra substitutū. tertio allegatio p substituto. q̄rto solu-
tio qōnis. q̄nto determinat unā q̄stionē circa p̄dicta.
secūda ibi: at quin. tertia ibi: rursus. q̄rta ibi: itaq; qn-
ta ibi: huic cōsequēs. Et continuat iste. §. ad supiorē:
qa. s. loquit qn unū est institutus et vnus substitutus.
hic qn pupillus est institutus et plures sunt substituti.
In tex. ibi onerauerit ultra dodrātē portiois sibi cōtin-
gētis. By. et ibi: et facile allegatio pro una pte. In tex.
ibi. fal. locus: qa cōtributiōe facta legata nō excedunt
q̄drātē totius assis. Itē ibi aliter substitutū. §. grauatū
ibi: s; verior solutio qōnis. Itē ibi p̄ris extitisset ab ini-
tū et iure directo: ibi ut enī rō solutiōis. Itē ibi uim ca-
piūt. dic quo ad solēnitatē. Itē ibi et formā quo ad or-
dinē. Itē ibi et origine quo ad sba uel quo ad substitu-
tū. Itē ibi oneratus et cōsideratis relictis legatis a se in
tab. pupillaribus. Itē ibi oibus. §. legatis relictis a pu-
pillo et substituto et mixtis. Itē ibi at qn allegatio con-

tra substitutū. Itē rursus allegatio p substituto. Item
ibi: itaq; solutio q̄stionis. Itē ibi oneratus: ut i primo
casu. Itē ibi q̄rta ex sua psona. Itē ibi non ē oneratus:
ut i secūdo casu. Itē si substitutus ut d̄sideret quartā.
Itē ibi p̄fusiōe. i. ppter cōtributiōe legatoz relicto
rū a pupillo et a se et sic ex vtraq; psona simul iūcta fal.
retinebit. Dicit hic qd i psona instituti nō habeat lo-
cū falciā: tū h; locū i psona substituti. cōtra. §. e. l. §.
qd vulgo. So. ibi fuit vnus substitutus. hic duo. S; cō-
tra hoc facit. j. co. l. pater filiaz. §. fi. Sol. ibi qn plures
substituunt. iura cōtraria loquunt qn vnus pluribus
substituif. Dicit hic ut enī opes et. C. Op. et uidet qd
pupillaris substitutiō possit h; effectū iur̄ paterno: ut
l. et si cōtra. §. de vul. et pup. So. ibi nō tollit paterna d̄
iure ciuili. sed de iure p̄torio. iō pōt tū pupillaris rema-
nere. C. Op. qd uarietas euitet: ut. l. ticia si nupserit. §.
ti. i. So. ibi. ex uarietate resultat cōtrarietas se ipediēs.
hic nō se ipedit: qa circa diuersas psonas. p hoc. l. pa-
pi. §. sed nec ipuberis. §. de inoffi. te. de hac materia p
By. in. c. mutare. et de reg. iur. li. vi. C. Op. ad finē de
l. stipulatio ista. §. fi. j. de v. obli. So. hic nō ē cōtrarius
sed heres eius. ¶ Alti-
mo op. qa nō ut heres pupilli:
s; ut substitutus: ut in pmo casu. et sic uidet qd ista stipu-
latiō p̄sit alteri q̄ heredi. So. tā i pmo q̄ in bo casu. §.
iste: ut heres pupilli d̄strabit fal. alias ad eū nō trāstret
ista stipulatio. S; qd ē in pmo casu d; detrabere ex sua
psona. hoc est qd cōditio seu grauamen est iniunctū ex
psona qd in psona pupilli non fuit nec potuit cōmitti:
tū spe. respiciebat pupillū put substitutū: ut dicimus i
stipulatiōe q̄ incipit ab herede: ut. l. hereditariū. j. ex q.
cau. i. possel. ca. et l. i. C. ut acti. ab hered. et l. repit. j. co.

Questum est si quis.

Legata a pupillo in
p̄mis tabulis et a coherede sibi substituto i secūdis de-
bet cōtribui. secus si ab vtraq; in primis tabulis sint re-
licta et eadē diuersis partibus instituto p̄tributio semp
fiet. h. d. diuidit i q̄tuor. pmo ponit. q. fo vna determi-
natio in q̄ d; fieri cōtributio. tertio alia in q̄ cessat cōtri-
butio. q̄rto ponit unū casum qd p̄dictis videbat filis nō
tū ē. fa ibi dixi. tertia ibi: sed legata. q̄rta ibi: et aliā. Ad
euidētiā tu habes duas regulas vulgares. una ē qd i ta-
bulis p̄ris et filij una falciā h; locū: ut. l. i. singulis. j. e.
¶ Hoc p̄missio uenias ad tex. ibi vulgo. j. e. l. in singu-
lis. et s. §. proxi. Itē ibi a substituto i secūdis tabulis.
Itē ibi ad cōtributiōe et hoc p regulā positā in. §. qd
vulgo. Itē ibi extero. a pupillo relictis. s; i primis tab.
Itē ibi habeat. subaudi integrā. Itē ibi legatoz ab eo-
dē relictos. et sic cessat cōtrariū. C. Op. hic d; vulgaris
regula dicit legatoz rōnē sepandā. Contra. §. e. l. §. qd
vulgo. So. h; loquit de vulgari regula qd ponit in. l. in
singulis. j. e. C. Op. d. l. qui fundū. j. e. So. ibi legata in
secūdis tabu. nō fuerūt relicta de p̄tributiōe merito nō
tractat. ¶ Alterius d; hic i tertia pte qd nō d; fieri cō-
tributio. cōtra. §. e. l. §. qd vulgo. So. gl. duob; modis.
vno nō fm Aug. et illa est qd relicta ab instituto i pri-
mis et ab eodē in secūdis nō cōtribuunt: ut hic. Jo. ali-
ter sol. sed so. Jo. tollit p. l. coheredi. §. coheres. §. de
vul. et pu. C. Op. de. d. l. q fundū. §. q filii. j. e. ubi dici-
tur qd fiat cōtributio et i casu istius tertie p̄tule. Bre-
uiter iste. §. d; itelligi fm distinctionē illius. §. aut por-
tio grauata accedit nō grauate et ita loquit hic. aut ecō-
uerso nō grauata grauate et fit cōtributio: ut i cōtrario.
C. Op. de. l. coheredi. §. coheres. §. d. vul. et pup. Glo.
sol. et bñ. dico qd ibi fit cōtributio bonoz: ut p hec lega-
tā secūdis ta. possint augeri ppter bona q substitutus
habuit ex pma institutiōe seu ex psona instituti. et legata
data i p̄mis tab. ppter bona aduētita ex substitutione
similiter possunt augeri nō minui: et iō dicit gl. no. tres
casus. p̄m; ē legata relicta a pupillo et. ut i gl. C. Op.
fm By. ois substitutus ē cōditionaliter institutus: ut. §.
e. l. §. qd vulgo. et clarius i. §. si filius. et l. coheredi. §.

a Domina. qñ maritus uel uxor fit dñs uel dña rei dotalis. vide pau. de ca. consilio. cccclij.
b Non ualet. ADDE iquātū alex. tangit an valet pactū dñs pñdo fo lutionez nisi p istrumētū qd si sit statu tū z creditoz uelut pbare debitu p cō fessione dñl toris p testet an possit vid pe. de anch. cōs. cccli. et iquātū et refert. q. Ray. d. berede ius fo non mole stare uxorez uide pau. de ca. cōs. cxcij.
c Induco. ADDE in quantū alex. tangit an pecu rator datus ad emologā dū laudū pos sit emologa re iniquū bal. ph. vi. iij. li.

coheres. s. de vul. z pu. Sz qñ idē est institutus pure z p parte sub cōditōe idistincte fit cōtributio: ut hic. ergo zc. Rñdeo dicit Dy. q boc ē uerū q fit cōtributio legatorū relictorū a se. sed legatorū relictorū ab alio nō fit cōtributio. z materiā cōtributiōis dabo plene in. l. g fundum. §. qui filium. j. eo.

Si quis exheredato. Relicta ab istitu to ex pñmis tabulis z ab eodē in secūdis facta filio exhe redato debēt contribui. h. d. C. Op. s. l. pri. Breuiter rñdeo ego dixi in. §. qd vulgo: ibi loquit qñ i secundis tab. legata nō fuerunt relictā. hic sic.

Debitor. Pōt heres grauari ut falciā sibi cōpēset in debito. h. d. C. Op. j. e. l. qd de bonis. §. i. z. §. fi. So. dico q fallit i casu huius. l. qñ dñtor grauatur cre ditore. z rō pōt eē q hic fallit qā p additionē debitū est extinctū. iō de facili pōt prohiberi: ut hic dñductio fiat. Sed cōtra hoc op. de. l. cū pater. §. ticia. s. de le. ij. ubi dicit q resultat iniquitas. Sz vitas est ista q ibi resultat iniquitas inspecto iure cōi nō inspecta uolūtate dñfuncti q seruat: ut pbat in. l. lucius. §. maritus. j. eo. C. Alteri op. j. e. l. pater filiā. in prin. Breuiter ibi glo. tāgit z sol ue: ut ibi uidebitis. C. Op. de. l. qd d bonis. §. fideicō missum. fm unā lect. j. e. So. ibi loquit i filiis. hic in ex neis. C. Alterius op. j. e. l. qd d bonis. §. qd auus. So. qd dixi loquit i filiis pñmi gradus. §. §. q auus. loquit i filiis secūdi gradus: ut est in nepotibus.

Si tacitum. Qui est i potestate alteri ex cusat si ab eo tacitū fideicō missum suscepit. h. d.

Ater filiam. Ista est pulcherrima lex z subtilis. h. d. Que ex cāz testamti capiunt i trebellianicā uel falciā nō iputātur. h. d. In tex. ibi in fal. l. i. i. treb. Itē ibi nō reperisset: qā i nullo reperit q dos nō ē i bonis patris. Nota qd dixi i summario. Antequā ueniam ad cōtraria istud prin. legiū duob' modis. uno modo q pater nō petijt nec exegit dotē cōsentiente filia sz exegit ea nō cōsentiente. z ista ponit i prin. glo. z istā appro bat glo. in. l. si cū dotē. §. si pater. s. fo. ma. sz istā repbē dit glo. hic z bñ qā si pater exegit tenet cōditōe idebi ti. z p cōsequēs filia tenet qā est heres patri. ergo ut ea alienū eēt deducēdū: ut. l. irritū. z. l. i. iponenda. C. eo. ponit secūdo mō casus z illā positionē tene. C. Op. d. l. qñ nouella. C. de inoffi. testa. So. ibi cōputat i debi ta iure nature. hic cōputat in fal. z uide glo. q incipit lo quit hic de qrra. z Dy. dicit glo. in se esse uerā. Sz non quātū ad istā. l. qā hic nō loquitur d fal. iure istī. sz d trebel lianica qā rogata fuit de restitutione vniuersitatis z in trebellianicā uenit qd capif ex testō uel iur hereditario uel alio titulo: ut. l. a filio. i prin. j. ad treb. z qd ueniat i treb. z qd i fal. dicā in. l. in qrtā. j. e. C. Op. de. l. si debi tor. s. e. So. glo. dupliciter uno mō q spēle ē in filia ne oneret in fal. ut. j. l. pri. §. cū fideicōmissus. z ibi exami nabo. Sz quantū est i pposito glo. dat aliā sol. quā te ne p hā quo ad cōtrariū: qā ibi loquitur in dñbito heredi ab alio q a defuncto. z rō est quā dixi uobis in. l. si dñbi tor: qā ibi p cōfusione extinguit. iō de facili pmittit sz hic nō cōfundit cū ab alio debeat. C. Querit glo. po ne q pater petijt dotē qro qd iuris. Glo. q est hic diffi guit. aut petijt litē cōtestādo: z tūc fm iura antiqua est effecta actio ppria patris: z tūc i bonis patris repitur zc. ut glo. quā uide ibi. quid ergo si petijt sz non exegit zc. z sic t3 glo. q p solā cōtestationē fiat actio trāsitoria ad heredes: z istud d3 intelligi de actioe q erat fm anti qssima tpa nō sz tpa digestoz: qā secūdū ista tpa actio ex stipulatu p lit. cōtes. nō fiebat trāsitoria: ut. l. si mari to. §. si uolūtate. s. fo. ma. C. Querit glo. qd si filia con sentiēte. Et dic ut i glo. z adde ibi petijt. f. z exegit. se cus si nō exegit qā nō facit actionē suā ppriā: ut. l. si ma

rito. §. si uolūtate. s. fo. ma. Sz qñ non exegit secus: ut .l. si. C. cōia utriusq3 iudi. z intellige ut ibi. z de ea feci magnū festū i. l. post dotē. C. Quero an mulier sit dña rei dotalis. Dic ut. l. in rebus. C. de iur. do. C. Quero an mulier possit institui in dotem. Dic ut. l. deniq3. §. sed utrū in si. s. de mino.

Auia nepotibus. Unus nō deducē de falciā ex alio testō debite cū alijs legatis z alijs onerib' cōmisces. h. d. C. Nota q ex testō suo testator detrahi falciā nō pōt prohibere. no. j. l. prox. §. i. sed in testamento alte rius sic ut hic.

Duobus. Iste §. est difficilis iuuenibus. et .h. d. Si un' pluribus substitur' utriq3 directo succedit cōtributio h3 locū. secus si vni directo alteri p cōsequentiā. h. d. Diuidit i duas pres. pmo qñ utriq3 directo succedit. fo qñ vni directo alij p psequentiā. secūda ibi q si. C. No. q qñ pater substituit duob' ipuberib' itelligit q debēt ābo ipuberes dece dere: ut hic i fi. C. Op. s. e. l. in rōne. §. filio. So. ibi fue rūt substituti plures vni. hic un' pluribus. C. Op. de. l. in rōne. §. qñ sitū. s. e. Rñdeo hic fuit cōmixtio oium bo norū i psona unius z eodē iure. z iō fit contributio. ibi nō secus. C. Dicat hic q utriq3 heres extitit. Cōtra qā ultio decedēti ē heres: ut hoc. §. in fi. Rñdeo pri. istud pōt itelligi duob' modis. vno mō q in prin. facta fuit substitutio separatim: ut. l. pe. s. de inius test. Alio modo pōt itelligi q coniunctim facta substitutio: z tunc oportet te ponere q ambo simul decederent. C. Pro cedo z op. ad finē. dicit hic q ultimo rātuz successerit. Cōtra. l. pe. s. de inius. tes. So. ibi sunt separatim substi tuti. hic cōiunctim. C. Op. de. l. cū heres. §. cū ita. j. ad treb. So. glo. q ibi i stipulatiōe fideicōmissaria. hic i di recta. z signa bñ istā glo. maxie in fi. z incipit glo. si pōas separatim. z qd dicit ista glo. in fi. nōne tora die fit testm si decesserint filij mei substituo talē: qā tūc si vnus de fi lijs decedit prius fideicōmissarius admittit q alius co heres. Dixi plene in. l. pe. C. de ipu. z alijs substi. dicas plene in. l. heredes. §. cū ita. ad treb. z istaz glo. tenent Dy. z Ly. C. de ipu. z alijs substi. l. pe.

Mod de bonis. Cōtra debi torē cā mor tis liberatū opposita replica. qd falciā cōse quitur. h. d. C. Quero qd si p acceptilationē fuerit libe ratus. Dic ut i glo. z bene.

Ex. §. sequenti. C. Si partes pmittūt parere laudo z q actio ex eo nascatur z nō fit emologatus an possit fieri ut nō reduca tur ad arbitrium boni uiri.

Frater cum herede. Pactū fa ctū in uita defuncti d falciā nō repetēda nō ualet. h. d. C. Op. de. l. stipulatio ista §. alteri. de pbo. obl. So. glo. distin guit: ut hic dicit in ea. C. Op. de auē. sz cū testator. C. eo. So. ista. l. ē bodie correctā. C. Op. j. eo. l. si i testō. So. ut ibi. Induco ad. q. uos scitis q ex compromisso emologato orit actio. qro qd si ptes pmittūt paref et q actio ex eo nascat z nō fit emologatū an possit fieri ut nō reducat ad arbitriū boni uiri hoc mō. z Dy. con suluit q nō p rōnes qd ponit in. c. sciēti. eē de reg. iur. li. vi. z est aliā glo. q dicit in. l. cū antea. circa prin. C. de arbi. z illā allegat Dy. casus est hic q i uita nō ualet pa ctū post sic. z sic in. q. nostra.

Non iccirco. Licet unū legatū quis sol uerit itegrū nō phibet de alijs legatis falciā detrahere. h. d. C. Op. de. l. ul. C. e. Rñdeo hic itellige q p errore soluit. z hoc est ueruz de his q sciēter soluit nō pōt detrahere. sz de alijs sol uēdis pōt: ut hic. z. l. irritū. C. e. C. Sz cōtra hoc op. de auē. sed cū testator. C. eo. Rñdeo p illā ista corrigitur .h. d. ista glo. ordinaria. de ista correctione dicas in. l.

si ex pluribus. j. e. C. Alterius op. C. s. fideicō. l. i. So. illa est ha quia ibi est fauor alimentorū z cursus tpis.

Ex. s. sequenti.

C filij primi gradus nō cōputant fructus in trebellianicam ceteri sic.

Quod auus. Ad defunctus dz hereditas ut es alienū deducit nisi testator phibuerit. nec uidet phibere si eū grauat: ut p. pria bona sua restituat z fructus pcepti iudicio testatoris in debitū iputatur. h. d. In tex. ibi pari pecunia. i. usq; ad cōcurrentē quātitatē. C. Op. hic inuit iuriscō. sultus q; si testator expresse phiberet fal. posset. Cōtra. j. s. pri. So. ibi i liberis primi gradus. hic i liberis secūdi gradus. C. Op. C. ad tre. l. i. i. i. b. Gl. rīdet solēniter illa. l. h. locū i filijs pmi gradū q; lucratur fructus iterim. hic i nepotib. z hoc t. i. l. in fideicōmissaria. j. ad treb. z hoc ē cōe dictū tene mēti qñ sunt restitutiōes fideicōmissi. z dicūt aduocati q; medieras retinēt. Aduerte an sint i liberi pmi gradus qb; sit substitutio: q; si est filius fructus lucraf. si ē nepos: tūc fructus iterim pcepti cōputatur i treb. z iō semp. sis caurus: ut aduertas q; sit ille cui facta ē substitutio q; unum magnum aduocatum uidi errare.

Ex. s. sequenti.

C Si testator mandat debitū cū hereditate cōpensari intelligitur de debito iure nature.

Sum fideicōmissum. Legitur tripliciter in glo sed pma z ultima lec. sunt idē. z hoc itendit. In filijs primi gradus debitū cū fal. nō cōpensat ēt si hoc testator expssit. h. d. In tex. ibi qd filio debet. i. do. d. rias hereditatis mris. Itē ibi ponit cepit iter heredes z legatarios qbus legata pater relinqt. Itē ibi do. d. rias hereditatis materne obite patri p treb. s. z primū casum. uel dic paterne debite filio p fal. fm secūdū casuz. C. Op. de. l. si debitor. s. eo. So. spāle in filijs pmi gradus: ut hic. facit. l. p. filia. i. prin. s. e. C. Op. s. pri. s. So. ibi i filijs ulteriores gradus. h. i filijs pmi gradus. S; hoc nō uidet uerz q; qd drantē d bonis maternis nō recepit sepatim a bonis patris q; cū pri. adiuit hereditatē nūquā cepit hereditas esse unica: ut. l. s; si plures. s. si filius. s. de vul. z pup. C. Quare glo. legit aliter se cū dū istā lec. dicit i sūma ēt i filijs pmi gradus falcidia cū debito cōpensatur testatore iubēte. h. d. C. Cōtra istā lec. op. de. l. p. i. prin. s. e. So. ibi uolebat q; cōpensare debitū ab alio. hic a seipō fm illā lec. ibi positā nō secūdū istā lec. quā t. z. h. z hanc tenebat Ray. z ex ea no. q; si testator iubet debitū cū hereditate cōpensari intelligit etiā quo ad ea q; debētur heredi iure nature. z hoc ē no. Itē fm hāc lect. no. q; l. ista nō p tradit. l. si nō cōpensandi. C. de here. isti. cū cōcor. l. z glo. ibi istā si gnet p cōtraria. ē hic tertia lec. quā reprobo ut p mā.

Ex donationibus. Ad ab herede uxoris ex donationibus viro dz reddi: ut es alienū dtrahit. h. d. In tex. ibi nō erit. iō dtrahit ut es alienū. C. Op. z uidet fibimet cōtradice: q; dicit q; intarū ē pauperior iquātū locupletior. z sic ob. s. ti. i. l. tice si nō nupsit. z. l. ubi repugnātia. j. de reg. iur. So. diuersis respectibus ē ista cōtrarietas: z iō admittitur.

Fructus prediorū. Ad ex legata p cipit i falcidia cōputat. z heres dz habet quartā z fructus q; r. te a tpe mortis. h. d. C. Op. s. e. l. i. rōne. i. prin. Respō. deo hic loqitur i fructib; q; erāt i terra: ut. s. e. l. i. lege falcidia placuit zē. ut i glo. S; ista glo. dicit uerū i se nō in casu hui. l. q; hic loqitur i fructib; pceptis ex ipa re legata q; falcidia minuit ēt post pcepti. ut. l. paulus. So. rīso. j. eo. z hic no. in. l. i. fideicōmissaria. j. ti. ij. C. Op. z uidet q; fructus integros dbeat restituere: ut. d. l. in fideicōmissaria. So. put habetis relictorū cōtrariū non

ob. q; hic nō fuerūt relictī fructus: s; fundus put habetis in lsa. relictos expone: ut glo. dicit q; p psequētiā fuerūt relictī nō principaliter q; legādo fundū videor fructus legare a tpe quo cedit dies legati. C. Op. d. l. sancimus. s. repletionē. C. de inoffi. te. So. ibi i debita iur nature. z qui fructus cōputetur in istā fal. dicit in. l. in fideicōmissaria. j. ad treb.

Quarta que per. l. fal. In tex. ibi minui. s. in parte. Itē ibi auferri. s. i. torū. C. Mo. q; estimatio defuncti nō inspiciat: ut. l. si fundū sub cōditōe. s. si libertus. de le. i. Itē uidet q; fal. pōt minui. Cōtra i corpore. e. s. si nō expssim. Glo. dicit fateor q; hodie non poterit phiberi. s; ista glo. dicit uerz sed nō q; iste. s. sit correctus. nā i. s. si nō expssim. z in. s. pcedēti. dicit q; testator phibēdo fal. pōt esse non ignarus uirtū sui patrimonij: s; qñ errat estimās plus esse i patrimonio remanent iura antiqua icorrecta. z isto casu loquitur hic qñ errauit. ergo nō est correctus iste. s.

Ex pluribus. Fal. nō deducta ex una re uel pte soluta pōt deduci ex alia re uel pte ei dē solueda. h. d. C. Op. C. e. auē. s; cū testator. z in corpore unū sumit. Glo. sol. q; est hic dicit q; ista p illā corrigif. Alij dicūt q; ibi soluit itegre. z uide istā glo. q; i. p. i. s. vni p sone zē. uidete ista so. i se ē ha. S; uideam; an sit ha quātū ad. l. istā: q; nos possum; itelligē primū casum legis i plurib; reb; legatis p nomen collecti uū: z tūc est unū legatū: ut. l. si ex toto. s. si. s. de le. i. et tūc pcedit ista glo. quo ad oēs ptes legis. Itē pōt itelligi q; res plures legare sunt sepatim: z tūc plura sunt legata. z i hoc glo. nō bñ dicit. sed dic q; prin. fm hoc corrigif z finis hui. l. remanet icorrectus.

Post missionem. Legata relicta i militia cū legatis cōtribuunt quātū ad diminutionē ppter defectū patrimonij factē dā. nō autē quo ad diminutionē p fal. i. rōductā. h. d. alios casus i qbus nō dtrahit falcidia uidebitis. j. e. l. nēsenius. s. i.

Filius qui mili. Ista ē notabilis. l. et dicit. Filius. miles pōt grauari patrē ab itestato: ut peculū restituat z p restitutionē peculū efficiatur hereditariū. z fructus medio tpe pcepti p i fal. cōputant. h. d. C. Mo. q; filius. pōt i codicillis grauari patrē. C. Mo. q; illa q; nō est hereditas p treb. restituta sit hereditas. C. Itē nota q; fal. h; locū ab intestato. C. Op. i corpore d heredi. q; ab itest. s. i. So. ista corrigif p illā: q; filius h; hodie hereditatez z partialis ē: ut. l. qd scitis. C. de bo. q; lib. C. Op. de. l. i. i. b. m. C. ad treb. So. ibi i liberis pmi gradus q; nō cōputat fructus in fal. est uerū. s; in parētib; pmi gradus secus: ut hic qui cōputant fructus.

Dignum. Preciū rei dicitur capere iure hereditario. z iō cōputat in q; rta. h. d. z de hoc uidebitis i. l. ad ueterani. z dicit plene in. l. i. q; rta. j. eo.

In seruo meo. Legatū in iure falcidia nō inducit. hoc dicit.

Ex. l. sequenti.

C Si extat statutū q; de quolibz cōtractu ex quo alicui q; rī ius debz solui gabella pter q; de infro solutiōis. si erā primo obligatus ad uēdendū z uendā: an debeat solui gabella.

Pupillus. In cursu duarū cāp; inspiciat illa q; falcidia minuit z illa q; repetitionē ipedit. h. d. Debes scire ad euidētiā q; illud qd heres h; cā cōditōis iplēde nō cōputat i falcidia nisi qd de iure hereditario capif. C. Op. q; minor naturaliter debitū possit repetef:

a C Si est filius. ADDE ultra alex. q; alle. ang. cōfilito. cxxij. tenere opi. bar. q; eadez opi. t. z ro. cōfilito. cccvi. ēt si testator phibuisse alienationē sicut dā: l. z pau. d. ca. cōf. m. s. i. x. dicit q; nō uidet legē dicitē q; cū filius detrahit duas q; rta; q; dbeat fructus i trebellianicā l. putare.

b C Iure nature. ADDE ultra alex. an filia acceptas legatū factum cū hoc q; am plus petere nō possit sibi preiudicet i legitiā pau. de ca. cons. c. cxxij. bal. cōfilito. cccc. lv. s. li. ang. cōf. xciij.

c C Defuncti. ADDE pau. de ca. cons. c. cxxvij.

d C Falcidia. ADDE inquantū alex. pōt qñ de legato ad pias cās falcidia detrahat allegando Jo. An. q; illud Jo. Andree fuit originaliter Ditra. cons. c. xj.

e C Cōputat fructus. ADDE cal. cōf. xij. sub rubrica testamentis.

f C Dignū. ADDE I quātū alex. tāgit q; licet alius alienatio rei mmo ris nō ualeat sine decreto tū si testator ita mada: valet alienatio q; hoc idem uult ang. cōfilito. c. lxxv.

Libertio. ADDE iquatu alex. ratur an pa. ctuz de non petedo ege. at ifinuatiōe ange. cōfi. l. xvij. bal. cōfi. lio. cccclxxxv. iij. lib. **In oib.** ADDE an celans vnaz rē priuef be neficio totū iuētarij bal. cōfi. clxxxix. iij. lib. r vii de q̄ poful i. d. l. h.

ut. l. interdū. s. de cōdi. ide. So. de iure cōi nō pōr: ut hic. de iure spāli sic: ut ibi. **Cōp.** q̄ una solutio nō parit obligationē r liberationē: ut. l. q̄ boiem. s. h. j. d. so. r. l. cū is. s. pe. s. de cōdi. ide. So. diuersis respectibus pōr. r facit. l. ex tribus. s. de usufru. ea. re. q̄ vsu. r. l. i. numeratiōibus. j. de so. **Induco ad. q.** dī in statuto q̄ ex quolibz cōtractu ex quo alicui acquirif ius dz solui gabella preterq̄ de iftrumēto solutiōis. mō erā tibi obligatus ad uendēdū p̄mo tibi fundū nūc uēdo. q̄rif an ex isto inftrō uēditōis debeat gabella solui uel dtrabi. **Hic uidet casus q̄ nō:** q̄a hic cōcurrūt due cāe. l. solutio antique obligationis r nouus cōtractus. r i cōcurfu istarū duarū caufarū ifpicim⁹ qd̄ minuit falcidiā: ut hic. r sic minuit gabellā: ut in casu nostro.

Siego. Si iur̄ prātis uel dñij portio nō gra uata accrefcit portioi grauate fit cōtributio. secus si ecōuerfo. h. d. **Cōp.** j. e. l. cū quo. s. pe. So. ibi spāle fauof libertatis. r dz pōi casus qm̄ suo meo legat̄ fuus r mibi. x. q̄ si ē loc⁹ dtrabē. fal. d̄ utroq̄: lz suo falca. nō poffet dtrabi d̄ suo sibi legato nō p̄ p̄te rea dtraberef de meis. x. lz si mibi soli eēt legata si mul: d. x. dtraberef falcidia p̄ suo. r p. x. dīc̄ By. r lec. **By.** p̄supponit unū. l. q̄ d̄ plurib⁹ reb⁹ legatis uni poffet dtrabi d̄ una re ex uolūtate heredis. dicā. j. e. l. si fundus. **Ex. l. sequenti.**

Si statuit q̄ q̄cūqz dat mille cōi hinc ad tres annos habeat xv. p̄ cētenario. r fit aliud statutu q̄ d̄ quacūqz pecunia q̄ soluit i camera cōis dtrabaf gabella. xij. d̄na riorū p̄ libra an hoc casu dbeat minui gabella.

Insenius apolliaris.

In tex. iniri poffit. i. utrū totius qd̄ a coheredi b⁹ p̄fitū ē dtractiōe facta nō habita rōne ei⁹ qd̄ a coherede p̄cipif. an habita rōne ut legatarijs. p̄ficiat. **Ja. de are.** Itē ibi r qd̄ rē. r gl. dicit q̄ h̄ ponit so. fe. q. hoc nō dico. lz dico q̄ h̄ pōit q̄ cōferat ad so. q. r ibi: lz an heres. h̄ dico q̄ r̄idet p̄me. q. Itē ibi plane so. scde. q. **Habes ex ista. l.** qd̄ iure legati p̄cipif i q̄rtā nō cōputaf nisi respectu eius a quo accipif. r qd̄ ex hac cā nō dtrahif quo ad alios p̄ detracto habef. h. d. **Cōp.** r uide tur q̄ p̄legata cōputētur i falcidiā: ut. l. deducta. s. nūmis. j. ti. ij. r. l. cū pf. i. prin. s. d̄ le. ij. So. illud ē uey. qm̄ pecunia capif. secus in alia re. istaz so. nō teneo lz dico aliter q̄ glo. dicar: ut dicā in. l. i. quarta. j. e. **Itē euidēter op. j. e. l. ticia. r. d. l. d̄duca. s. nūmis. So.** ibi qm̄ corpus hereditariū p̄legat. hoc dicā plene i. l. i. q̄rtā. j. e. **Facit ad. q. de gabella.** Lōmune huius ciuitatis statuit q̄ q̄cūqz daret mille cōi hinc ad tres annos debet h̄fe. xv. cētenaria. antiquū statutu erat q̄ p̄ q̄libz pecunia q̄ soluit i camera cōis dtrahitur gabella. xij. denarioy p̄ libra. mō i isto casu qm̄ ex p̄uifiōe illi⁹ statuti facio uidet q̄ gabella debeat minui: ut falcidia. hoc nō dico p̄ cōstātū. lz q̄ p̄ hoc facit ista. l. nensenius.

Seruo herede. Si a seruo r a dño i solidū iftituto legat̄ pri⁹ legata a suo soluūtur. Itē si dñs iftitut⁹ repudiat r p̄ suū substitutu acqrat p̄us legatū i iftitutiōe soluitur. h. d. **Cōp.** de. l. iulianus. secūdo r̄iso si qs omif. cau. tes. **Bicūt qd̄ q̄ ibi recitat iul. opinione q̄ nō ē vera ista ē truffa.** Alij dicūt q̄ relicta in iftitutiōe repudiat pri⁹ soluūtur q̄ in substitutiōe relicta: ut h̄ i p̄mo rēpōso. lz relicta i substitutiōe ab utroqz pri⁹ soluūtur relicta a seruo: ut h̄ in p̄mo r̄iso. r uide istā glo. q̄ incipit imo prius rē. **Et aliud uult dicef i relictis i substitutiōe hoc ē qm̄ i substitutiōe grauauit suū r dñz. iō pri⁹ a suo relicta soluuntur. r bec so. est h̄a i se. est tamē cōtra mentē illius. l. r illa est h̄a q̄ ponitur q̄ prius soluūtur relicta a dño: ut hic. ibi quo ad falcidiā dtrahendam prius de legatis a seruis. **Cōp.** de. l. in rōne. s. quod vulgo. r. l. i. s. substitutus. s. e. So. fallit hic r. l. si poffissionem. s. e. l. qui autē. in prin. s. si quis omif. cau.**

test. ut. d. l. iul.

Si debitori liberatio. Si liberatio relinquit debitori in rōne. l. fal. p̄ locupletiore habef. alias an fit soluēdo ifpicif. h. d. de materia hui⁹. s. uidebitis in. l. q̄rebat. i. tex. r glo. j. e.

Fundus mibi. Ne legatum peat una res palia defalcat. h. d. fm̄ **By.** ista ē pulchra. l. r subtilis. **In tex. ibi desiderat uel tātundē: ut i prin. l. Cōp.** r uidet q̄ dbeat dtrabi fal. d̄ ip̄o corpō nō d̄ estimatiōe: ut. l. i. s. si usufructus. s. eo. So. h̄ legatuz corp⁹ id̄uiduū r res id̄uiduā uti uia. r iō. l. dtrahit d̄ estimatiōe. alias p̄t uia. r rō ē urgēs q̄a scitis q̄ fuitus nō pōt deberi fundo p̄ diuifio: ut. l. p̄ pte. s. d̄ sui. **Sz si tu diceres minuat fund⁹ uel fundi legatū: tūc p̄ parte d̄bef fuitus qd̄ esse nō pōr: ut hic r. d. l. pro parte. Ex. l. sequenti.**

Can si heres omittat ponere unā rem i inuētario priuetur beneficio totius.

Aulus respondet. Qui rē bit i ea falcidiē rō nō habef: r qd̄ ex re legata p̄cipif i q̄rtā nō iputat si res erat testatoris. alias secus. h. d. **Dicit h̄ q̄ falcidia rē. Cōtra. imo v̄f q̄ p̄ dat fal. de oib⁹ reb⁹: ut i auē. e. s. sancim⁹. r glo. ibi ualde no. dicit q̄ ista. l. r. C. de iure deli. l. fi. s. illo. corrigūtur in hoc q̄a hic p̄uaf falcidia i illa re tm̄ hodie p̄uaf i oib⁹ rebus. r glo. ibi dicit. r **Ja. d̄ bel. ibi boctz. Sz Ly. C.** .e. in auē. lz cū testator. in. x. q. r̄ cōtrariū. **Ex quo nota q̄ qd̄ erat qd̄ a ruderti. q̄ qd̄ fecerat iuentariū r dicebat se heredē cū b̄nficio iuentarij. qd̄ dixit q̄ ip̄e non poffuit q̄sdā res i iuētario r ip̄e r̄ndit r dixit q̄ nō erāt tpe mortis. fuit p̄batū q̄ tpe mortis erāt. Ego dixi p̄ istaz. l. q̄ poffit ip̄e celauit v̄f q̄ dtraheret r sic p̄dit b̄nficiū iuētarij i oib⁹: lz **Ly.** teneat q̄ p̄ dat i vna re tm̄.****

Aritum suū. Si portio non gra uata accedit graua te iur̄ petētis fit cōtributio. alias secus. h. d.

A liberto qui fundū. Diminuto legato non diminuit fideicommissum a legato relictū si legatū remā fit ad onus sufficiens. h. d.

Inea margaritarū.

Can. q̄ ip̄o iur̄ legata p̄ fal. refecant. Idēz habetis i. l. i. s. h̄ mortis. j. quoz. le. iste tex. inuit q̄ h̄z duo remedia. **Csz q̄ro i prio casu legis qd̄ remediūz h̄z. Et dīc̄ gl. pua q̄ h̄z iterdictū quoz legatorū. lz dñi i terdictū quoz legatorū h̄z locū qm̄ legatari⁹ occupauit p⁹ mortē sua auctoritate. h̄ h̄o nō occupauit p⁹ mortē lz penes eū erāt. So. dīc̄ q̄ nō h̄z locū directū: sed utile interdicitū quorum legatorū: ut. l. i. s. sed r si mortis. j. quorum legatorum.**

Quesitum est. C̄uero qd̄ si aliqs re liqr: ut fiat pictur̄ factoz an dicat ad pias cās legatū. **Credo q̄ sic: ut. l. ticia. in fi. s. de au. r arg. le. r sic nō dtraheref falcidia. Ex. l. sequenti.**

Can valeat statutu q̄ q̄cūqz oppōet q̄ talis sit spuri⁹ puniaf. Et an pacto poffit fieri q̄ qs nō poffit oppone re d̄ instātia pempra r si oppōat soluar tm̄. r q̄ pacta firment iuramto. r an pactū q̄ poffit progari instātia firmef iuramto. r an donatio iter uirum r uxorem.

Eius r augerius. Qd̄ nō ualet p̄ modū dispositiōis reuicif. h. d. uel aliter. **Conditio i fraudē adiecta p̄ nō adiecta habef. h. d. Cōp.** j. de v̄b. ob. l. qd̄ cū filiū. So. hic erāt filij seius r augeri⁹: r iō poffit exheredari. ista gl. dīc̄ uey. **Sz quātū ad. l. istā nō ē necesse q̄a i c̄neo ē licita exheredatio si**

Julianus scribit. Stipulatio interposita vni ex heredibus ad alios non porrigitur. Item si pena committitur ex stipulatione priora scilicet vnius heredis ipse solus non alii tenebunt. h. d. C. de p. et v. q. ista stipulatio interposita ab vno ad omnes porrigitur: vt. l. ij. §. si. z. l. eadē. §. cato. j. de v. obl. So. gl. hic loquitur in stipulationibus diuiduis ibi in indiuiduis. C. de p. de. l. v. §. si. eo. ti. So. distinctio diuidui et indiuidui non pertinet ad actiones: sed ad factum: vt. d. l. v. in fi. z. l. in executione. §. pe. e. ti. z. glo. v. dicit in se. h. non oportet hoc dicere quo ad. l. ista: q. l. p. trarie loquuntur in obligationibus que incipiunt a defuncto et ad plures heredes extendunt. h. in. §. n. loquitur quoniam stipulatio habet originem ex facto heredis. et ideo gl. bet ex facto proprio h. vt. ar. l. si. s. ad syl. C. de p. de. l. stipulatio in fi. de no. ope. n. Breuiter glo. intelligit quod ibi fuit stipulatio nomine suo et aliorum. h. t. m. nomine suo. C. de n. ad sc. az. p. te. z. op. q. a. iste. §. v. p. tra. §. cato. z. p. tra. l. v. §. si. de v. ob. z. inducas primo in eo quod dicitur ex clausula iudicatum solui. pone quod in iudicatum venit dari fuit p. denat. ad aliquam conditionem quam conditionis est in obligatione vel dari et obligatio cepit a defuncto vno non soluere omnes tenent: vt. d. l. v. in fi. z. l. in executione. §. pe. e. ti. Dic autem de contrarium quod ex clausula iudicatum solui ille qui vincit tenet et cetera. Sed ego dico quod stipulatio iudicatum solui committitur ei qui vincit et p. tra. eum tamen quod perdidit vt. h. z. facit. l. ij. in fi. j. de p. tra. stipu. h. si illi stipulationi adiecta sit pena si non solveret omnes tenent vt in p. trario. h. z. adhuc instamus p. tra. n. a. stipulatio re def. di vel ob re non defensas pertinet indiuiduum: quia non potest pro parte defendi: vt. l. ex clausula. j. iudi. sol. z. l. a. te. p. s. si ex noxa. cau. aga. h. in indiuiduis vno ex heredibus p. tra. facit te insolidum p. tra. omnes committitur: vt. l. eadē. §. cato. j. de v. ob. ergo iste. §. male dicit. Quid dicemus. Dic videte post multa dico in §. cato. in. ij. q. §. cato. h. locuz t. m. in stipulationibus et p. trarioibus stricti iuris non prioribus. sed in his que sunt beneficii et in prioribus vno p. tra. facit p. tra. illud soluz committitur: vt. h. z. in. l. in depositi. s. depo. z. l. iij. §. si heres. s. como. z. sic est spale in prioribus h. Sed dices tu istud est p. tra. casuz. l. cu. ex ca. j. de v. ob. vbi stipulatio dupli. q. e. p. tra. vno non def. de. committitur p. tra. omnes. Breuiter n. deo ibi quod stipulatio dupli. non est priora: quia potest esse priora et civilis: vt. dixi in. l. v. §. si. j. de v. ob. z. d. l. cu. ex ca. z. plene in. §. cato. z. vide quod circa illud glo. nil dicit. h. h. i. p. ma. p. te. §. vbi si erat necesse gl. fecit m. de. z. de. §. cato. h. ad finē. §. illa gl. si potest adaptari. z. id gl. nil dicit h. nec potest dici quod errorē glo. fuerit posita cum adaptari non posset.

Si ticio. Pars legata legatario eatenus minuitur quatenus sibi minutum est legatum. secus si in totum rogatus sit restituere vel suum manumittere. h. d. §. n. legat. multis modis s. m. diuersas l. as. t. m. in effectu p. az. differt vna ab alia. C. de p. z. v. q. diminuto legato non diminuat onus: vt. l. marituz. §. i. s. e. z. l. liberto. §. i. s. de adi. leg. So. glo. z. bene quod h. de p. te. legat. fuit rogatus. quatenus sibi minuit eatenus minuit legatario suo ibi non ex ipa re legata: sed alii de. de hoc vidistis in. l. plautius. s. ti. i. z. videbitis in. l. facta. §. si ticius. j. ad trebel. Querit glo. an legatario possit detrabere fal. de legat. tis aie. Et vt quod sic p. l. ista. z. per. l. i. C. coia de lega. dicit glo. p. tra. per. l. lex fal. §. nun. q. j. e. z. ibi videbitis. Non ob. ista. l. quia detrabit ex presump. ta voluntate defuncti non ex vigore legis fal.

Si seruus. Legatum libertatis vel sui vt manumittat non defalcatur nisi cum hoc alia res defalcabilis sit legata. legatum vero pecunie vel suus manumittat non defalcatur si per hoc manumissio impeditur alio secus. h. d. cu. trib. se. vsq. ad. §. si incertum. z. p. mo. ponit legem g. iij. scdo legem iul. ter. tio legem vulpiani. q. rto. ponit determinationem iuliani in p. n. l. sed si non suus. q. nto. ponit determinationem ad. l. iul. ibi si sol. C. de p. de. l. x. j. de fideicommissa. li. So. intellige hanc s. m. illa. z. ibi est clarior tex. C. de p. de. l. g. n. aliter. §. si quis alienus. j. de fideicommissis. li. So. ista intelligit s. m. illa. C. de

nota quoniam vni legantur due res: quia si vna est defalcabilis alia non: tunc de ea que est defalcabilis detrabitur falcidia. pro vtraque dicemus. j. e. l. in quarta.

Si incertum sit. Iste est difficilis. §. z. b. d. si suus legat pure vt manumittat in die vel sub conditione hoc legatum interz defalcatur. h. quo ad alios legatarios talis suus exemplo statuti liberi estimat. h. d. cu. l. se. In tex. ibi p. trari debet suo legato pure. ibi detraxit interrogatiue lege. C. de p. dicit hic quod interim legatum sui per falcidiam minuat. Contra z. vt quod interim non minuat: sed dicitur estimari vt statuti. vt. j. eo. l. eius sui. z. l. in rone. el. i. §. i. s. e. Glo. fateat quod celsus corrigitur. z. vide glo. q. incipit in legato z. c. z. sic ista glo. vt velle quod h. iuriscōsultus male dixerit. h. nescio quare gl. hoc dixit. imo bene dixit celsus. z. l. sequens non corrigat: quia lex eius loquitur quod estimatio sit vt sciamus an falcidia locum habeat vel ne. z. tunc detrabit s. m. legem istam in fi. z. sim. le in. l. i. §. si usufructus. s. e. C. de p. j. e. l. in p. tritate. §. i. s. eius. z. l. i. §. h. e. c. h. ba. j. ti. i. vbi dicit quod non defalcatur sed alia legata prestant recepta cautione. So. ibi loquitur quando ipsi seruo est relicta libertas in diem vel sub conditione. h. loquitur quando ipse seruus alteri est legatus in diem. n. a. interim defalcatur. C. de p. de. l. in rone. §. i. s. e. So. ibi nemini erat legatum: hic sic.

Statuliber heredis:

C. de p. dicit h. quod statuliber non auget familiam heredis. Contra de. l. statuli. a ceteris in p. n. j. de statuli. So. q. rto. ad falcidiam non imputat vt h. q. rto. ad alia sic vt ibi. C. de p. s. e. l. h. si non suus in fi. So. ibi computat commodum medij t. p. is non ipse suus. z. istud ibi non dixit: quia tenet glo. hic ideo adde ibi. itellige ergo quod non auget falcidiam non p. cise. h. in defectu conditionis remanet in falcidia in euentu detrabit estimatio de legatis. z. ideo interz p. stanf legata exacta cautione: vt. j. e. l. in p. tritate. §. i. s. eius. z. l. i. §. h. e. c. h. ba. j. ti. i. Hoc modo itelligo in. l. i. de ac. in p. n. q. a. h. e. non fuit legatus suus alteri: sed ipsi fuit legata libertas. h. in. l. h. si non suus in fi. alteri fuit legatus. Dicitur in v. h. si usufructus. quod connumerat in p. rimonio p. prietas. si ponis defunctum fuisse p. prietarium non recipit dubitationem. sed si poneres defunctum fructuarium fuisse. z. tunc non itelligeret usufructus in p. rimonio eius eo defuncto: vt. l. penales in p. n. s. e. h. si tu poneres quod fuit stipulatus sibi z. in p. sonaz h. d. is. tunc in p. sona h. d. is incipit nouus usufructus esse: vt. l. stipulatio ista. §. si q. s. ita. j. de v. ob. t. m. defalcabit: quia cepit a defuncto. Dicit h. quod pignus est in bonis debitoris. z. istud est vt. nisi suus sit pignorus pro tanta pecunia vel sit tata vsura quod d. n. s. h. e. at eum pro p. d. ito seu pro derelicto: quia nisi h. non credit ei debere recuperare: tunc in p. rimonio debitoris non computabit: vt. l. q. ibi h. e. bat. s. de lega. iij. Dicit h. de. l. commissoriam. z. pacto adiectionis in diem z. c. intellige quando venditio fuit conditionalis non pure resoluenda sub conditione: vt. glo. dicit.

Ris alieni. C. de p. C. i. q. cau. ser. accipit p. cu. Dicit quod spale est ibi. Alij dicunt quod h. soluit t. m. h. d. itate repetit. hoc tenet doc. z. Dy. z. d. n. s. Rai. C. ultimo gl. q. e. in. l. in rone. §. si suus. d. ana ui vobis per istum tex. z. ibi d. anat Dy. z. Ja. de are.

Dueterani. C. de p. de. l. non amplius in prin. s. de lega. i. So. non est legatarius vt possit grauari one re fideicommissi nisi in eo quod est vltra. sed p. tra. vnu ad fal. est in totum legatum. C. de p. de. l. h. dignu. s. eo. So. ibi vt preciaz: h. vt causa conditionis implende. z. vide glo. que incipit contra. s. de lega. i. z. c. Contra hoc videt. l. nenseni. vbi quod d. a. causa conditionis implende imputat in falcidiam. So. veru est quo ad ipsum qui dat quo ad alios non: vt. d. l. nenseni. Querit quid si fuit rogatus dare sub modo vt des. z. tunc vt precium videt datum: vt. l. in ratione. §. tam z. h. s. e. z. ibi dixi.

Falcidia interueniente.

Iste est h. als est. l. legif dupliciter in gl. **Ad** scdm lec. op. de. l. statuliber. de dona. cau. mor. So. ibi dedit eo absente. hic eo presente. vel ibi de trebellianica hic de falcidia. z concludo vt ibi no.

Al. falc. nō habetur.

Op. j. e. l. cū ticio. So. vt ibi dicā. No. istā. l. pro facto gabelle qñ dicit statutū pro q̄libet libra soluat tñ pro gabella. modo p̄mitto tibi. x. soluere omni anno tñ: z tunc non dz solui gabella pro tota q̄titate: sed deducit interufurium mediū t̄pis: q̄a minor est illa q̄titas pro omni anno decē pro centenariō. z ideo istud minus estimat quo ad gabellā soluendā. prout h̄ quo ad falcidiā. facit. l. id quod. s. de in die adiec. vbi nō tñ estimat: sed debet solui ad terminum prout si incontinenti.

U quod per fal.

Op. de nis. s. i. s. e. So. ibi eo viuo h̄ post mortē. facit ad q. de arbitro de qua dixi.

Ex fal.

Si interueniat. **Op. de. l. cū ticio. j. e.** Sed glo. soluit h̄: ego solui ibi: z ibi videbitis.

Nūquā legatarius. Totus mundus scit istud. **Op. de. l. penales. s. si ticio. s. e.** So. dicebat qdaz legatarius nō detrahit ex sua p̄sona nisi sit sibi detractū. sed sius est q̄ nunq̄ detrahit ex p̄sona sua: sed ex p̄sumpta voluntate defuncti sic vt in contrario. **Op. de. l. i. s. inde neratius. ad treb.** So. fideicommissarius nunquā detrahit ex p̄sona sua: z nunquā de legatis a se. De legatis ab heredibus relictis detrahit nisi in duobus casib⁹ quādo heres non detrahit sibi: q̄a fecit sibi gratiam: vel quia adiit coactus. Glo. est ibi melior q̄ h̄. z **Ly.** ponit in. l. i. c. cōmunia de lega. z ibi glo. z nil plus dicit in effectu **Ly.** ibi q̄ glo. in. l. i. s. inde neratius. signa glo. hic que est optima.

Ex. l. sequenti.

Si heres facit inuentariū an sit habēda ratio dupli cōmissi re euicta siue fuerit ēptor siue venditor z d̄ q̄ nō.

Am emptore.

Obligatio dupli inter heredē z testatorē consistens heredi p̄tra heredē reseruat in simplū ad inducendā z excludendā falcidiā. h. d. z est singularis lex. **Op. de. l. ii. s. si ticius. s. de here.** vel ac. ven. Glo. dicit solue vt ibi. Breuiter q̄a ibi vendit heres hereditatē. vnde q̄tum ad emptionē habet p̄inde acti nō esset heres. **Op. s. e. l. si a me.** Glo. nec ibi nec hic soluit. sed illa non p̄tradit si bene inspicias. vel potes dicere q̄ h̄ istud in odiū pene. **Querō** pro declaratione legis qd si heres facit inuentariū. an tunc totum duplum detrahit. Et glo. est ordinaria que sub dubio forte dicit q̄ sic: vt. l. scimus. s. in cōputatione. C. de sur. deli. in prin. glo. mag. z ibi **Ly.** dicit sine forte. z sic ista. l. non h̄z locum hodie facto inuentario. Non recorde qd ibi dixerim z q̄tum est pro modo dico q̄ siue fecerit inuentariū vel nō: non pōt detrahi nisi simplum: q̄ siue fuit emptor siue venditor heres nō cōmittit stipulatio ad dupluz re euicta: vt. l. si ei in prin. z. s. i. s. de euic. s̄m distinctionē illius. l. ista. l. dz intelligi. cū ergo non cōmittat stipu. ad duplū nō pōt ad duplū deducere. Preterea. l. sancimus. s. z si prefat. z. s. se. non prouidit de hoc vt heres per beneficiū inuentariū lucret: sed solū ne dānum patiat. non ergo deducit nisi simplum.

Antius seruo.

Spes defalcandi cōis est heredi z legatarij z qd legat seruo cōmuni eis acquirif qbus potest. h. d. **Op. de. l. per seruu. s. i. j.**

de acqui. re. do. So. glo. intelligo illam s̄m istaz. **Op. de. l. p̄inde. s. seruus cōmunis. j. de stipu. ser.** So. ibi in stipulatiōe que simpliciter fuit facta ex causa lucratiua. z vide glo. que incipit nō solū zc. Circa finē vides q̄ glo. distinguit an fiat ex cā lucratiua vel nō: dixi vobis als in. l. p̄inde. s. i. j. de stipu. ser. expressius in repetitione. l. re p̄iuncti. s. de leg. iij. circa finē. vbi q̄ro an in p̄tractib⁹ inter viuos hēat locū ius accrescendi. Et dic q̄ etiā in contractib⁹ distinguit aut qui donabat puenit ad traditiōnem. z tunc alijs acquirif nō sibi: vt. l. p̄inde. s. i. sed qñ promisit tñ: tūc q̄a retentione potest sibi puidere. ideo pro pte sua alijs nō q̄runt: vt. l. p̄inde. s. i. j. de stip. ser.

Interdū.

In h. s. dic ideo ne legatum pcreat recursum est ad remediū posituz. s. e. l. si fundus mibi.

Rasse.

Legatū inutile pp capacitatē legatarij pdest ceteris legatarijs. h. d. s̄m glo. **Pro** declaratione q̄ro in quo pdest filio si est inutile legatū alijs. Glo. dicit q̄ si legatū illius nō defalcet q̄ illi exneo insolidū p̄staret: tūc de legato filij solida falcidia detrahet. z vide glo. que incipit sui testatoris zc. z sic vides glo. q̄ vbi legatū nō pōt defalcari cedit ad icōmodū alioy. Idē tenet. j. e. l. in testō. z hoc est bonū scire: q̄a scitis q̄ vbi legatū nō pōt defalcari cedit ad icōmodū alioy: q̄a scitis q̄ de relictis ad pias causas nō detrahit falcidia. tūc de alijs legatis heres detraheret. z sic ad icōmodū alioy nō h̄dis. Sed p̄traria glo. est in aut. similiter. C. e. z illa est h̄a z probo per. l. si post missionē. s. eo. hoc vidistis in. l. sed z si non suus. circa si. z in. l. eius serui. scōo r̄iso. z. l. eris alieni. s. e. vbi vt es alienū detrahit legatū quod nō defalcet. z sic heredi z legatario nocet. Non ob. l. plane. C. e. q̄a ibi eidē fuit factū legatū h̄ diuersis. z p̄dicta h̄a qñ falcidia cessat ex dispositiōe legis. Sed si cessaret ex dispositiōe testatoris: tūc fieret cōputatio eo modo qui no. in. l. si in testō. j. e. **Lego** ergo gl. scōo modo in filio naturali. Et ista ē h̄a q̄ nō poterat relinq: q̄a erat spurius. Alij legūt vt **Ja.** de are. z intelligūt l̄ram pur iacet q̄ relinqt. cxx. filio. z reliq̄ exneo. ita q̄ p̄sona non remanet debita portio que erat dimidia s̄m ista t̄pa z pp illam portionē de bitam patrono minuit portio exnei cum filio p̄staf integra cū patrono p̄iunctis p̄sonis p̄stet legata integra: vt. l. iij. s. ti. i. z s̄m hoc ver. quacūqz ex causa est. s.

Ater filiū.

Fideicommissum a defuncto heredib⁹ debitū vt es alienum detrahit. h. d. **Op. in siti de. l. si fundus per fideicommissum. s. si. cū glo. s. de le. i. So.** ibi potuit relinquere: vt ibi ex voluntate h̄ ex necessitate. **Ad** hoc op. q̄ saltē respectu vnus nō erat coactus. So. ex p̄sona debitoris sufficit q̄ debeat: h̄ non respectu mei vt hic in si. **Vel** aliter q̄libet ex filijs d̄r creditor vt nulla facta electione: vt. l. vnū ex familia. s. ij. s. de le. ij.

Ex. l. sequenti.

Grate statuto q̄ de q̄libet re q̄ fuerit alicui relicta debeat solui gabella q̄r dz solui si legatū sit annū vide i. si.

Am ticio.

Legatū annuuz p̄dente dubio estimat inquantuz debet. h. d. **Op. s. e. l. in lege falcidia nō habetur.** So. dicunt qdā q̄ debet esse electio legatarij an interim hēat totum p̄stita cautione. sed ista nō est bona z p̄tra me z cōtra tex. l. cōtrarie. Itē ista innuit q̄ cautio fauore legatarij interponat qd est falsum: vt. l. i. s. i. j. ti. i. **Vel** aliter z est diuinare. Alij q̄ ibi de legato cōditionali h̄ de annuo. z ista est h̄a q̄tum ad illam. l. **Terūtū** in hoc legato cōditionali fuerunt opi. inter glosatores antiquos: vt. l. si propterea. s. e. sed ille opi. sunt truffe: q̄a in cōditionali loquit ibi. Que sit ratio inter cōditionale z annuū cogitabitis. Alij soluunt q̄ ibi quādo cum eo. hic quando cum ceteris legatarijs sit cōputatio sed ista non est vera per dictā. l. si propterea. z facit. l. i. s. interdū. s. e. **Op. de. l. lex fal. si interueniat. s. e. Rū.** q̄ ibi

* C. Pater filio. ADDE in quantum aler. t̄git an emphiteosis cōputet in legatarijs filio bal. p̄. cccc. iij. ii. libro.

loquitur quoniam fit computatio rationis inter heredem et ipsum legatarium cui est annuum relictum: hoc quoniam cum ceteris et ista est ratio. et ibi glo. tenet et **Dy.** et **Ol.** et **Rai.** **Opp.** de l. iij. in fi. s. e. ubi fit computatio alio modo. **So.** ibi quoniam relinquitur civitati aliquod annuum quod estimat perpetuum: ac si relinquatur ecclesie vel monasterio. **H.** loquitur quoniam privato relinquitur: quia est incertum quoniam tempore vivat. **Opp.** de l. penalis. s. annua. s. e. **Do.** h. non soluit. sed in l. lex falcidia si interueniat. videtur solvere in glo. quod loquitur hoc quoniam propter ceteros fit computatio vel quoniam cum eo cui est relictum. Sed quoniam tum ad illum. s. annua. ista ratio non est bona. et vide. s. annua. nam hoc loquitur quoniam legatum est incertum: quia pro primo anno purum pro sequenti conditionale. in s. annua. est incertum quoniam duret et transit ad heredem: ut l. si cuius predefinitione. j. quoniam di. le. ce. et ideo dicitur fieri estimatio ut de legato in diem finem l. in lege fal. non habet. s. e. **Opp.** de l. hereditatum. j. e. **Do.** sol. in l. lex fal. si interueniat. dicit ibi quo ad ipsum legatarium hoc quo ad ceteros. **Ista** ratio non est ratio et contra illam glo. in l. hereditatum. **So.** glo. aliter hoc quod ibi ut scias per quot annos fiat estimatio: hoc ut scias quoniam valeat. Et ista ratio sequitur dicitur **Rai.** et dicitur **Ol.** ista ratio non placet mihi: quia textus dicit hoc in incerto posito quod diu nicturus sit et cetera. **Sed** finem istam ratio ponemus pro certo quod est contra textum. **Dat** glo. aliam ratio quod ibi in legato usufructus vel alimentorum. hoc in alio annuo. **Ista** ratio teneo. probo per rationem. lex nostra dicit quod dicitur estimari quoniam venire in legatum potest. **Iste** modus non cadit in legato alimentorum et in legato usufructus non potest in alium vendendo transferri: ut l. usufructus. de iure do. **Neque** alimentorum potest vendi cuius cohereat persone et alia sunt alimentum in persona unius et alia in persona alterius. et sic intelligo istam ratio. **Ex** his ergo quod colligitur. **Dicit** quoniam quod logmur de legato sub conditione. et dicitur ut. s. e. l. in lege fal. non habetur. et l. i. s. interdum. et j. e. l. in quietate. s. sed si legatum. **Et** reprobata distinctione **Dy.** que fit. s. e. l. si perpetua. **Si** vero loquimur in legatis annuis. et tunc aut relinquitur civitati vel alteri publico loco. et dicitur ut. l. iij. in fi. s. e. **Aut** relinquitur singulari persone. et tunc aut legatum annuum limitatum est certo tempore et fit estimatio sicut de alio legato in diem: ut. s. e. l. penales. s. annua. et l. in lege fal. non habetur coniuncta. l. si cuius predefinitione. j. quoniam di. le. ce. si vero annuum legatum est simpliciter. et tunc aut fit computatio quo ad alios legatarios et statum huius legi. aut quo ad ipsum legatarium. et recurrimus ad l. lex fal. si interueniat. s. e. et l. i. s. cum in annos. s. e. cum similibus. **Et** hec faciunt ad quod factum est statutum quod de qualibet re que fuerit alicui relicta soluat gabella. contingit quod alicui fuit relictum aliquod annuum. **Dicit** quod pro primo anno tamen dicitur solui gabella non pro alijs annis. sed pro eis soluetur in futurum prout dies cesserit: ut d. l. lex fal. si interueniat: quia hoc non fuit computatio respectu aliorum: sed tamen respectu ipsius legatarii. sed si esset relictum in diem. tunc dicitur ut dixi in l. in lege fal. non habetur. s. eo. **Quero** que est ratio quoniam fit computatio ipsius respectu vel respectu aliorum. **Et** ratio est: quia quoniam fit computatio circa totum dicitur prestari cautio solida: quia de alijs prestationibus poterit fal. retineri. si ab alijs legatarijs quod non ultra debet. tunc fit estimatio. **Si** vero loquimur de legato usufructus. dicitur ut. j. e. l. hereditatum.

Am quo. **Augmentum** facultatum hereditarij debitoris quicunque contingens. prodest legatarijs in falcidia detrahenda. **h. d.** vides quod augmentum quicunque contingens prodest legatarijs. **Opp.** s. e. l. in ratione in p. **Breviter** dicitur inspicere tempus mortis circa augmentum et diminutionem rei hereditarie. hoc circa bona debitoris hereditarij. **Contra** in d. l. in ratione in prin. ubi loquitur in debitoribus hereditarijs. ubi dicitur debitorum facta priora nota. **Rui.** in augmento inspicimus augmentum quicunque contingens ut hic. sed in diminutione inspicimus tempus mortis ut ibi. **Sed** unde hoc quod glo. dicit. **Et** adverte quoniam estimat res. et tunc semper inspicimus tempus mortis: ut l. in ratione in prin. sed quoniam non res estimat. sed est dubius euentus. et tunc isto casu pedere

estimat quoniam valet dubium dubio finito estimat quoniam est: ut. s. l. p. **Quando** debitor est solvendo estimat ipsa res. et ideo quicquid postea contingit non curat: ut d. l. in ratione in prin. sed quoniam debitor non est solvendo quid estimatur. **Certe** dubius euentus: ut l. nesciens. s. fi. s. e. et videbitis in l. querebas. j. e. modo cum estimat dubius euentus si iste euentus contingat antequam ponatur ratio. l. fal. estimet. **Sed** op. j. e. l. querebas. et s. e. l. i. s. si debitori. ubi non debet curari an sit solvendo. **So.** ibi loquitur quoniam heres est debitor vel ille cui est liberatio legata: quia quo ad se semper est dives et solvendo. **Opp.** de l. eo tpe. s. i. s. de pecu. **So.** intelligo illam finem istam.

Is qui in bonis. **Ibi** reliquisset. nam in quolibet istorum casuum de comodo medij temporis detrahitur fal. **Dy.** et de hoc dixi in l. sed et si non servus. s. fi. et l. se. s. eo.

Stichum. **Iste** est bene bonus. s. et b. d. **Sillegatum** domini non fit defalcabile de legato servi detrahitur falcidia pro utroque. et idem e contra. **h. d.** pro hac l. fal. l. plane. et l. sed et si non servus. s. eo. **Opp.** s. eo. l. si pupillus. s. finali finem unam lec. **Dy.** sol. ibi: et ibi ego dixi.

Sepius. **Iste** est bonus casus. et b. d. **Quarta** in herede testatore iure collata facit cessare falcidiam. **h. d.** **Opp.** de l. si quoniam. s. i. C. de inoff. testa. **So.** ut ibi. **Sed** op. de l. is autem. et l. quod autem. j. e. et s. eo. l. pater filiam in prin. **So.** hic loquitur quando testator hac mente dedit ut in falcidia imputaretur: alio secus. **Quero** quid in dubio. **Credo** quod videtur dedisse ut in falcidiaz imputetur. **Casus** est hic: ibi: quia minus videtur et cetera. tangam de hoc in l. in quarta. j. e. et nota que dixi.

Am dotem. **Non** debet inspicere persona fideicommissi. in que legatum debet ultimo residere. **h. d.** **In** textu ibi interpositi. l. legatarij primi de restituendo grauati. ibi capientis. s. fideicommissarij.

Egis falcidie. **Opp.** et vbi quod omne ius tollat saltim spacio. xl. annorum: ut l. cum notissimi. et l. oes. C. de prescrip. xxx. an. **So.** beneficium l. fal. quoniam potest intendari ex capiendo. et tunc quoniam perpetuo potest ut hic. et ar. l. pure. j. de doli except. **Quando** quod potest intendari fal. per actionem vel per interdictionem: ut l. linea margaritarum. s. e. et tunc finitur tempore in contrario comprehenso. **Ex** l. sequenti.

An obmittens ponere unam rem in inventario prodest beneficium totius. **Et** an cum sint aliqui nobiles imunes a collectis: ita quod non habeant beneficium in civitate et si acceptent tunc puenit in civitate. et fit aliud statutum quod aduocatus positus ad condemnationes habeat. xij. denarios pro libra. an si ille aduocatus sit de illis debeat privari in civitate.

Beneficio. **Qui** agit ut legatum iterum detur pual fal. **Idem** in eo quod tacitam si se fidei assumpsit de prestando non capaci. **h. d.** **Quero** circa l. nam quomodo hoc egit. **Et** glo. ponit delendo vel cancellando testam. vel aliter. s. subtrahendo rem hereditariam: ut. j. e. l. hereditatum. **Quero** an prius falcidia in illa re tamen. **Et** glo. in s. sancimus in corpe. e. vbi dicitur quod non tota falcidia puaabit finem ista tpe: ut l. paulus. s. e. et l. fi. s. illo. C. de iur. deli. et l. rescriptum. s. s. his quod ut indig. et j. e. l. hereditatum. **hodie** tota puaabit: ut d. s. sancimus in corpe. au. et ti. l. qd a dicant contra ut dixi in l. paulus. s. e. **Allegabam** istam l. ad quod pias dum ibi legebam: quia ibi erat quod a nobiles imunes a collectis. et quod non debet habere aliquod beneficium in civitate et si acceptaret: tunc puenit in civitate. erat aliud statutum quod aduocatus qui ad condemnationem erat positus dicitur habere. xij. den. pro libra modo quod aduocatus de illis nobilibus acceptavit illud officium an prius illa in civitate. **Et** dicebam quod sic: quia istud quod detrahit. s. xij. den. pro libra est beneficium: ut hic dum dicitur falcidiaz beneficium detrahit. et hoc p istam l. facit. c. i. p. col.

que su it causa amit. benefi. z. l. beneficiū. s. de pti. prin.
Am pater. Legata relicta ipube-
ri non impurant in fal-
ci. pupillariter substituto. h. d.

Legato petito. Quod heres plus sol-
uit legatariis in penaz
ptumace non nocet. hoc dicit. C. oppo. z videtur q in
actione ex testamento nō iuretur in lites: vt. l. alias. s. de
in li. iurā. So. glo. q hic fuit iuratum super actione in rē
que est arbitraria z ista est vera. uel solue vt in glo. z non
est vera: quia ver. plane. non loquit de iuramento in litē
sed de iuramento veritatis quod est affectionis. C. op.
s. e. l. i. s. item si ita. Solutio ibi non est ratio vera: quia
illud fit propter moram heredis non est veruz quod est
contra istam. l. dic vt ibi dixi.

Lienus fundus. Si heres p-
pter suam
stultitiam plus soluit legatariis non nocet. hoc
dicit z est notabilis.

Ex. l. sequenti.

**Creditor an teneatur cedere contra alium reum quā
do vnus soluit totum.**

A. l. falcidia hoc eē ser-

uandum. Ista est bona. l. de qua feci magnum
festum in materia de duobus reis. z. h. d. In duobus reis
socijs debitorz vtriqz pro parte videtur actiue z passiue.
z in non socijs eius videtur debitum qui debitum occu-
pauerit. h. d. per istam. l. tolluntur ptractates. l. si vnus
in prin. de pac. z. l. in rem. s. si duo. j. de noua. ga si sunt
duo rei socij factum vnus nō nocet alteri: quia perinde
est ac si singuli stipulati essent. z ideo factum vnus non
nocet alijs. sed si non sunt socij: tunc vnus factū potest
alijs nocere: quia vnus potest totū occupare vt hic. Itē
aliud in. l. i. C. de duo. re. vbi dicit q si vnus ex duobus
reis exigit solidum debet alteri reddere. als potest alter
partem suā ab executore petere. est ne istud verū. Certe
per istā. l. debet distingui q si sunt socij vel ex causa one-
rosa sunt duo rei. sed si non sunt socij z ex causa liberali.
tunc totum est eius qui occupat vt hic. Et per istā. l. de-
terminabit illud quod dixi de cessione. an si vnus soluit
insolidum an teneat. s. creditor cedere actionem contra
alium. est ne verum q debet cedere quādo sunt socij vel
duo rei ex causa onerosa. secus si ex causa lucratiua. pmi-
serunt: quia tunc pro se solum q ei insoliduz soluit ei ce-
di non debet actio vt hic.

Recia rerū. Ista ē clara lex z de-
beret tota scribi au-
reis litteris. z hoc dicit. Res debet estimari cō-
muni estimatione non ex affectione. Item qui habet ius
adeundi hereditatem non dicitur locupletior. hoc dicit
z ista est bona lex.

Ex. s. sequenti.

**Calor rei qualiter probetur. Et qualiter probet estimatio
frumenti preteriti.**

Nonnullam. Iste est nota. s. z. h. d. Ex loco
z tempore reruz precia variant
z caristia que modico tempore fuerit non inspicit. h. d.
Tu vis pbare valorez rei. qualiter probabis. Elide glo.
z glo. melior est in. l. ij. C. de rescin. ven. ista glo. nō bene
tex. declarat. tamē ex illa glo. sumpta occasione debetis
scire q quādoqz tractatur de estimatione vnus fundi z
rei immobilis. z tunc debet fieri positio ex tali fundo cō-
muniter tot fructus recolligunt. Itē q in dicta cōtrata
fundus tanti redditus tāti valoris est. Istud pbatur in
. l. si fundus per fideicō. in prin. s. de le. i. z. l. pe. s. de re.
eo. Potes etiā facere articulum magis generalem q ta-
lis fundus cōmuni estimatione tm valet z tm cōmuniter
venderet. quandoqz tractat de estimanda re ex qua fru-
ctus non percipiunt: vt de aliqua specie: vt de libro vel
cypbo. z de istis non est dubium q d3 fieri positio z esti-

matio hoc modo q tm valet quātum vendi potest z tm
vendi potuisset in tali loco dicto tpe. z hoc dico per istū
tex. quia ex tpe z loco precia reruz variant. Debes ergo
limitare dictū tuū in tali loco z tali tpe per istam. l. z per
. l. si seruus. s. de p di. fur. Hoc est veruz q res tm valet q
tum vendi potest homini scienti qualitatē rei: vt. l. mor-
tis cā capimus in fi. j. de donati. cau. mor. facit. l. si quos
. C. de rescin. vē. Et ideo tu aduocate alterius ptis quan-
do sunt positiones q talis res valet tm: facias positio-
nes de qlitatibus latētibz in ipsa re: vt q: est sterilis vel
emphiteotica: ga si sciret minus emeret. vel debes te re-
ferre ad tps. z sic dices tali die valuit tm z ante z post p
multos annos: ga si tm poneret tali die tūc esset parū
tps cuius estimatio non attendit. C. Quero qualiter p-
babif estimatio frumēti preteriti. Et glo. in. l. ij. C. de re-
scin. ven. dicit q est clarum q̄tum poterat vendi illo tē-
pore z ante z post non restringas te ad modicum tps. s.
ad vnum diem. sed dic ante z post. C. Procedo z que-
ro de loco in foro publico non potest vendi nisi duabus
libris corbis. in domibus pprijs quilibet potest vēdere
q̄tum vult. tu facias positionē q in ciuitate perusij po-
terat tantum vendi z constat q̄tum domi z q̄tum in fo-
ro publico: vt. C. de ero. mi. an. l. vij. diebus. z. l. specieb.
de coharta. li. xij. Et ideo do tibi p̄silium q in spēbus fa-
cias mentionem q tm vendi poterat in foro publico.

In testō. Quod per falci. diminiui-
tur debet legatario presta-
ri si testator hoc voluit. hoc dicit. z sic. l. seius z
augerius. que dicit q non potest prohiberi falci. est ve-
rum si expresse prohibet. secus si permittit. z illud quod
detrahif non remanet penes heredem ex voluntate te-
statoris. C. op. s. e. l. quod de bonis in pnc. z. s. i. Glo.
sol. pmo z non bene. z simile no. in. l. ex asse. s. eo. z ibi re-
probauit uobis so. glo. Secō soluit gl. z bene z illā tene.
z illud qd glo. dicit in fi. z intellige q oneraret alios pro
contributione facta nō insolidum: ut. l. in singulis. j. eo.

Fundus. Pōt esse ratio: ga in sū-
do cadit affectio: ut. l. s3
z si equo. s. de le. i. sed in nūmis non cadit affe-
ctio: ut. l. nūmis. s. de in li. iur. Dicit h q iste patif falci-
diam. ptra de. l. nēsenius in pn. s. e. Rñ. q h dicit si here-
di dedisset pōt intelligi aliter. s. heredi nō ei a quo lega-
tus est fundus. uel aliter dico q patif fal. ipso iure. sed
tuel se exceptione doli: ut. d. l. nēsenius. s. e.

Lotiens. Iste est no. casus induco
ad. q. vos scitis q de iure
cōmuni donatio que ascēdit ultra qngētos au-
reos nō valet sine insinuatione. s3 usqz ad qngētos aureos
ualet: ut. l. sancimus. C. de do. mō tu donas mibi ultra
qngētos aureos. s3 detracta gabella nō restant qngenti
aurei. qro an ualeat donatio sine insinuatione. Dic est ar.
q sic: quia debet detrahi z uideri illud quod remanet.

Creditatū. Ista est singularis lex
z nō habet sibi parez.

C. op. pmo de seipsa ad seipsam. de pn. ad. s.
. e. So. aliud in alimētis z aliud in usufru. z rōnē diuersi-
tatis ponit glo. C. op. ulterius de eo qd habuistis in. l.
cū ticio. s. e. So. dicit qd ibi loquit in cōputatione hē-
da quo ad ceteros legatarios h quo ad ipsuz legatariuz
cui sunt alimenta relicta uel usufructus. z hāc tenet glo.
in. l. lex fal. s. si interueniat. s. eo. Glo. h tenet p̄trarium
z uide glo. que incipit si querat q̄tum zc. z idem tenet
hic alia glo. super uerbo vulpi. ait. z incipit male. z ibi z
fm hoc sibi z alijs zc. z istā puto ueraz. Ad. l. cum ticio.
rñ ideo q hic in legato alimentoruz ibi in usufru. qui co-
beret psone. z ideo non potest fieri illa estimatio que ibi
requirit: licet cōmoditas possit uēdi. Recurrat ergo ad
distinctionē huius. l. C. op. de. l. in lege fal. non habet
. s. eo. So. glo. ibi in legato simplici z bene. C. oppo.
. s. eo. l. iij. in fi. So. ibi in legato annuo facto reipublice
hic in legato usufructus. z quando requiritur usufructus

certe rei non potest deueniri ad rem de qua ibi loquitur. ideo deuenit ad estimationem. **Cop.** de. l. na. et si parentibus .s. de inoffi. re. So. ibi plus uiuit senex quam iuuenis. et euenit propter ordinem nature turbatum. **Cop.** de. l. an usufructus .s. de usufru. ubi centum annis durat. **Ri.** fateor quod certum annis durat nisi patiat araturum. sed infra. xxx. potest pati capitis diminutionem ut fuit tempore Henrici imperatoris qui donauit omnes ciuitates tuscie. ita quod usufructum amiserunt: licet executio non possit fieri: quia sunt capite minute. Idem videmus in terris ecclesie: quia sepe et sepius priuauit a marchione et duce. **Cop.** C. de dona. l. si quis argentum. So. glo. tu dic aliter aliud in donati. ut ibi. aliud in legato ut h. et ratio non potest reddi nisi quia sic placuit: ut. l. non oisus. .s. de legi. Dicat hic a prima etate usque ad annos. xx. quero quorundam etates. Et glo. iij. huius. l. uidet ponere plenius per **Ly.** in. l. si infanti. C. de iure delibe. **C.** Quero quid si plus vel minus vixerit quam dicat hec lex. et sic si vixerit plus dabitur ei plus. sed si minus tunc reddet. Vide glo. que incipit quod tamen ibi quod si optime dicit. Ex hac. l. apparet quod si fiat computatio secundum hanc. l. nihilominus uterque debet cautiones prestare quod si legatarius habet plus hereditibus reddet. si minus heredes supplebit. ar. in. l. in quod tate. .s. magis. **C.** Quero an interim soluentur ista alimenta pro toto tempore. Et glo. dicit quod non. et vide glo. que incipit et male ibi: an pro oibus. et ista glo. est notanda. et alibi glo. uidet dicere primum deducto interituro medij tempore: ut. l. si quis argentum. C. de dona. Sed fateor quod si uterque vult potest. sed si non sunt concordies cuius erit electio. Sic ut dixi in simili in. l. si constante. .s. quotiens. .s. so. ma. Inuit aliud ista glo. et glo. i. in casu positione quod alimenta debent prestari in singulis annis. Videte istud quod dicit per singulos annos non intelligas vna prestatione. sed debes intelligere secundum distinctionem quam dedi in. l. pe. .s. de li. agno. et nota istam. l. qualiter fit estimatio usufructus vel si venditur debet solui gabella.

Si quis heredibus. Iste est no. **Cop.** et uidet quod legatario non preiudicat: ut. l. cum aliena. C. de le. So. H legatarius agebat rei vendicatione. ideo negauit eam esse propriam vel repellere eam a rei ven. et vide glo. que incipit herede etc. Et sic no. glo. quod rei proprie heredis non transit diuim et bene dicit. Potes tu tamen circa ista. l. aliu intellectum magis notabile dare. et ideo coram debet huius ut offenderet patrimoniū esse suum. et sic ut detraheret fal. priuauit ergo illa re ut dixi in. l. paulus. et. l. beneficio. .s. e.

Quantitas patrimonii.

Ista est no. lex. et semel sui interrogatus de vna. quod iam sunt duo anni. quedam res fuit vendita et emptori fuerunt date vices ut si quis acceperit pro quinquaginta habeat. x. a comuni an istud debeat detrahi et tantum minus dicitur precium quantum id quod habet emptor. Et breuiter quicquid soluit causa emptionis vel proferere vel alij tantum minus valet patrimonium.

Quantitate.

fateor teneri ad solida legata non deducta falcidia non tamen ultra vires tenet si adiuit: quia incepit esse debitor generis. et ideo tenet: ut. l. in ratione. et. l. ii. .s. eo. hodie non credo verum ut ibi dixi in. l. in ratione. **Cop.** de. l. qui quinquaginta. .s. e. So. ibi in fructu qui percipit ex re vel quantitate legata. hic vero ex re legata: ut. l. paulus. et. l. quod de bonis. .s. fructus. .s. eo.

Magna dubitatio. per cautionem debet expediiri non per estimationem: ut. l. in lege fal. non habetur. .s. e. So. ibi in legato conditionali ubi per cautionem tamen fit explicatio. sed quod debet vel creditum conditionale: tunc potest utroque modo fieri: ut. .s. xi. .s. videbitis que fit ratio nescio placuit sic facere. **C.** Venio ad ver. cuius generis etc. **Cop.** de. l. eius serui. .s. e. **Ri.** et dico quod potest

explicari utroque modo et per estimationem ut ibi. vel per cautionem ut h. et est ratio quia relicto libertatis habet locum eris alieni: ut. l. sed si non seruus. et. l. eris alieni. .s. eo. ergo utroque modo explicatio fieri potest: ut. .s. xi. sed si in legato simplici tempore fit explicatio per cautionem: ut. .s. l. .s. xi. et. l. in lege fal. non habetur. et. l. in singulis.

Autem. Vide glo. que est super verbo pro sua parte et ista glo. non teneo indistincte dicam in. l. in quarta. .s. eo.

Uod si alterutro et. De materia istarum. ll. et glo. que sunt hic explicabo. .s. e. l. qui fundus. .s. fi.

Is qui quadringenta.

Dupillariter substitutus grauatus potest sal. retinere: licet alius substitutus grauatus non sit. h. d.

Quedam legata. Legata indiuidua defalcant prestata parte estimationis. h. d. **Cop.** dicitur hic quod ex consumptione accipit forma opis. contra. .s. de ope. no. nuncia. l. stipulatio. .s. opus. So. hic debet fieri opus ex dispositione testatis. secus si ex contractu. Breuiter hic loquitur de opere formi ut theatrum studium. ibi loquitur de opere informi non dicitur de quolibet opere. et ideo de imperfecto potest intelligi. **Cop.** de. l. et si non sunt. .s. quid ergo. .s. de au. et ar. le. So. ut in glo. ut. l. v. .s. opere. .s. de h. fi. **C.** Quero an heres debet primo soluere postea estimationem petere. Glo. dicit quod sic. doc. dicit contra: quia potest opponere exceptionem doli. sed si esset verum quod dicit glo. sequitur iure actionis.

Ed et usufructus.

Dos legata. Tene menti glo. que incipit ideo ad. q. quas feci in. l. pe. .s. i. .s. so. ma. quis debet habere vestes emptas mulieri vel ipsa vel heres. Et certe preciosas heres: quia non tenuit ab initio donatio. sed viles debet habere mulier: quia tenuit donatio ut glo.

Heretur.

Debitor sibi ipsi in toto debet esse soluentis. **Cop.** quod ad alios tamen estimat quantum potest exigere et quantum residuum potest vendi. h. d. Diuiditur in quinque partes. Et aduerte quia primo ponit thema et quoniam usque ibi dicebam. Ibi in scda in qua ponit quedam eidentia/ lia ad solutionem. q. usque ibi querit. Ibi tertia in qua ponit vnam aliam. q. quando nomen tamen fuit legatum usque ibi sed cum debitor. Ibi quarta in qua ponit alia questio quando liberatio tamen fuit legata debitori usque ibi cuiusmodi. Ibi quinta et vltima in qua redit ad solutionem prime. q. proposita usque ad fi. In tex. ibi cum nomen: quod solui alij est relicto non autem liberatio est relicta ut differat a casu precedenti et sequenti **By.** Ibi pro rata ut quartam habeat heres. residuum legatarius. Nota quod debitor sibi ipsi semper est diues et soluendo. **C.** Scio nota quod tamen dicitur esse in bonis alterius quantum a debitore exigi potest. hoc intellige deductis expensis que fierent in exegendo: ut. l. quantitas. .s. e. et. l. b. d. glo. in. l. per diuersas. C. man. in glo. magna. **Cop.** de. l. sic pro rata. .s. fi. .s. de religi. So. Hagit de aliqua liberando ibi de aliquo exigendo. **Cop.** extra glo. dicitur h. quod acceptilatio est in pendent. contra. l. usufructum. .s. de sti. ser. et. l. cois fuus. e. ti. So. ibi loquitur de acceptilatioe que fit inter uiuos. sed h. de acceptilatioe que fit cum mortis. ideo potest esse in pedenti: ut. l. fi. .s. coia p. di. **C.** Dicat h. in h. sed cum debitori ibi si ei soli. pro quare dicat si ei soli. Et glo. que est h. dicit ideo dicitur soli: quia secus si utriusque etc. et ista glo. credo quod non habuerit uerum intellectum: sed credo quod dicat soli sibi: quia secus si sibi liberatio et alteri quadringenta essent legata: ut. .s. in pn. l. et in fi. huius. l. **C.** Sed pro declaratione glo. quero quid si sunt duo rei debendi infolidum et utriusque est liberatio relicta: unus est soluendo alius non quatenus quosque uidetur liberari. Et illa glo. sentit

C. Quantitas. ADDE an si sint legata mille per redimendis captiuis et expensa fuerunt quinquaginta pro mittendo ad locum an deducatur vel erit oneri heredis per Jo. an. in addid. ad spe. in ti. de instrum. to. edic. .s. nunc vobis aliquid circa h. **C.** Magna. ADDE bal. cois. cxx. iij. libro. **C.** Sed viles. ADDE iquantum alex. allegat ang. .s. cccij. q. in stapa. e. cxx. iij. incipiente quodam nomine matheus et pe. de anch. .s. filio. cxxxij. ego h. eo. el. xxxi. vide et pau. de cast. .s. cxxxij. iij. et que potest. d. l. pe. .s. j.

pro pte uterqz nides capere liberationē qđ puto ueruz.
C'ultimo glo. i. huius. l. voluit istā. l. diuidere z nō pfe-
cit. z vide eā que incipit duos casus ibi: soli debitori. im-
mo psequit tres casus: vt ibi dixi vobis in diuisione.

¶ Creditori filii. C'Op. s. eo. l. cum quo.

Solu. ista s'm illam debet intelligi q' inspicitur
tempus adite hereditatis: si plus tunc fuit in peculio vt
ibi nota.

¶ Speritur. Concordat cuz. l. si per
imprudenciam. s. mirū
s. de euic. z. C. si vt se ab here. l. i. z. s. e. l. penales in pn.
z. l. hereditarium. j. de bo. auc. iudi. pos.

¶ Dos socero. Si filius est be-
res insolidum to-
tam dotem vxoris sue vt es alienum deducit. si
pro parte est heres pro parte deducit. si pro toto est he-
res pro toto deducit. h. d. In tex. ibi coheres eius pro
sua parte deducit. querit glo. vtrum eo casu quo filius p-
cipit dotem totam a coherede an sit coheres ipso iure li-
beratus. Et glo. videtur dicere q' sic. By. dicit q' vide-
tur liberatus ipso iure a filio non ab vxore. ideo est loc'
cautioni: vt. l. si filia. s. hoc amplius. s. famul. heres. z. l.
ij. s. i. s. de do. prelega.

¶ C'ia testō. Ista est singularis lex et
non habet parē nec con-
cordantiam. z. h. d. Prelegata non veniunt in
fideicom. quando quis primo rogat. secundo prelegat.
Item qui quartā detrahit de voluntate defuncti quartaz
hereditatis sibi cōputat. als totam hereditariā partem.
hoc dicit. C'Op. z vide q' prelegatū veniat in fideicom-
missio: vt. l. marcellus. s. quidā. j. ti. ij. So. glo. h' facit mē-
tionem hereditatis. ideo prelegata non veniunt in fidei-
comisso. z ista so. est s'a in se. sed ad banc. l. non est neces-
saria: q' ibi primo prelegauit postea rogauit de restituē-
do vel econtra. C'Alterius op. de. l. fideicommissaria. s.
fi. j. titu. ij. So. dicit glo. satis restituit eo q' sibi in quar-
tam cōputat. sic soluit glo. Sed nihil est. dic q' hic quan-
do primo rogauit z postea plegauit: ibi ecōtra. C'Op.
. C. de fideicom. l. cū virū. So. ibi per verba generalia h'
simpliciter. z distingue plene vt per doc. in dicta. l. cū vi-
rum. dicā in. l. marcellus. s. cum quidam. vbi glo. distin-
guir. Dicā hic q' computat in quartā duodecimā ptez.
Contra. j. e. l. in quartā primo responso. Sol. glo. istud
est verū quando detrahit fal. vel trebellianica preter vel
contra voluntatez defuncti quod est eoipso q' non pre-
cipit detrahi vt bic in fi. sed hic loquit' quando s'm volū-
tatem detrahit. z ratio est quia debemus fauere: vt. l. in
testamentis. j. de regu. iur. ista est ratio significatio s'bo-
rū quādo dixit retenta quarta. s. hereditatis. ergo quar-
tam hereditarie portionis debet sibi cōputare. C'Op.
de. l. iij. s. de le. i. So. vt ibi dixi.

¶ Ali fundū. Quod precij nomine ca-
pitur non videt legatus
sed iure hereditario capit. hoc dicit istud prin.
C'oppo. de. l. in quartaz in fi. j. eo. So. glo. que est hic
dat duas so. Una aliud est quando capitur vt precium
aliud est causa cōditionis implende: vt. l. si dignū. s. eo.
z. l. si fundus. z. l. in ratione. s. vendere. z. s. tā z. fi. z. ista
est vera. Dat glo. aliam so. q' computatur in falcidiaz ei-
a quo capit. z vide glo. que incipit immo totā zc. ibi: vel
ei a quo zc. Sed in dato causa conditionis implende: li-
cet posset procedere quod examinato in. l. in quartā. j.
. e. tamen id quod precij nomine datur in quartam com-
putatur quo ad omnes vt dicitis. ll.

¶ Si tu ex parte. Iste ē bonus. s. z. hoc
dicit. Cōditio cui' eue-
tus vel defectus legata z libertates non vitiat eorum pe-
titionem non differt. Itē omnes ptes vnus. l. falcidie
ratione contribuunt. h. d. s'm By. C'Quero a quo pe-
tentur interim ista legata. Et glo. respōdet valde singu-

lariter. z dicit q' si fuit species hereditaria legata pro illo
fundo competit rei vindicatio z sic ipsam insolidū pos-
sum intentare non expressa parte. z vide glo. que incipit
de libertatibus planū est zc. z sic duo dicit q' rei vendi-
catione agat non expressa parte. z sic nota quādo incer-
titudo causat ex parte aduersarij admittit libellus incer-
tus: vt. no. in. l. i. s. quot aut. j. quorū le. z quod no. in. l.
quod in heredem. s. eligere. s. de tributoria. sed in ppo-
sito quādo agit rei vindicatione hoc non est necesse: q'
rei vindicatio dat contra possidentē pro parte quā pos-
sider: vt. l. ij. in fi. j. de preto. stipu. sed in actione ex testa-
mento nota quod dicit glo. C'Alterius dicit bic in glo.
q' agit actione ex testamento prout qsqz tenet ibi. z idē
si agit actione personali ex testamento zc. est ne verum
istud. Elidet q' nō: quia actio personalis cōpetit p sone
heredis in vna portione nō prout quisqz possidet: vt. l.
si tibi homo. s. si fundū. s. de lega. i. So. By. hic loquit'
quādo fuit legata species hereditaria pro qua potest cō-
petere actio ex testamento z rei vendicatio. z ideo ppter
cōcomitantia quā habet cū rei vindicatione dat contra
possidentē prout qsqz possidet. z pbat By. z ar. l. si plu-
res. j. de vi z vi ar. z. l. iij. s. si heres. s. cōmo. z. l. si duo. s.
deposi. B'ns Ly. in. l. pro hereditarijs. C. de here. ac. ali-
ter dicit quod plene examinaui in repetitione quam feci
de. s. cato. z ibi plene nō. z tamē istud dictū By. h' habe-
bat hoc p'supposito qđ dicit By. qđ teneo ibi non est ne-
cesse q' in actione psonali proponat petitiō incerta: sed
petis euz cōdemnari pro parte quā possidet. C'Quero
qd si q'ntitas fuit legata. Glo. dicit q' cōuenit pro ea pte
pro qua est heres nō in plus existente p'ditione zc. vt in
glo. z vide eā ibi si aut est q'ntitas zc. z glo. dicit quilibet
pro ea pte qua est heres institutus p'ditionar' pro ea est
heres. z hēs casum in. l. liber homo. s. si ita scriptū. s. de
here. insti. z glo. que aliter dicit q' bic d'z intelligi s'm istā
glo. z s'm istā glo. quādo q'ntitas est relicta ab vno petaz
medietatem. s. ab eo qui est sub cōditione institutus ab
alio quartā. C' Sed quero qualiter mihi de residuo suc-
currentur. R'i. q' ab eo qui erit datus curator illi portio-
ni iacenti vel ab eo qui est sub p'ditiōe institutus si agno-
uit bonorum posses. s'm tabu. vt. l. si quis instituat' in
princi. s. de heredi. insti.

¶ Qui filiū. Si coheres partes coheredis hēat
ex substitutiōe vulgari locus est cō-
tributioni. sed si ex pupillari si portio grauata accrescit
nō grauate nō est locus cōtributioni. als secus. h. d. usqz
ad. s. qui filios. C'Op. ad uer. si s'no prius. vbi dicit q' s'
substitutus pupillariter zc. cōtra. l. in ratione. s. questitū
. s. e. So. By. ibi q' h' testator ab isto coherede substitu-
to nulla legata reliquit. ideo non curat de p'tributione.
C'Op. z vide q' in distincte debere fieri cōtributione: ut
. j. e. l. s. fi. So. ut ibi uidebitis no.

¶ Qui filios. Si exheredat' succedit fratri ex
substitutiōe. z sic ex uoluntate ex
presse ualent legata ab exheredati substituto. sed si suc-
cedit ex p'tate legis nō ualeat. h. d. Diuidit in tres ptes.
primo ponit unā qōnem z eius determinationē usqz ibi
nec huic cōtrarium. ibi r'ndet uni obiectioni que posset
fieri in p'trariū usqz ibi: dicit aliq's. ibi format unā aliam
qōnem z eius r'nsionem z r'nsionis rōnez usqz ad fi. No-
ta quādo potest a substituto exheredati legari uel non.
C'Op. z incipio ab ultima glo. ab exheredato cui est le-
gatū relictu potest legari: ut. l. heredi. s. cuz filie in fi. s.
. s. de vulg. z pupil. si potest ab ipso exheredato ergo ea-
dem rōne a substituto eius: ut hoc. s. in fi. Dicit glo. cer-
te hoc fallit: q' a habet minus iuris in substituto q' in in-
stituto: ut bic. z. l. cū quidā. C. de lega. z vide glo. que in-
cipit imo nō tm zc. uide h' q' ab extraneo cui legauī pos-
sum legare a substituto nō. Et d'ns Ly. in. l. cū quidam.
dicit q' s'm Be. non potest reddi certa ratio. sed ratio-
nez puto istā a legatario potest legari: ut. l. i. C. cōmunia
de lega. z. l. ab eo. C. de fideicomis. sed exheredatus est

legatarius merito potest ab eo legari, sed substitutus ex hereditate non est legatarius defuncti, sed heres exhereditati. Bices tu ista ratio non concludit: quia ab herede hereditas vel ab herede legatarius potest legare: ut l. si fuerit §. finali. de lega. ii. et est in precedenti glo. ista oppositio. Solum illa regula fallit hic, vel verius hic legatur ab herede legatarius nominatim quod fieri non potest ut h. secus si vniuersaliter ab herede legatarius legaretur non nominatim quod nota.

Ex §. sequenti.

Quando testator vnum solum fecit heredem an sit locus contributioni: ibi. Et primo. Et quid quando sunt plures in eodem gradu instituti et quilibet partem suam retinet: ibi. Secundo. Et an cum portio vnus ex coheredibus deueniat ad alium ex l. dispositione non ex substitutione fiat contributio: ibi. Tertio. Et quid cum testator fecit duos gradus scilicet institutum et substitutum ad quem veniunt bona ex substitutione vulgari an fiet contributio: ibi. Quarto. Et quid cum substituit filio exheredato: ibi. Quinto. Et quid cum substituit pupillariter filio instituto: ibi. Sexto. Et quid cum substitutio est exemplaria vel cõpõdiõsa: ibi. Septimo. Et quid in substitutione fideicommissaria: ibi. Nono. Et si sit statutum quod quicquid alibratus in quingentis libris et abinde supra teneatur mutuare comuni centum florenos. an si aliquis succedat suo cõsanguineo et in libro reperiantur summe diuise que non ascendunt quelibet per se dictam summam an debeat fieri cõmixtio. Et cum plures filii succedunt patri cuius libra ascendit dictam summam nec est facta diuisio libra. an debeat dicta libra in singulis pro rata an tanquam vna: ibi. Ultimo.

Coheres pupillo. Iste est not. §. et hinc vna opi. h. d.

Si portio minus grauata accrescit portioni magis grauate ex substitutione pupillari locus est contributioni: si cur si accederet ex vulgari. hoc dicit. C. op. quando portio grauata accrescit alteri portioni non est locus contributioni: ut l. q. si alterutro. et l. i. §. si coheredis. §. eo. Respondet Azo quod illa opi. que ibi ponit est vera et est verissima illa distinctio et ibi accrescit per modum iuris accrescendi hoc est iure substitutionis pupillaris. Sed tunc in statuto §. e. l. §. qui filius. Rñ. q. iste est verus intellectus. ibi loquitur quando vna portio erat grauata et alia non. H. loquitur quando vtraque erat grauata vna minus alia vero plus: tunc fit contributio sicut quando portio non grauata accedit grauate. et vide istam glo. que incipit non adeo ut seruus et c. vsqz ibi vel fm Du. et c. Hug. recedit a lec. do mini Azo. et legit istam. l. notabiliter si vera esset et dicit intelligo quod hic coheres succedit pupillo ex vulgari tacita: quia decessit pupillus ante aditam hereditatem. Ad cõtraria dicit quod loquitur quando accrescit per ius accrescendi vel ex pupillari. vide glo. ibi vel fm Du. C. Sed op. ex substitutione vulgari succedit defuncto non pupillo: ut insti. de pup. substi. §. i. et c. de insti. et substi. l. h. et hic dicit quod pupillo extitit heres et c. et sic non ex substitutione vulgari. D. dicit fateor: quod ex substitutione vulgari expressa simpliciter succedit ipsi defuncto. sed ex substitutione vulgari tacita que in expressa pupillari continetur trahit ad bona impuberis: et sic succedit pupillo. casus est h. Et an hoc fit verum examinari in materia vulgaris substitutionis. §. de vul. substi. et quia ista lec. fuit visa contra tex. ipsi Du. dicit ipse dico quod succedit ex substitutione pupillari et fit contributio et c. ut glo. ibi. vel dic quod mortuus est et ista lectio. est cõtra tex. istum qui tex. loquitur de legatis relictis ab ipso coherede in institutione. Tene ergo primam opi. Azo. tanquam vera. esset videre hic materiam contributionis dabo eam in scriptis. Induco ad. q. statutum est in ciuitate perusij quod quicquid est alibratus a quingentis libris supra teneatur cõmuni mutuare quinque florenos. insurgit dubium. quidam habet minorem libram: sed succedit cuidam suo cõsanguineo non est facta imissio an teneatur mutuare:

quia multum vidimus de contributione in hoc. ideo placuit materiam contributionis summare per plures. q. et distinctiones. Et primo quero circa primum gradum tunc pone testator vnum fecit heredem solum vtrumque hic sit locus contributioni. Rñ. siue eum instituit semel tunc siue ex diuersis partibus siue vna parte pure alia sub cõditione. Item siue dedit legata eodem testamento siue in testamento et codicillis regulariter fit contributio legatorum et bonorum: ut l. in rone. §. questus in fi. §. §. eo. Fallit in l. si post missionem. et l. si miles. et l. si. §. eo. Item fallit. §. si quod omnes. cau. te. l. qui aut in prin. et in qualibet apparet ratio. Item fallit. §. e. l. nescenius. §. i. et ibi no. Item secundo quero quod in eodem gradu plures sunt instituti et quilibet partem suam retinet. Rñ. in quolibet herede parte separatim ponetur ratio. l. fal. sicut supra dixi in vno. et c. §. e. l. in singulis. et insti. e. §. i. Tertio quero quid si portio vnus ex coheredibus deueniat ad alium non ex substitutione. sed als ex legis dispositione vel ex sua propria. Rñ. aut deuenit ad alium ex sua dispositione propria. aut ex dispositione coheredis. aut ex iure accrescendi. aut ex iure non decrescendi. aut iure patris et dñij. Primo et secundo casu non fit contributio bonorum nec legatorum: ut §. e. l. i. §. si coherede. Tertio casu quod ex iure accrescendi aut accrescit non grauata grauata et fit contributio bonorum et legatorum. aut e contra et non fit contributio: ut §. e. l. i. §. si coheredis. et l. q. si alterutro. aut accrescit grauata grauate. forte quia vtraque grauata erat. et tunc accrescit minus grauata ei que est magis grauata et fit contributio. als secus. arg. huius. §. aut vtraque erat equaliter grauata et frustra queritur de contributione: quia siue fiat siue non: nullus est effectus. Vbi cumque autem dixi contributione legatorum fieri intelligi quod portio deficiens accrescat cum onere. als fuerit contributio bonorum non legatorum hinc ea que dixi vobis in l. que cõditio. §. ti. i. Quarto casu quod per ius non decrescendi: tunc fit contributio bonorum: ut §. non legatorum: quia non debent cum non transeant: ut c. de cadu. tol. §. finali a deficiente. §. ti. i. l. si separatim. Quinto casu quod iure potestatis vel dñij distingue eodem modo quo supra. aut accrescit grauata grauata aut e contra: ut §. e. l. pupillus. §. i. et l. maritum in prin. Quarto quero quod quando testator fecit duos gradus. i. institutum et substitutum vulgari ad quem veniunt bona ex substitutione vulgari. Et dic quod si erat substitutus in potestate instituti. et tunc si vnus institutus omisit voluntarie ut deueniret ad substitutum non est locus contributioni. als secus: ut colligitur. §. si quod omnes. cau. te. l. iul. et c. §. e. l. nescenius. §. i. Si vero esset vnus tunc extraneus substitutus: et tunc sine dubio fit contributio: quia ab vnus persona incipit: ut §. e. l. §. qui filius. si vero coheres fuit substitutus coheredi. tunc dic ut §. e. l. §. id quod ex substitutione. et §. e. l. §. qui filius. Predicta haec siue sit vulgaris expressa siue tacita ut hoc. §. hinc vnam lec. Si vero vni sint substituti plures: tunc in singulis ponetur ratio. l. falci. ut §. e. l. in singulis. et ar. §. e. l. in ratione. §. si filio. Quinto quero quid si aliquis substituit pupillariter filio exheredato. Rñ. aut substituit filio illi quem sibi instituerat. aut extraneum. primo casu aut religit in institutione legata ab instituto et substituto et fit contributio bonorum et legatorum: ut §. e. l. in rone. §. si. aut religit ab instituto tunc. et tunc non fit contributio bonorum: ut §. e. l. quod si extranei. aut substituit extraneum et eo casu quo legata valent fit contributio: ut §. proximi §. Sexto quero quod si substituit pupillariter filio instituto. Rñ. aut substituit coherede aut extraneum. Primo casu aut a persona substituti nulla fuerint relicta legata. et tunc non fit contributio bonorum nec legatorum: quia testator non videtur de contributione cogitasse: ut §. e. l. §. qui filius. et no. per D. in l. in rone. §. questus. §. eo. aut ab illo substituto reliquit legata et tunc aut hereditatem patris non adiuit: sed pupillarem et non fit contributio: ut l. filius in fi. §. de vulga. et pupil. Et hereditatem patris adiuit. et tunc aut queris de legatis relictis a pupillo in institutione et a substituto in substitutione et fit contributio: ut in §. questus. aut queris de relictis ab

71

vtrors; tuc aut accedit portio no grauata grauate z fit ptributio: ut in .s. quefitu. aut grauata grauate z fit ptributio: ut l. coheredi. §. si coheres. §. de uulg. z pu. substi. qd intelligo quantu ad hoc opus ut altera legata p adiectione alioz bonoz augeant z no minuant: ut no. in .s. quefitu. C. Scdo casu qn substituit exneuz aut substituit vnu uni. aut vnu plurib. aut plures vni. aut plures pluribus. Primo casu locus est ptributioi bonoz z legator: ut in .s. qd uulgo. z l. in duplicib. §. e. Bices tu certe no uidet q fiat ptributio bonoru sed inspiciant sola bona q pater ipse reliqz no q habuit pupillus: ut d. l. in duplicibus. z .s. in .s. q filii. in .s. certe imo dico q bonoz filij fit ptributio: ut d. l. si fili in .s. de uul. z pu. z l. in rone. §. qd uulgo. Et illas. ll. q dicunt de bonis q pater reliqz tpe mortis intelligo re ligz. f. de bonis suis v' pupilli. Scdo casu qn substituit unu pluribus: z tuc aut separatiz. aut simul. si separatiz z tuc aut succedit uni tñ: z tuc hz locu. §. qd uulgo. sicut qn substituit unu uni. aut succedit ambobus z fit cotri butio: ut l. pater filij. §. si. i. n. rno. sm vnu intellectu. si sub stituit simul aut oes simul decesserit: z sic ambob' suc cederet iure directo z fit ptributio: ut d. §. si. i. n. rno. sm aliu intellectu. aut decesserunt sepatim: z sic uni succe dit directo alteri p indirectu z no fit ptributio: ut d. §. si. ii. n. rno. Tertio casu qn substituit plures vni tuc in cu iulibet psona habet p se ratio. l. fal. uel ex psona sua ut facta ptributioe relictoz a se z relictoz a pupillo put tangut eu: z .s. e. l. in rone. §. si filio. z l. si is q qdringē ta. in prin. Quarto casu qn substituit plures pluribus: z tuc i singulis habet rō. l. fal. ut. §. e. l. in singulis. z l. i rone. §. si filio. ¶ Septimo qro qd de substitutioe exē plari. Rñ. idē qd in pupillari: qa modicu differt ab ea: vt l. huanitatis. C. d' i pu. z ali. substi. C. Octauo quero qd d' breuiloqua z copēdiola. Breuiter siue euenit ca: sus pupillaris siue vulgaris. nñsione habes ex pdictis: ut pba. §. e. l. q filii. circa fi. §. ¶ Nono qro qd de sub stitioe fideicommissaria ubi legata sunt relicta ab insti tuto. Itē a fideicommissario an sit loc' ptributioi. Cer te fideicommissarii ex sua psona falcidia nō detrahēt: ut .s. e. l. lex fal. §. nunq. z nō est locus ptributioi. casus est .j. ad treb. l. facta. §. sed cuz suspecta. Fiet ergo hoc mō qa pus soluens legata relicta ab istituto: tuc de re fiduo qd puenit ad fideicommissariu fiet solutio alio: rū legator. put poterit. ar. §. e. l. nēsenius. §. i. ¶ Altio hec materia pot' iudici ar. ad. q. factu est statutu nup h qz qcuqz ē alibratus in qngentis libris vel abide su pra teneat mutare coi cetu florenos p enēdo frumē ta. Ex hoc insurgut duo dubia. primu est aliquis succe dit cuidā suo p sanguine in libro cōis reperiunt libe diuise nec ascēdūt sepatim dictā sumā. sed si simul mi sceant ascendūt. qro an debeat fieri ptributio siue cō mixtio. Scdm dubiu est plures filij succedūt vni patri cuius libra ascēdit dictā summā nec est facta diuio li bre an debeat dicta libra piderari i singulis p rata. an in oib' simul. C. Ad primū v' qz sepatiz debeat pside rari: ut .s. e. l. i. §. si coherede. facit. §. de iuris. om. iud. i. si idē cū eodē. ad idē. §. q. mo. pig. uel h. so. l. fi. In pñiū facit. §. de pac. l. si ptes. z oēs leges supra alle. q di cūt ptributioē hēdā. So. dico q si qdē ordinamētuz fuit factu ante qz ille su' p sanguine decederet z sic on' cepit eo viuo z sic cēsebunt duo patrimoniu: ut d. §. si coherede. z d. l. si. §. q. mo. pig. uel h. sol. aut fuit scm ordinamētū post qz ille successerat: z tuc totū dicat vna libra. iā eniz pñioniā ceperāt eē iucta: ut l. h. z si ptes. §. si filio. §. de uul. z pu. z totū onus cepat i psona be redis succedētis ergo zē. ut .s. e. l. §. q filii. vbi pbatur hec distinctio. Nō ob. l. si idē cū eodez: qa ibi qlibet cā facit separatiz iudiciu. h' qlibet libra nō facit sepatim pñioniū h' unū pñioniū cepit eē. C. Ad scōz rñdeo z videt q oēs dicant hēe unā librā: ut .s. de excu. tu. l. tria onera. In pñiū videt qz in singulis ponat rō p se:

ut. §. e. l. i. singlis. z qa hoc onus sicut cetera alia onera diuidit p. l. xij. tab. z istud v' vt. l. fi. §. pe. de bo. vā. vbi videt casus z ibi Dy. tagit. Nō ob. l. tria onera: qa ibi pñiderat labor ex pte tutoris: qa nō multiplicat ex plu ralitate psonaz z pñimonio existēte in diuiso. h' vero i spicit onus respectu ipsoz filioz succedentiū z qlibet tantū pot' patrimonio existēte in diuiso sicut diuiso zē.

Ex l. sequenti.

Quid operent' vba testatoris hoc legatū uolo pre stari integruz sine diminutione.

¶ Si quadringenta.

¶ ptingat ex accidēti pter testōris ppositū sm mē tē testōris dirimif. b. d. C. Op. pmo de pn. ad. v. qd di cem. So. hoc cōtingit ex psumpta volūrate defuncti. C. Op. de l. si ticus. §. de p di. isti. So. h' pplexitas cō tingit pter volūtatē defuncti. in l. tria. testōr uoluit per pplexitate facere iō nō valet. C. Op. §. ti. i. l. fi. Sol. p di uio regulari nō pot' diuidi. fallit qnqz ut ibi dixi z in. l. cui fundus. z plene i. l. pe. C. d' p di. iser. C. Altio scias qz p hāc. l. dixi qz cū testator i vno legato adiecisset sic: videlicet hoc aut legatū uolo p'itari integru sine dimi nutione in alijs hoc nō adiecit. qz ista vba hoc impor tēt qz illud qd deberet minui d' dicto legato heres sup pleat de legatis alijs ut h' pz. quo casu ratio icēda erit p eū modū qui no. in. l. si ex testō. §. e. z hoc itelligo si ue legatū minuat p falcidia siue ppter facultatū defe ctū: ut l. in quātitate. §. si. qa est eadē rō. Et no. bñ ex hac. l. qz falcidia cessat in uno legato ex dispositioe defuncti non oneratur heres sed ceteri legatarij. dixi i l. ex asse. §. e.

¶ Qui ducēta.

Itē de difficiliorib'. §. inforciati z est clarus i tex. sed glo. facit eū difficilez recitādo opi. z. h. d. Estue q pēdēte p ditione picipiunt de quātitate legata in. l. fal. i putant. z qd deest oib' legatarijs p rata supplet. h. v. Diuidit in tres ptes sm v' intellectū. Primo ponit thema z qd usqz ibi: legis fal. rō ibi. secūda recitat opi. quorū dā usqz ibi: qd minime. Ibi tertiā ubi ponit de rephēdendo opiniones illoz z so. q. Bone casuz sm Dy. in tex. ibi recipet subaudi qrit qliter ponēda sit ra tio. l. fal. C. In h. l. falcidie rō. Hera lec. huius h. ē lec. Azo. z illā tenet Dy. in h. q. minime. h' tenet Dy. qz ē hāc opi. Johānis. C. Bicit h' q fruct' pcepti z iste usu re cōputant in qrtā. §. §. e. l. in rone. i. pn. Qui p'rariz timore qdā recedūt ab opi. quā tenui z uide glo. qz in cipit in cuiusqz ibi dic ergo. z sic antiq fatent. pñiū. z qz tex. dicit h' ab vtroqz. i. ab utrolibet. sed ista ē h' tex. istū ibi abobus z ibi. xxv. pferre debeam. z ibi ab vtroqz. z hoc Dy. collectivē accepit non ergo a quolibet. Ue git ergo aliter Jo. uide h' Jo. z ibi tñ hoc corrigif zē. est opi. iuriscōsulti z qd supra dixit Jo. nō uidet bñ di cere iquātū recitat opi. antiquoz qa nō dicit tex. qz p' sit uni tñ: imo abobus z q ambo debēt pferre in secū da. Ibi hoc tñ corrigif. est h' dictā. l. in quātitate. §. ma gnā. z. l. in rone. in pn. z sic remanet pñium. Ideo uide opi. Azo. z glo. qz incipit qz ego ibi. tu dic sm Azo. ibi qd falsum est usqz h' Dy. z bñ i alijs nō. Et lec. Azo. est uera dū recitat primā opi. antiquoz. sed opi. sua in scda recitatioe nō est uera: qa tex. dicit p rata z nō eqli ter. z sic in hoc secūdo corrigif primā. In tex. nō i alio in ultimo ergo est uera opi. Jo. Ad pñiū rñde ut ad. l. in quātitate. z ad. l. in rone: qa aliud in fructib' ut ibi. aliud in usuris: ut h' uide i glo. ista ibi. Itē nō alid zē. Sz. Jo. nō est uera licet opi. sic. Solue ergo qz fru ctus z usure pcepte ex re ut quātitate legata iudicio te statoris pēdēte p ditione in fal. i putat. Tel dic in usuris h' z. l. in quātitate. §. e. z in fructib': ut l. qd de boīs. §. fructus. z l. paulus. §. i. §. e. Lōtraria ergo loquunt de fructib' pceptis aliū de qz ex re legata. Dic est alia glo. sup h' bo partibus q incipit. Jo. dicit. z ista nō fuit opi.

Io. an. q. In glo. ponit ut p. ex p. ma. glo. magna. z. io ista sunt erronee scripta: vel dic q. 3o. legit utroq. mo. Tu tene opi. qua. dixi i. positio. casus. **C**o. p. z. uidef q. no. coputef in falcidia istud qd. ex sua p. uisio. heres p. sequit: ut. l. iij. s. e. So. hoc intellige de his q. a. quolibet fuissent p. cepta. secus si ex industria heredis tm. fuissent p. cepta. **Q**uerit glo. qd. si heres no. p. cepit. **C**erte dicit glo. z. bn. q. no. coputant in fal. sed estimat minus legatu. ut. l. in lege fal. no. habetur. s. e. **C** Sed qd. hodie ubi usure no. percipiuntur: qd. de comodo me. dij. teporis. In. l. prox. dicam.

Ius seuerus. **N**otabilis. l. e. ista z. hoc dicit.

Legatu alimentoz. defalcatez. hereditatez. h. d. **C**o. p. C. e. au. c. si mulier. So. aliud in relictis ad pias cas. z. aliud in alim. etis. z. sic habes q. legatu alimentoz ru. factu. certe p. sone no. uidef factuz ad pias cas. sed si esset relictu paupibus eet factu ad pias cas: ut. l. si qs ad declinand. C. de epi. z. de. **Q**uero qliter fiet hodie cu. no. sint licite vsure. **B**reuiter credo q. o. bet dari apud mercatores z. interim p. cipiat ille qstus q. h. o. esse posset p. cipi: ut i. filii. e. de. do. a. iter. vi. z. vxo. c. p. vias. z. id. e. dicer. ubi cu. q. z. ponit de pecunia q. d. z. intelligi de co. modo qd. honeste posset p. cipi sm. dictum. c. p. vestras.

Heres cui. **Q**ui repudiat id qd. quartaz. minuit quar.

tam non deduct. hoc dicit.

Ex. l. sequenti.

Que iputant in falcidia: ibi. **A**d oium. **E**t q. in trebellianica: ibi. **E**t ergo. **E**t q. sit ro. q. in falcidia iputat solu. q. iure hereditario capif. z. aliud in trebellianica: ibi. **P**rimo. **E**t qd. si ab eode. herede sunt p. stand. a. legata particularia p. fideico. uniuersale: ibi. **S**coo. **E**t q. sit ratio differ. etie inter corp. hereditariu. et pecunia vel corpus no. hereditariu: ibi. **T**ertio. **E**t an. falcidia vel trebellianica possit detrahi in una re: ibi. **Q**uarto. **E**t q. iputant in legitima: ibi. **V**enio. **E**t q. sit ro. q. id qd. ex testm. capif. in quart. trebellianicaz. no. iputat z. i. legitima sic: ibi. **J**uxta. **E**t qd. si pater dat filio em. a. cap. to. ut coputer in quart. z. filius decessit ante q. pater relictis filiis an. coputef in legitima nepotuz. **E**t an. dos data filie imputez nepotibus in legitima p. auum: ibi. **Q**uero. **E**t cu. filiis relinquit min. legitima p. quos dz. suppleri: ibi. **Q**uero. **E**t an. qd. uenit ex substitutioe filio coputef in legitima: ibi. **S**z. q. ro. **E**t an. qd. uenit ab itestato sit imputandum in legitima. vide in fine.

A quartā. **P**rimo loquit de q. rta iure institutiois usq. z. ibi:

Sed in fideicomif. ibi de q. rta trebellianica usq. z. ibi: si qd. vero: ibi redit ad primu. z. determinat qua. da. qstio. e. z. loquit de q. rta instonis iure. z. breuiter. d. d. **I**n fal. iputat q. iure hereditario capif. s. in trebellianica iputat q. qd. quocuz. iure iudicio defuncti infor. miter capif. id. vero. qd. deformiter hoc est partim iure hereditario prim. alio capif. p. parte hereditaria tm. iputat. h. d. **P**rimo op. ad fal. debita iure instonis. **E**t p. mo. op. sic h. uidef dicit q. ea q. no. capiunt iure legati vel fideicomif. iputant in falcidia. **S**ed s. s. e. l. pater filiu. i. pn. **S**o. vbi no. capif. aliquo p. dictoz. iuriu. sed nec iure hereditario qd. hec lex regit. nec ex test. ideo no. iputat in fal. **S**coo op. s. e. l. cum quo. s. fi. **S**o. s. z. ibi non capif. ex test. tm. dispofuit testator inter uiuos hac mete ut iputef in quart. z. hoc fuit act. ta. cite vel expse ut ibi p. z. j. de bo. li. l. etia. s. sed si non mortis. **T**ertio op. s. e. l. nefenius. in pn. z. j. e. l. si filio. ubi p. legata coputant in falci. **S**o. q. q. accepit a coherede p. legatu. s. fm. rigore iuris sibi no. iputef i. falcidia tm. de egtate doli exceptioe seu replicatioe repelli tur: z. ei a quo accipit legatu. pdest ad falcidia minue. da. ut i. z. trariis. **Q**uarto op. z. uidef q. et alijs p. fit: ut. d. l. nefenius. s. plane. **S**o. no. pdest alijs p. legatu z.

ut minuat q. rta ab eis detrahenda: s. in hoc pdest: ga. uidef quart. detrahisse de legato coheredis. **Q**uinto op. z. uidef q. etia. alijs p. fit salt. p. ea. pte qua. h. z. iure hereditario: ut. j. ti. ij. l. deducta. s. numis. z. s. e. l. id. aut. ij. r. fo. **S**o. fateor q. q. n. p. legat. corpus hereditariu. q. hereditaria portio coputaf. oibus in fal. ut in z. rijs alie portoes no. **S**exto op. z. uidef q. no. portio hereditaria s. q. rta h. d. itarie: ut. s. e. l. ticia. **S**o. ibi loq. tur de trebellianica. tm. id. credo debere dici in fal. ga. aut. ea. detrahit de uoluntate testatoris: z. tuc. q. rta. hereditarie. **A**ut. z. tra. vel. pter. uoluntate: z. tuc. hereditaria z. tora. hoc tenet glo. s. e. l. nefenius. in pn. z. **D** y. **C** S. primo op. z. uidef q. totu. coputef: ut. l. cu. pater. i. pn. s. de leg. ij. z. d. l. deducta. s. numis. **S**o. glo. i. hoc. ua. riat. na. s. e. l. id. aut. dicit q. hoc. est. uey. q. n. capif. pecunia a coherede: ga. tota. pecunia. uidef. capi. iure. hereditario. **A**d. aut. qd. supra. dixi. loquit. q. n. corp. hereditariu. s. h. dicit. s. riu. q. etia. pecunia. no. coputef. i. fal. nisi. p. pte. h. d. itaria. **T**u. dic. fm. **D** y. q. aut. heredit. legat. pecunia a coherede uel a substituto: z. tuc. tm. pa. capif. iure. h. d. itario. z. ista. pars. iputat. in. falcidia. ut. h. i. tex. z. glo. z. hoc. cu. daf. pecunia. hereditaria. als. sec: ut. s. e. l. lege. fal. s. si. interueniat. **A**ut. ipsemet. heres. e. iustus. pecunia. sibi. deducere. vel. detrahere: z. tuc. tota. capif. iure. hereditario. z. tota. cadit. in. fal. ut. in. ll. s. r. is. z. ita. loq. l. qd. aut. **O** ctavo op. s. e. l. si. a. me. ubi. de. fundo. hereditario. nil. iputat. i. fal. **S**o. ibi. nil. ex. illo. fu. do. tenebat. iure. hereditario. ideo. z. c. ut. ibi. p. z. **A** no. op. s. e. l. qd. aut. in. fi. **S**o. ibi. testator. hoc. expressit. **D** e. cimo op. ad. fine. legis. de. l. g. funduz. in. pn. s. e. z. l. si. dignu. **S**o. reiectis. alijs. solutionib. q. s. glo. ponit. in. d. l. q. fundu. dic. h. daf. in. vi. z. ditiois: z. ideo. non. co. putaf. i. fal. i. s. r. is. daf. noie. p. cij. z. ideo. succedit. loco. rei. merito. uidef. h. se. iure. hereditario. id. iputat. i. falcidia. **S**z. p. tra. hoc. istaf. qa. uidef. q. salt. ei. q. dat. ca. z. ditiois. i. ple. de. z. ditio. debeat. p. ficere: ut. d. l. nefenius. z. l. si. filio. **S**o. glo. h. fatef. z. trariu. q. illi. q. dat. p. ficiat. alijs. no. **A**d. uidef. tenere. qd. in. l. q. fundu. in. pn. in. scda. fo. s. eo. **S**z. hoc. uidef. p. tra. l. si. fund. legatus. s. e. **S**o. glo. q. ibi. debebat. dari. alteri. h. d. it. istud. est. diuinare. **Q**ua. re. dicit. alij. q. etia. d. ati. p. dest. **N**ec. ob. l. nefenius. qa. loquit. in. legato. uel. fideicomif. z. hoc. tenet. **L** y. C. e. l. pe. ubi. glo. hoc. tagit. tu. potes. ut. ra. q. z. opi. sustinere. na. p. legata. p. sunt. d. ati. ope. exceptiois. doli. no. ipso. iu. re: ut. j. e. l. si. filio. z. d. l. nefenius. aut. ergo. legatarius. ta. h. z. legatu. z. puenif. ab. herede. p. pter. fal. vel. interd. cto. quoz. legatoz. uel. z. ditioe. in. debiti. z. repellit. exce. ptioe. doli. s. z. illud. qd. e. datu. ca. z. ditiois. i. ple. de. supplet. falcidia. z. ita. loquit. glo. hic. posita. z. alie. sites. **A**ut. he. res. ipse. possidet. z. puenif: z. tuc. pot. detrahere. falcidia: ut. d. l. si. fundus. ita. loquit. alia. glo. **U** ndecimo op. de. l. in. rone. s. ta. et. si. s. e. **S**o. ibi. in. eo. qd. daf. i. vi. mo. di. qd. succedit. loco. rei. sicut. id. qd. daf. ca. p. cij: ut. ibi. dixi. facit. qd. no. in. l. si. qs. seru. s. ti. i. **A**d. oium. ergo. de. claratione. sic. distingue. aut. heres. capif. de. bonis. defu. ti. et. cam. testam. et. aut. ex. ipso. test. o. p. mo. casu. aut. p. pter. hoc. cepit. expse. ut. sibi. iputer. in. falcidia. z. iputat: ut. s. e. l. cu. quo. in. fi. **A**ut. cepit. p. pter. alia. cam: z. tunc. sec: ut. l. pater. filiu. in. pn. s. e. **S**coo. casu. q. n. capif. ex. te. stam. eto. tuc. aut. iure. hereditario. aut. iure. legati. vel. p. legati. aut. ca. z. ditiois. i. ple. de. uel. ex. vi. modi. aut. ex. ca. p. cij. ex. iussu. testatoris. **P**rimo. casu. iputat. i. falci. ut. h. i. in. pn. **S**coo. casu. aut. legat. sibi. a. legatario. z. nil. compu. tat. i. fal. q. n. nil. h. z. iure. hereditario: ut. s. e. l. si. a. me. nisi. quo. ad. ipm. q. dat. ar. l. nefenius. s. e. **S**i. uero. legatur. a. coherede: z. tuc. aut. q. ris. quo. ad. ipsum. herede. z. to. tu. iputatur: ut. d. l. nefeni. z. j. e. l. si. filio. **A**ut. quo. ad. alios: z. tuc. aut. legata. fuit. pecunia. uel. corpus. non. he. reditariu. z. nil. iputatur: qa. nil. hereditario. iure. capif. **A**ut. fuit. p. legata. pecunia. hereditaria: z. tunc. aut. ipse. iustus. fuit. sibi. retinere. vel. detrahere. z. totuz. coputat:

ut s. de le. ij. l. c. pater. in pn. r. d. §. nūmis. Aut cohe-
res fuit sibi iustus dare pecuniā hereditariā: tūc sibi
p hereditaria parte cōputat vel quartā hereditarie: vt
statū dicit. r. s. e. l. id aut. r. hic no. Si s. corpus here-
ditariū: tūc aut detrahatur falcidiā de volūtate defun-
cti r cōputat quarta hereditarie portiois. aut s. uel p-
ter volūtate: tūc cōputat tota hereditaria portio: ut
. s. e. l. ticia. r. no. in. d. l. nēsenius. Tertio casu qñ capif
causa p ditiōis iplende: tūc si quidē legatariū possi-
det ita q ab herede puenit r iputat in quartā quo ad
dantē nō quo ad alios. ar. s. e. l. nēsenius. r. h. no. Si ve-
ro heres possidet r ipse puenit: tūc aut fuit datū a sta-
tulibero. r dic ut. s. e. l. id aut. aut ab extraneo: r tunc nul-
lo mō iputat in falc. nec quo ad datē nec quo ad alios
ut s. i. f. r. l. id aut. s. e. r. l. si fundus legatus. r. qd no.
C. e. l. pe. Quarto casu qñ capif in vi modi r iputat in
quartā: ut. s. e. l. in rōne. §. tāerti. Quinto casu qñ capi-
tur loco precij tūc iputat in fal. ut. s. e. l. g. fund. r. ibi
no. r. l. si dignū. r. no. in. l. ad veterani. §. i. r. hoc circa
falcidiā. C. Venio ad scōam partē que tractat d trebel-
lianica. Et primo op. q idē fit in treb. qd in fal. ut h
supra dixi. so. fateor q qñ corpus hereditariū plegat
a coherede est idē. sed qñ corpus nō hereditariū vel
aliqd aliud ab extraneo tūc secus. nā in falcidiā nil im-
putat: in treb. totū. r. rationē infra videbitis. C. Scōo
op. dicit hic q fideicommissum dat causa p ditiōis iplē-
de. ptra: id qd dat cā p ditiōis iplende nō est legatū:
ut. l. si qd sub p ditiōe. s. si qd omif. cau. tes. So. ex pone
sm Ia. de are. fideicommiss. heredi. dat. i. heredi iniungi-
tur ab ipso prestandū causa. i. cū cā iplende p ditiōis. i.
fideicommissario. C. Tertio op. de l. debitor. §. fi. j.
ad treb. r. d. l. pater filii. i. pn. So. ibi nō capit ex testō.
r ideo nō iputat nisi ob hoc fuisset datū: ut. l. cuz quo.
. §. fi. s. eo. C. Quarto op. j. e. l. accepti. So. ibi qd dat
causa p ditiōis nō erat remansurū penes heredes ideo
nō iputat. C. Quinto op. r uidet q nō tota heredita-
ria: ut. s. e. l. ticia. So. hoc dicit intelligi sm distinctionē
illius legis. C. Sexto op. r uidet q legata data causa
p ditiōis iplende nō cōputant in treb. cū debeat detra-
hi de ipsiis rebus hereditariis: ut. l. i. iubemus. in princī.
C. ad treb. So. glo. que est in. l. filiū que habentes. C.
fami. her. in fi. glo. mag. r. fateor p trariū r dicit hanc. l. r.
fites in hoc hodie esse correctas quo ad liberos primi
gradus cū talia nō iputent in treb. Ia. de are. dicit cō-
trariū: qa illa. l. solū fructū p hiber iputari in quartā nō
alia legata vel data causa p ditiōis iplende r hoc pu-
to verius p sine illius. l. que vult q statuta in illa. l. non
trabantur ad alios casus. C. Et ergo ista materia circa
trebellianicā liqueat distingue eodē mō quo i falc. aut
capif ex testm r idē qd supra dixi distinguedo casus r
modos qbus fal. capif extra testm: aut ex testō: r tunc
aut iure institutiōis r idē: aut iure legati: r tunc aut ab
extraneo vel legatario r indistincte iputat: ut. l. s. l. sec.
in fal. aut a coherede: r tunc aut pecunia: r tūc totum
iputat: ut in. §. nūmis. aut corpus nō hereditariū r i
putat lz secus in fal. aut corpus hereditariū: r tūc idēz
qd in fal. qa aut queris de iputatiōe quo ad ipsuz cobe-
redē r iputet totū: aut quo ad alios fideicommissarios:
r tūc aut detrahatur de volūtate aut ptra voluntatē: vt. l.
ticia. s. e. Si s. capif causa cōditionis iplende: r tunc
aut est remansurū penes eū r iputat ut hic. als secus:
ut. l. accepti. Si vero capif in precijz r tunc iputat: ut
. s. p. easdē. ll. si s. in vi modi: r tūc idē p easdē leges.
C. Primo qro q est ratio q i fal. iputat solū q iure he-
reditario capif r aliud in trebellianica. Dicit h glo. rō
est: qa i falc. grauat plus heres: qa onera hereditaria
manēt apud eū insolidū. ideo releuat vt solū q iure he-
reditario capif iputet in falc. sed in trebellianica nō su-
stinet onera nisi p parte: ut. j. ti. ij. l. i. §. fi. ideo pl. gra-
uat. idē tenet Ly. in. l. filiū que habentē. Tu clar. dic
q rō colligit ex s. i. fal. dicit eniz. s. e. l. i. §. i. q quar

ta ps hereditatis d3 remanere penes heredem. Nota
q dicit hereditatis ex quo colligit q d3 hfe iure here-
ditario. sed isti. de fideico. heredi. §. s. q: ubi referun-
tur ista sba senatuscōsulti uespasiani. dicit q heres d3
quartā partē retinere nō tñ dicit hereditatis. r ideo ē
si nō capiatur iure hereditario iputatur i quartā. Dices
tu iste tex. facit ptra: qa dicit p inde rē. l. fal. Rñ. illō p-
inde denotat similitudinē s nō p oia: qa quarta vbiqz
detrahatur sed nō eodē mō. sise. j. de accepti. l. i. Et si
qris quare in. l. fal. fuit positū verbū hereditatis in se-
natu sōsulto nō: tunc pcedit rō glo. C. Scōo qro qd si
ab eodē herede sunt pstanta legata picularia p fidei-
comif. uniuersale qd pōt esse: ut. j. ti. ij. l. marcellus. §.
idē pōpo. qualiter fiet ista cōputatio in quartā. Breui-
ter quantū ad fideicommissuz oia iputabuntur nec hoc
pderit legatariis: ut minor quarta detrahatur: s. pderit
ut a fideicommissario quarta detracta videatur: sicut dici-
mus in sili. s. e. l. nēsenius. §. i. C. Tertio qro q est ratio
differētie inter corp. hereditariū r pecuniā uel corp.
nō hereditariū. Rñ. pecunia tota pōt dici pcepta de
pte hereditaria qd nō est ex corpore hereditario: ut in
. §. nūmis. uel inter corpus hereditariū r nō h ditiariū
est ratio ne in eadē re diuerso iure beat quartā: ut. l. eū
q edes. de usuca. ita dicit glo. r. Azo in sūma. C. e. r est
hec ratio lz sit satis debilis tñ nō uideo mō meliorem.
C. Quarto qro utriū falcidiā vel trebellianica possit de-
trahi in una re. Glo. r. doc. q nō. C. e. l. ij. Tu dic cla-
rius aut qris an possit deduci in una re a uolentibus r
pōt: ut. s. de leg. i. l. pōt. r. s. depofi. l. i. §. si puenit. r
ita itelligit quidā. l. filiū que hntē. C. fami. hercis. r ita
no. ibi in glo. q incipit. f. destinationē. ibi alij dicunt sol-
uif a uolentibus r uolenti rē. aut qris de necessitate: r
tūc aut queris in qua re debet quarta. aut in q re dtra-
bat tpe diuisiōis. Primo casu regla est q deducit d q
libet re p diuisio: ut in. l. plauti. r. l. linea margaritarū.
. s. e. r. l. ij. C. e. Scōo casu aut testator aliqd legauit vt
alio mō pcessit qd debeat iputari in quartā r illud pri-
iputat: ut. s. e. l. id aut. r. l. cū quo. §. fi. r. l. qrebat. §. fi.
hoc put de trebellianica loquit. Si uero nil reliquit
tūc aut heres pcepit fructus iudicio testatoris r illos
pus iputare i qrtā cogit: ut. s. e. l. qd d bonis. §. fruct.
Hec. ob. j. ti. ij. l. ita tñ. §. ex affe. ut ibi dixi. aut nullos
fruct. pcepit: r tūc aut heres aliqd de hereditate alie-
nauit r illud pus sibi cōputat in qrtā: ut. C. cōia de le.
aut. res. r. j. ti. i. l. marcell. §. res. r. ibi no. qd tenz Azo
in sūma. C. ad treb. r. Et Dy. aut nil uēdidit: r tunc aut
testator viu r pcesserit aliqua re hfe in peculiū r illā po-
test sibi retinere aduersario iuito: ut. l. filiū que hntem
sm lec. atiquoz q in hoc uera est ut officio iudicis i di-
uisiōe illa res assignat filio ut que testator pdilexit in il-
la re in uita psuptio est q pdilexit i morte. ar. l. pe. s. de
ali. r. ci. le. r ne fiat separatio eius possessiōis quā coluit
r meliorauit. ar. l. ij. de allu. r. palu. Aut nihil pcessit in
uita nec in morte: r tūc si res sūt idiuisibiles pōt in vna
re deduci: ut. s. e. l. s. fi nō seru. r. l. lege fal. §. fi. iter. et
. l. si fundū mibi cū sibus. Aut oēs sūt idiuisibiles:
er tūc deducet in una vel duab. reb. ne patrimoniūz
cōmunicet. et hoc iudicis officio: ut. l. pōt. s. de leg. i.
r. C. qñ et q. quar. ps. de. l. ij. C. Venio ad quartā partē
debitā iure nature r breuiter aut aliqd capif extra pa-
trimoniū defuncti et nullo modo i illa quarta iputat:
ut. l. sancm. §. repletionē. C. de inoffi. testa. Aut capif
ex defuncti patrimonio: r tūc aut iudicio testatoris: r
cōputatur in quartā quocūqz iure habeat siue iure he-
reditario siue iure legati vel in vi modi vel alio mō ca-
piatur cōputatur: ut. l. qm nouella. C. de inoffi. testa. r
pro hoc qd habuistis in. l. etiā. §. pe. in fi. j. de bo. li. dū
modo aliqd iure instōnis beat: ut in auc. ut cuz de ap-
cog. §. aliud quoqz capitulū. r in auc. de triē. r. se. §. i.
Aut capitur inter uiuos: r tūc aut est datio ob cam: ut
dos r donatio ppter nuptias vel datū cā militie: r tūc

C Quarto
ADDE an
trebelliani-
ca possit in
vna re ddu-
ci ultra alex.
Bal. cōsilio
cxxxvij. iij.
lib. r. ibi qd
de legitima
r qd si bona
sunt aliena-
ta an in alie-
natio cōpu-
tari debeat
r an legitia
in una re de
duci possit
vide Bald-
phili. lxxxvi.
pmo lib. r
p. ccccxlvi.
. iij. lib. r. cō-
silio. clxxij. iij.
lib. vbi fir-
mat q hic di-
cit Alex. q
silio nō de-
bet legitima
in bonis le-
gatio-
b C Venio
ADDE vi-
tra Alex. q
cōputent fi-
lio in legit-
imā Bal. cō-
silio. cclxxvij.
pmo libro.
Ang. silio
ci. r. xxxi. r
lxv. r per
y Pau. d ca.
silio. cxxxij.
r an dōatio
facta per pa-
trē filio im-
putet in le-
gitimā vide
y Pau. d ca-
consilio. ecl.
Abb. consi-
lio. cxvi. r
y Pau. d ca-
silio. cxxx.

Ad iudicium in quartā: ut. l. quā nouella. C. de inoffi. test. et l. oīmō. §. si. e. ti. Si uero est donatio simplex tūc aduertē: si quidē tpe facte donatiōis: et pfecte ualuit i uita tūc nō cōputat i quartā nisi sit dictū ut si daf filio emācipationis cā: ut. l. si quādo. §. si. C. de inoffi. testa. et ita fecit do. Accursius quā dīm franciscuz emancipauit: qa fuit dictū expresse ut in fal. iputaret. et pro hoc habes tex. in. l. etiā. ver. §. z si nō mortis. j. de bo. libe. Idē dixerē si esset facta donatio filio i p'ate ppter merita pcedētia. nā tūc statim ualeret donatio et istud pceptū tanq̄ aduenticiū ut glo. no. in auē. unde si parens. C. de inof. pbo p rationez illud qd filius qrit ex psona sua est aduenticiū ut. l. cū oportet. §. i. C. de bo. q̄ lib. §. istud qd daf filio ob merita pcedētia bz ex opis suis: et si est aduenticiū et aduenticia i quarta nō iputant: ut. l. si. C. de coll. z. l. sancimus. §. repletionē. C. de inoffi. test. licet sit qdā glo. que est in. l. si donationē. C. de col. que uult qd nō ualeat incōtinētū: tū nō dicit uer. ut ibi dicit. Si uero donatio non tenuit ab initio sed fuit morte pfirmata tūc in quartā iputaf. hic est casus no. in. l. si lūū quē hñtē. C. fa. her. fm lec. Alzō. z. pbaf in. d. l. etiā in uer. sed et si mortis. Idē puto si in peculio esset pcessum: ut. d. l. filiū quē hñtē. fm aliā lec. z. d. l. si donatio ne. C. de col. ¶ Juxta p'dicta formo. q. z pmo uideam rationē que est ratio qd id qd ē testm̄ capis in tre. quarta nō iputaf: ut. l. pater filiā. i. pn. §. e. z in dōbita iure nature sic: ut no. z dixi. §. z rō est qa falcidia z reb. detrahif occasiōe testamētī ideo in ea nō iputaf nisi qd uenit ex testō: debita iure nature uenit extrinsecus. iō i ea iputaf qd extrinsecus uenit. z hoc habes in alijs qritis q̄ debent ex alijs dispositionibus uel iure uel statuto ut mulieri uel uiro ex forma statutoz aliqd debeaf: z cōputaf sibi qd qd extrinsecus uenit ut in auē. p'terea. C. unde uir z vx. Ego dixi supra qd donatio facta filio emācipato nō iputaf nisi sit dictū. qro qd si fuit dictuz dedit z donauit filio emācipato in premiū emācipationis z p parte sua: nō tū dixi qd in quartā iputef. Dicā in. l. peto. in pn. §. de leg. ij. ¶ Quero de vna. q. que me multū facit dubitare non habui de facto sed hac nocte fui imaginatus: fuit datū filio emācipato ut cōputaret in quartā sed filiū decessit atēq̄ pater relictis filijs suis heredibus z nepotibus patris sui: an ipis nepotibus cōputef in quartā: qd dices. Formo aliā. q. z dicas de ista: z istā quā dicā bis uidi de facto z p̄sulū. Filia decessit atēq̄ pater relictis filijs an dos data filie: filijs ei cōputef in quartā put filie deberet iputari. In ueritate multi aduocati z aliqui doctores p̄sulerūt qd nō et mouebant p rationē cōem: ut. l. sancimus. §. repletio nē. C. de inof. test. cū falcidia iure nature nō dōz deduci nisi de substātia patris ut ibi: §. isti filij nō hñt istā dotē ab auo eoz sed hñt a matre. z iō nō dōz cōputari: quia exiuit patrimonij patris ipso iure: ut. l. pater filiū. i. pn. §. e. Breuiter p̄sulū s̄riū z hodie p̄sulerē. istud pbaf p. l. illā. C. de col. §. si. ubi dicit exp̄sse in tex. qd dos data matri dōz a filijs pferri: sed ad illā. l. rīdebat qd nō sequeat: qd qd p̄feri in quartā iputef. Ego dixi qd p̄fertur: ut. l. illā. z in quartā iputaf p. l. quā nouella. C. de inoffi. test. ubi dicit eodē mō quo p̄ferf eodē mō in qrtaz iputaf: nec reperies. l. q̄ dicit p̄trariū in. l. quā. dicit tex. dos data filie uel nepoti in qrtā iputef nō dicit cui uel sibi uel filijs suis. Preterea bec pbabā p. l. oīno. in fi. C. de inoffi. test. ubi nō requir tex. qd hēat a patre sz occasiōe eius qd pater fecit lucref. Preterea qd istud sit pfecticiū z de bonis patris pfectuz pbo aduētia nō pferunt: ut. l. illā. §. si. C. de col. sed talis dos a nepotibus p̄ferf: ut. l. illā. ergo nō ē aduētia. Preterea aduertatis ad rationē difficultē cui nō pōt rīderi z p hanc me sūdaui. aduersarius dicit qd illi nepotes hñt illā dōtē iure hereditario tanq̄ heredes filie z a psona mris nō ab auo. pbo qd istud est falsum fm tpa hodierna: filiūsa. in pfecticijs nō bz heredē: ut. l. i. z. ij. j. de castrē.

C Quero. de vna. q. ADDE vlt. tra Alex. an dos data filie cōputef i legitima nepotib' pau. de ca. p̄silio xxxij. Bal. p̄silio. lxxij. z. ccij. i. lib. §. de ancha. consilio cccv.

S Supple ri. ADDE p quos debet suppleri legitima vlt. tra Alexan. Bar. cōsilio xxxij. Inci piēte factuz tale z ibi qd cōputef i legitima pau. de ca. p̄silio cclvi. Eng. p̄silio. cxxi.

C Adart. Resitutōez an maritus teneaf ad restitutōez bonoz parafre naliuz z fructuz bonoz q̄ extra dotē obuenerunt vxori vidē la. te Pau. de cast. consilio ccccvi. In cipiēte super pmo. repertio diuersas opt. z vide Ro. cōsilio ccccxiij. vbi ponit an stā te statuto qd mulier non possit se obligare nisi suata certa solemnitate possit viruz liberare de fructib' bonoz obuenerunt extra dotez.

pecu. z in dote exp̄sse notaf in. l. nupta. §. sol. ma. z. l. filie mee. e. ti. z Alzō in sūma. sol. ma. circa fi. z no. in corpore de here. q̄ ab itef. §. i. z quā filia decessit i matrimonio cū liberis dōz reuerti dos ad patrē: ut. l. dos a patre. C. sol. ma. de p̄suetudine. tñ remanet apud uirū. Cōsuetudo ergo nō facit illos filios heredis matris: qa illa dos nō erat matris nec matris esse debebat. Sz qd facit consuetudo. Lerte aufert ab auo imēdiatē z illis nepotib' dat. Apparet ergo qd isti nepotes nō hñt ex psona filie sed ab auo ex psona ipsius aug: merito dōz iputari in qrtā: ut. l. quā nouella. etiā tetigi in. l. post dotē. z ibi dixi. Sed si ponerem nos qd pater fuerat sibi stipulatus in unū casum trā ita qd in alio casu existētiuz liberoz mulier posset hñe heredē fm qd no. in. l. p' dōtē. z ibi dixi. Sumus in. q. pcedēti uirū onus iputandi in quartā ipi dōsancto datū trāseat ad filios cū suo onere dubito als dicā. ¶ Quero si aliqd ē relictū filio minus quarta dōz suppleri ista quarta. ¶ Quero per quos dōz suppleri ista qrtā uel p heredē uel p legatarios qui possidēt res hereditarias p rata uidef uelle tex. qd istud supplementū fiat tā ab heredibus q̄ a legatarijs: ut. l. si ex patronis. z. l. si libertis. §. libertis. j. de bo. libe. z istud iplēdi ius erat in portōe patroni prout in debita iure nature est hodie: ut. l. si ex patronis. in pn. e. ti. sed s̄riū uidef in auē. ut cū de ap. cog. §. ceter. col. viij. vbi dicit ipleri ab heredibus: sz aduertendū est qd ibi dicit ab heredibus ipleri fm alias nostras. ll. sed. l. C. nō exprimit qd hoc fiat ab heredibus solū sz simpliciter supplementū fieri: imo magis uidef innuere a quolibet legatario p rata. nā. l. sancimus. §. repletionez. dicit hoc debere fieri ex ipis reb' ex substātia dōsancti z sic uidef qd sit onus reale. Illud ergo qd tex. in. d. §. ceter. dicit qd fm nostras leges itelligif fm. d. l. si libtis. §. libertis. ¶ Sz qro an istō qd ex substitutione ad filiū puenit sibi cōputef i legitima. ¶ Tex. uidef qd nō in. d. l. sancim'. §. repletio nē. Sz dic qd si qdē substitut' est qd legatario tūc illud qd bz ex illa substitutione nō cōputaf in legitima ut ibi sentit glo. aut ē substitut' heredi directo v' p fideicomissuz: z tūc illud iputaf qa ab ipso initio dōo qd reliquit ab herede deducit oē grauamē z oīs p̄ditio: ut. l. quā in portibus. C. de inoffi. test. ¶ Sz qd dōo qd ei qd pōt petere supplementū obuenerit ab itestato: utputa succedit legatario uel hñdi. Rū. id nō cōputaf in legitima nisi eaten' q̄temus ille cui succedit tenebat supplere cū aduēticio iure capiat: ut. d. §. repletionez. ar. §. de le. iij. l. si fuerit. §. i. z. §. e. l. q fundū. §. q filios.

A Cceptis. Si heres nō grauaf ut heres sed ut alius cōmoduz sentiēs falcidia nō dducef. h. d. In tex. ibi morte suā. l. legatarij. ¶ Quo. qd datū cā p̄ditōis iplē de ita demū minuit reb. si interim apud hñdes remaneret. Itē si ille q rogat' ē de restituēdo ita demū retinet falcidiā si ut hñs rogaf. ut. l. z. j. ti. ij. l. mulier. §. si. ¶ Itē nota qd acceptis intelligif de herede ut hic in. fi. z. l. si seruuz. §. q margaritā. §. de leg. i.

I filio z filia. Prelegata nō iputant in falcidiā nisi quo ad eū a quo p̄cipiunt. h. d. z nota hanc legēz bñ. Ex. l. sequenti.

¶ Quando maritus teneaf ad restitutionez fructuum perceptorum ex rebus que sunt extra dotem.

M Aritus uxori. Istud est no. pn. z. h. d. Qd heres bz a dōsancto cōputaf i bōis. h. d. i materia. l. re p̄iūcti. ¶ Quero an p̄iūctio aduersatiua iducat p̄iūctiōnē h̄balē. z h uidet ponit in tex. ibi duas autē z. v' bic qd maritus teneaf ad restituēte fructuz z bonoz rū q̄ obuenerūt ex dotē. ¶ Op. C. de pac. quē. l. ulti. Glo. ibi soluit. H etiā soluit qd hic in sorte ibi in usuris. Aliter itelligif qd h de naturalib' ibi de idustrialibus. Dñs Adartū' syll. als de fano disputauit unaz. q. z in

ptario semp recitari: & dicit aut fructus pcepti extant & debet heredi mulieris restituere: ut. l. si stipulata. s. de dona. inter vi. & ux. aut sunt psumpti & tunc aut pcepti ptra uoluntate defuncte & maritus d̄ restituere: ut. l. s. bis. C. de dona. inter uir. & ux. aut pceptit uoluntate defuncte: & tunc aut sunt fructus industriales & maritus lucrat: ut. d. l. vlti. cū glo. C. de pac. puen. Ad. ob. ista. l. qa tenet reddere rationē licet fructus sint psumpti. si uero sunt fructus naturales magni: & tunc tenet maritus restituere inquantū est locupletior: ut. l. si stipulata. §. i. s. de dona. inter uir. & ux. aut sunt parui & nō tenet restituere: ut. l. si id q̄. §. i. & l. utrū. s. de dona. inter uir. & ux. & l. oibus. s. de ipensis. **¶** Habui consulere hic utrū oleum sit fructus naturalis vel industrialis. Et habes casum q̄ est industrialis. s. de rei uē di. l. antepe.

Post aditā. Reus tenet edere actionem actori ad replicationem fundandā. h. d. Et glo. allegat istū tex. ad illud qd̄ sumā uī tibi in. l. si. C. de eden. & Guil. de cu. in. l. i. §. edenda sunt oīa. Ja. bu. r̄idet q̄ hic nō edif ut instrumentū s̄ ut in corpus hereditariū ipse pōt dicere quicquid uult. **¶** Nota qm̄ sit bonorum discussio pōt cogi notarius ut exhibeat instrumentū ex quo pbat debitū illud de quo sit ex cussio plene in. l. si. C. de eden.

¶ Si cui plus q̄ per legem falci. Rubrica.

¶ Si cui plus. Cū dicat tene bene meti glo. que incipit sic. C. dicam alias ad quid sit menti tenenda.

¶ Hec uerba. Verbus amplius quā doq̄ totum p̄inet. h. d. **¶** Nota de dictiōe aplius de quo habetis. C. de here. insti. l. ij. **¶** Op. de de auc. sed cū testator. C. ad. l. fal. So. ibi fm̄ iura noua ubi inuentario nō facto tenet ad totū. hic fm̄ iura uetera fm̄ que non tenet ultra vires hereditarias.

¶ Ex. §. sequenti.

¶ An fili' de restituēdo grauatur detrabit duas q̄rtas. **¶** Interdū. Iste est notabilis. §. & menti tenetur: & h. d. ubi in alio iure heres quartā detrabit cessat falcidia: vel aliter. Ad debet detrabi due quarte. Glo. inducit in ar. ad. q. q̄ filius institutus & de restituendo grauatur nō detrabit duas q̄rtas. & uide glo. que incipit pretore & t. ibi idē ergo & t. istum passum nunq̄ examinaui uobis nec modo examinao: quia est decisiū per decretalem. Glo. nostre tangūt in. l. in ratione. §. qd̄ uulgo. s. ti. i. & l. pap. §. si ipubes. s. de inoffi. testa. & l. q̄. ad. l. fal. & glo. uidef tenere q̄ institutus & rogatus de restituendo pure nō detrabit duas quartas. sed rogatus de restituēdo sub conditione detrabit duas. & hoc est canonizatus extra de testa. c. raynatus. Glo. in. §. si quis aut nō iplens. in corpore de here. & fal. dicit aut est institutus pure & non detrabit duas. Doctores tractant in. d. l. q̄. & Ja. de bel. in. §. quāobrem. in corpore de resti. Cōmuniter tenent ille decretales licet fm̄ puncta iuris nostri non possit nisi unam detrabere.

¶ Si si quartī. Op. debitor generis nō liberat iteru: ut. l. incendiū. C. si cer. pe. & l. in ratione. §. i. s. ti. i. Sol. Dy. q̄ hic tenetur ad genus respectu speciei. iō nō liberat iteru: ut. l. si q̄ ad libertatē. §. i. s. de nox. & l. ticia. §. si. s. de le. i. & l. qd̄. §. si tibi. C. e.

¶ Si dolo.

¶ Quotiens futurum. In tex.

ibi dies superest. & conditio extitit eo casu quo fuit relictum sub conditione. & in diem dicemus si facta est ma. illa appareat locum esse falcidie.

¶ Ex. §. sequenti.

¶ Que dicantur legata minuta & an cum interponit cautio de qua in. l. debeat poni pena.

¶ Quāuis. In legatis minutis causa alimēto- rū nō prestat bec cautio. hoc dicit. **¶** Pro declaratione reuoco in dubiū an pro legatis minutis debeat prestari satisfactio. Quidam dicunt q̄ nō: ueritas est q̄ iste. §. loquit in legatis minutis causa alimentorū & istud oēs tenent. **¶** Quero que dicatur legata minuta. Dicit quidā illa que sunt usq̄ ad. x. aureos. sed iste. §. nō dicit hoc. Alij dicūt usq̄ ad duos: ut. l. si oleum. in fi. cū. l. se. s. de dolo. Alij dicūt aliter: ut in auc. nisi. C. de sen. ex peri. re. Ja. de are. dicit sup ista glo. q̄ in illa auc. nisi. standuz est consuetudini. in alijs stat arbitrio iudicantis cū nō reperiat determinatum: ut. l. i. in fi. s. de iure deli. & j. ex qui. cau. i. pos. ea. l. in uenditione. & l. certo generi. cōia predi. Que ē ratio quare nō prestat in alimentis. Dicit ut i glo. **¶** Que rit glo. h. dicit q̄ nō debet satisfactio sed an cauere. dicit q̄ sic: ut. l. ij. §. sed si dubites. s. de iudi. habes tex. in. l. in rebus. de usufru. ca. re. que usu p̄su. habes in. l. filium: ut. le. no. ca. & qd̄ no. p. Dy. j. iudi. sol. super rubrica. **¶** Quero quādo interponit ista cautio an cum pena vel sine pena. & glo. dicit forte sub pena cū nō sit difficile. & tene menti istā glo. **¶** Contrariū uidef sentire glo. in. l. ij. in fi. C. qui satisfactio. cog. & l. si. j. de preto. sti. **¶** Possumus saluare istā glo. q̄ hic loquit eo casu quo remittitur sibi satisfactio fideiussoy. ille glo. loquit qm̄ fideiussores tenentur dare. Habes aliā glo. de hoc in. l. ij. i. s. de al. iudi. mu. cau. fac. ubi est glo. q̄ sub pena tenetur promittere. glo. signat p̄tra. & non soluit uide cam que incipit in fi. Sol. hic speciale fauore alimētorum.

¶ Si legatarius. ver. Idem superest. **¶** Op. de. l. si uendi- derat. de euic. ubi dicit q̄ si aliquis euincit sibi met nō cōmittit stipulatio. h. dicit p̄trariū. & glo. assignat pro p̄trario & est p̄tra. & uide glo. que incipit ipsemet. Sol. q̄ ibi loquit in stipulatione duple q̄ est penalit & odio sa. ideo nō cōmittitur nisi uere euincatur. hic cōmittit quia continet simplum tantū.

¶ Quēsitum. Op. de. l. si duo. §. si. s. de ar. So. ut in glo. & dicit dixi i. l. si fic. j. de uerbo. obliga.

¶ Ec aut satisfactio. Ista. l. prestat ar. q̄ ppter minas factas ab uno nō debet prestari cautio. & determinat p̄ istū tex. quia aut sunt mine illusorie aut nō. & statar arbitrio iudicis. glo. est. C. qd̄ me. causa. l. metum per Guil. de cu. l. illicitas. §. ne p̄tentiores. s. de offi. pre.

¶ Si duo ex testō. Op. de. l. qui cū herede. j. de excep. rei iudi. So. glo. hic q̄ ibi erat p̄tentio inter institutus & substitutus. h. inter duos institutos & t. uide glo. que incipit. i. se esse & t. usq̄ ibi. l. enim & t. & ista so. nō uidef esse uera: nec ista cautio d̄ habere locuz: qa olim iudicia filebat ppter petitionē hereditatis: ergo legatum nō poterat peti. & sic cautio nō d̄ interponi. Breuiter credo q̄ istud d̄ declarari p. l. si testm. cū glo. de peti. here. **¶** Et soluat legatum heres uel opponat exceptio nez & t. ut ibi. Et sic est intellectus uerus & absolutus. **¶** Contra dicit q̄ optime possunt peti legata ut h. si uult heres exceptionē opponere pōt ut ibi. si uult soluere & petere cautionē pōt ut hic. **¶** hodie t̄ istud corrigitur p. l. si. C. de peti. heredi.

¶ Hec cautio. Ista cautio debet p̄stari qm̄ recipietis interest. hoc dicit.

¶ Si cui plus q̄ per l. falci. Rubrica.

¶ Si cui plus q̄ per l. falci. Rubrica. I cui plus q̄ per l. falci. Rubrica. uide Bar. i. l. si seruus legatus. §. si ita scriptum de leg. i.

¶ Interdū. Interdū nunq̄ examinaui. per Bal. in auc. res que i. vl. col. C. cōia de leg.

¶ Adde que posui in. l. q̄ vulgo & ro. p̄ silio. ce. vi.

¶ Si duo. Si duo. quero adde Bart. & qd̄ ibi dixi i. d. l. si. de pre. to. stipu.

¶ Ec aut satisfactio. Et uide qd̄ per hanc. l. pulchra. q. decidi Bar. in l. inter stip. §. sacra. de vbo. obli. in vl. brocar. do. vtrū aut mine inducant iustum metuz. uide in. d. l. metū & Bar. in. l. famosi. ad. l. iul. maesta. & etiā Jmo. i. l. ij. §. q̄ h. i pa. fo. ma.